

Европейски омбудсман

El Defensor del Pueblo Europeo

Evropský veřejný ochránce práv

Den Europæiske Ombudsmand

Der Europäische Bürgerbeauftragte

et Euroopa ombudsman

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

The European Ombudsman

Le Médiateur européen

An tOmbudsman Eorpach

Il Mediatore europeo

Eiropas ombuds

Europos ombudsmenas

Az Európai Ombudsman

L-Ombudsman Ewropew

De Europese Ombudsman

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

O Provedor de Justiça Europeu

Ombudsmanul European

Európský ombudsman

Evropski varuh človekovih pravic

Euroopan oikeusasiamies

Europeiska ombudsmannen

■ Aasta aruanne

Euroopa ombudsman

2008

■ Aasta aruanne

**Euroopa
ombudsman**

© Euroopa ühendused, 2009

Kasutamine on lubatud koos allikale viitamisega hariduslikel ja mittekaubanduslikel eesmärkidel.

ISBN 978-92-9212-179-2

ISSN 1725-972X

Aruanne on avaldatud veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu>

Kasutatakse kirjastiile Cambria, Calibri ja Etelka — Pierre Roesch typo·graphisme, Strasbourg.

Kõik fotod © Euroopa Komisjon, kui ei ole märgitud teisiti.

Printed in Luxembourg

Trükitud kvaliteetsele CyclusPrint trükipaberile, mis on toodetud üksnes ringlussevõetud kiust.

EUROOPA OMBUDSMAN

P. NIKIFOROS DIAMANDOUROS

Prof dr Hans-Gert PÖTTERING
President
Euroopa Parlament
Rue Wiertz
1047 Brüssel
BELGIA

Strasbourg, 21. aprill 2009

Härra president

Kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 195 lõikega 1 ning ombudsmani kohustuste täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta tehtud Euroopa Parlamendi otsuse artikli 3 lõikega 8 esitan käesolevaga oma 2008. aasta aruande.

Lugupidamisega

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Muudatused ombudsmani aastaaruandes

EUROOPA ombudsmani aastaaruanne on tema kõige olulisem väljaanne. Tagamaks, et nimetatud trükis rahuldaks selle paljude lugejate vajadused, püüab ombudsman seda igal aastal paremaks muuta. Viimaste olulisemate uuenduste hulgas on kokkuvõtte, juhtumite kokkuvõtete ning uurimiste temaatilise analüüsi lisamine aruandesse. Kõikide nimetatud muudatuste tegemisel on arvestatud lõppkasutaja vajadustega. Tulemuseks on lühem aruanne, mis on võimaldanud ombudsmani ressursse paremini kasutada ning mis vastab kõige kõrgematele keskkonnastandarditele, toetades sellega jätkusuutlikku arengut.

Tänavu on ombudsmani aruannet uuendatud ambitsioonikamalt kui varasematel aastatel. Muudatuste kavandamisel on arvesse võetud ka ombudsmani uue veebilehe kasutuselevõttu 2009. aasta

Uus aastaaruanne on ajakohasem, paremini kättesaadav, keskkonnasõbralikum ja kaasaegsema kujundusega.

jaanuaris. Veebilehel ja käesolevas aruandes esitatud teave on nüüd omavahel täielikus vastavuses. Ühtlasi on koostatud ka uus kuueleheküljeline *2008. aasta ülevaade*, millega asendatakse varem iseseisva trükisena avaldatud *Kokkuvõtte ja statistika*. Alates 2009. aasta aprillist on *2008. aasta ülevaade* kättesaadav 23 keeles järgmisel aadressil: <http://www.ombudsman.europa.eu/activities/annualreports.faces>

Uus aastaaruanne on ajakohasem, paremini kättesaadav, keskkonnasõbralikum ja kaasaegsema kujundusega. Allpool kirjeldatakse aruandes tehtud peamisi muudatusi ning esitatakse lingid meie veebilehe jaotistele, mis aitavad leida aruandes trükitut.

■ Ülesehitus

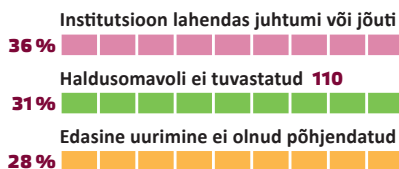
Uus aruanne on üles ehitatud nii, et lugejat juhitakse loogiliselt ombudsmani pädevust ja menetlusi selgitava teksti juurest (2. peatükk) 2008. aastal menetletud konkreetsete juhtumite (3. peatükk), teavitustegevuse (4. peatükk) ja personali ning eelarvega seotud sisearengute (5. peatükk) juurde. Aruanne algab nagu varemgi ombudsmani sissejuhatusel, millele järgneb kokkuvõtte (1. peatükk).

■ Sisu

Aruande sisu on püütud muuta nii, et lugejatele oleks tagatud tõeline lisandväärtus. 3. peatükk sisaldab täielikku, illustratiivset ja igakülgset ülevaadet ombudsmani 2008. aasta põhitegevustest kaebuste käsitlemisel. Et nüüd on juhtumite kokkuvõtted regulaarselt kättesaadavad kõigis 23 Euroopa Liidu ametlikus keeles järgmisel aadressil: <http://www.ombudsman.europa.eu/cases/summaries.faces>, on need aruandes asendatud lühemate näidetega, mis aitavad illustreerida ombudsmani tehtud järeldusi. Graafikud ja skeemid ei ole enam koondatud aruande lõppu eraldi statistikalisesse, vaid paiknevad asjaomastes peatükkides. 3. peatükk sisaldab ka laiendatud temaatilist analüüsi, andes süvendatud ja tervikliku ülevaate ombudsmani menetletud juhtumitest ja haldusomavoli käsitlevate uurimiste tulemustest. Töötajate nimede ja kontaktandmete täielik loetelu on nüüd asendatud ülevaatega erinevatest osakondadest ja üksustest, mis on esitatud aruande 5. peatükis. Korrapäraselt uuendatava töötajate nimekirja võib leida ombudsmani veebilehelt järgmisel aadressil: <http://www.ombudsman.europa.eu/atyourservice/team.faces>

■ Statistika

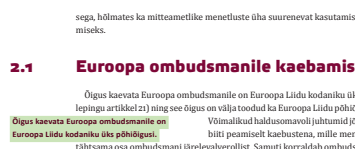
Meie möödunud aasta aruannet käsitledes soovitas Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon meil täiustada statistiliste andmete esitamist. Soovitusele reageerides vaatasime põhjalikult üle,

millist statistikat ja kuidas me koostame. Tänu sellele on käesolevas aruandes esitatud statistika selgem (näiteks statistika kaebuste arvu muutumise kohta ajalisel lõikes). Ühtlasi oleme lisanud aruandele uut teavet (näiteks uurimise sisu). Lõpuks kontrollisime ja vajadusel ka parandasime statistiliste arvutuste tegemise meetodeid.

■ Kujundus

Et meie aastaaruanne oleks kasutajasõbralikum ja võimalikult hästi juurdepääsetav, muutsime põhjalikult selle kujundust. Uue näo saanud aruanne sisaldab lühikesi tähelepanu pöördumiseks mõeldud tekstilõike, milles on välja toodud esitatud materjali kõige olulisemad punktid. Aruande graafikud ja tabelid on esitatud viisil, mis muudab need hõlpsasti arusaadavaks.

■ Trükkimine

Astaaruanne on trükitud kvaliteetsele CyclusPrint trükipaberile, mis on valmistatud ainult ringlussevõetud kiust. Selle tulemusena on kasutatud vähem energiat ja vett. CyclusPrint vastab kõige rangematele keskkonnastandarditele. Sellele on antud Euroopa Liidu lillekujuline ökomärgis ning EMASI ja ISO 14001 Euroopa Liidu keskkonnajuhtimissertifikaadid.

Sisukord

Sissejuhatus 9

1 Kokkuvõte 13

2 Ombudsmani pädevus ja menetlused 23

2.1 Euroopa ombudsmanile kaebamise õigus 25

2.2 Ombudsmani töö õiguslik alus 25

2.3 Ombudsmani pädevus 27

2.4 Kaebuste vastuvõetavus ja uurimiste alus 31

2.5 Ombudsmani menetlused 32

3 Kaebused ja uurimised 35

3.1 Uuritud kaebuste ülevaade 37

3.2 Algatatud uurimiste analüüs 42

3.3 Ombudsmani uurimiste tulemused 44

3.4 Hea tava tähtjuhtumid 51

3.5 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs 52

3.6 Edasisaatmised ja nõuanded 65

4 Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega 69

4.1 Suhted ELi institutsioonide ja asutustega 71

4.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega 74

4.3 Suhted muude sidusrühmadega 77

5 Ressursid 83

5.1 Personal 85

5.2 Eelarve 90

Kuidas Euroopa ombudsmaniga ühendust võtta 91

Sissejuhatus

MUL on hea meel esitleda teile uue ilme saanud Euroopa ombudsmani aastaarannet. Nagu avalehekülgedel juba selgitatud, oleme teinud suuri jõupingutusi selleks, et muuta aruanne kasutajasõbralikumaks, nii et saaksite lihtsa vaevaga kätte selge ja tervikliku ülevaate ombudsmani tööst 2008. aastal. Ootan huviga teie tagasisidet tehtud muudatuste kohta.

Nagu alati, kajastatakse ka käesolevas aastaraunades möödunud aasta jooksul kodanike, ettevõtete ja organisatsioonide huve teenivat ombudsmani tööd. Selles tuuakse esile käsitletud juhtumite ja kaebuse esitajate huvides saavutatud lahenduste kõige tähtsamad arengud ning antakse ülevaate ombudsmani institutsiooni jaoks kõige olulisematest poliitikest möödunud aastal.

mul on hea meel esitleda teile uue ilme saanud Euroopa ombudsmani aastaarannet. Nagu avalehekülgedel juba selgitatud, oleme teinud suuri jõupingutusi selleks, et muuta aruanne kasutajasõbralikumaks, nii et saaksite lihtsa vaevaga kätte selge ja tervikliku ülevaate ombudsmani tööst 2008. aastal. Ootan huviga teie tagasisidet tehtud muudatuste kohta.

Euroopa Liidu ja selle kodanike lähendamine

Mul on kombeks öelda, et viis, kuidas institutsioon kaebustele reageerib, näitab kõige paremini, kui kodanikukeskne ta on. Mul on hea meel tõdeda, et 2008. aastal on ELi institutsioonid ja asutused jälle näidanud, et enamasti on nad igati valmis lahendama probleeme, millele ombudsman on nende tähelepanu juhtinud. 2008. aastal lõpetatud 129 juhtumi puhul (36 % juhtumite koguarvust) jõudis asjaomane institutsioon sõbraliku lahendini või lahendas juhtumi. 101 juhtumi puhul anti piisavalt selgitusi, nii et uurimist ei olnud tarvis, ning seoses 110 juhtumiga ei tuvastanud ombudsman mingit haldusomavoli.

Kaheksa 2008. aastal lõpetatud juhtumit kujutavad parima tava näidet viisi osas, kuidas institutsioonid ombudsmani tõstatatud probleemidele reageerisid. Seetõttu on need juhtumid kindlustanud endale koha käesolevas aruandes esile tõstetud tähtjuhtumite hulgas, nii et kõik Euroopa Liidu institutsioonid ja asutused saaksid neid hea haldustava näidetena eeskujuks võtta. Kolm sellist tähtjuhtumit olid seotud Euroopa Komisjoniga, üks nõukoguga, üks Euroopa Kohtuga, üks Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO), üks Euroopa Pettusevastase Ametiga (OLAF) ja üks juba kolmandat aastat järjest Euroopa Lennundusohutusametiga.

Siiski ei olnud kõik reageeringud ombudsmani uurimistele nii eeskujulikud. Komisjon keeldus muutmast oma seisukohta ühe ealise diskrimineerimise juhtumi suhtes. Nimetatud keeldumine

Mul on kombeks öelda, et viis, kuidas institutsioon kaebustele reageerib, näitab kõige paremini, kui kodanikukeskne ta on.

sundis mind esitama Euroopa Parlamendile ainsa 2008. aastal koostatud eriaruande. Olgugi, et uurimiste arv, mille tulemusena pidin tegema ELi institutsioonide aadressil kriitilisi märkusi, langes 44-le (2007. aastal oli neid 55), on neid ikkagi liiga palju. Selleks, et aidata institutsioonidel ja asutustel oma tegevust parandada, avaldasin ma 2008. aastal oma veebilehel kaks uuringut, milles käsitletakse asjaomaste institutsioonide tegevust pärast 2006. ja 2007. aastal neile tehtud kriitilisi ja täiendavaid märkusi. Ühtlasi tuuakse neis uuringutes esile tähtjuhtumid, mida tuleks samuti käsitleda hea haldustava näidetena. Sarnane aruanne on kavas avaldada ka 2009. aastal.

Tegevus läbipaistvuse tagamisel

2008. aastal lahendati rekordiline arv juhtumeid (355), millest enamiku puhul võttis lahenduseni jõudmine vähem kui aasta. 2009. aastal võtame eesmärgiks suurendada jõudlust ja lahendada juhtumid veelgi kiiremini. Valdav osa 2008. aastal uuritud juhtumitest olid seotud kaebustega läbipaistvuse puudumisega (36 % juhtumitest). Nii lepingutega seotud juhtumite, dokumentidele juurdepääsu võimaldamise nõuete, rikkumismenetluste kui ka valikumenetluste puhul kerkis järjepidevalt esile teabe või dokumentide avaldamisest keeldumise teema. Kõikide selliste juhtumite korral

soovitsin ma ELi institutsioonidel ja asutustel muuta oma töö võimalikult avatuks. Mõne juhtumi puhul tuli arvestada andmekaitsega seotud probleemidega, millega seoses oli paratamatult vaja leida tasakaal privaatsuse ja läbipaistvuse vahel. Mitmel korral konsulteerisin Euroopa andmekaitseinspektoriga, kelle nõuannetest oli palju abi.

Läbipaistvuse seisukohalt oli 2008. aastal eriti oluline komisjoni esitatud ettepanek muuta ELi eeskirju, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele. Väljendasin muret selle muidu asjaliku ettepaneku mõne aspekti suhtes ning julgustasin Euroopa Parlamenti kasutama oma kaasseadusandja rolli kodanike jaoks parima lahenduse saavutamiseks. Minu panuseks sellesse arutellu oli ka Euroopa ombudsmanide võrgustiku kolleegide seas läbi viidud võrdlev uuring, milles käsitleti liikmesriikide parimat tava seoses üldsusele juurdepääsu tagamisega andmebaasides olevale teabele. Uuringu tulemuste põhjal tegin konkreetseid ettepanekuid, kuidas muuta ELi eeskirju, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele. 2009. aastal jälgin ma tähelepanelikult selle arutelu raames toimuvaid arenguid.

Teeninduskultuuri parandamine

2008. aastal registreeris ombudsman kokku 3 406 kaebust. Nagu alati, püüdsime selle poole, et kõik, kellel võib kunagi kaebusi tekkida, oleksid ombudsmani teenustest teadlikud. Näiteks tutvus-

Nagu alati, püüdsime selle poole, et kõik, kellel võib kunagi kaebusi tekkida, oleksid ombudsmani teenustest teadlikud.

tasime ettevõtetele, valitsusvälistele ja muudele organisatsioonidele, kes on ombudsmani varem suhteliselt vähe kasutanud, omaalgatuslikku uurimist komisjoni poolt tehtavate maksete

õigeaegsuse kohta, et näidata neile, mida me saame nende heaks teha.

80 % ulatuses registreeritud juhtumitest saime kaebuse esitajaid aidata, alगतades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale asutusele või andes nõu, kuhu pöörduda. Sagedane nõuanne oli võtta ühendust Euroopa ombudsmanide võrgustiku teatud liikmega. Võrgustikku kuuluvad piirkondlikud ombudsmanid kohtusid novembris Berliinis, et arutada, kuidas üheskoos parandada kodanikele pakutavaid teenuseid. Jätkasin ka kohtumisi liikmesriikide ning ELi institutsioonide ja asutuste ametnikega, et julgustada neid võtma kodanikega suhtlemisel omaks teatud teeninduskultuuri. Selles vallas võib suurimaks saavutuseks lugeda vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamist Euroopa Investeerimispanka presidendiga ning ELi asutustega sõlmitud kokkulepet võtta kasutusele Euroopa hea haldustava eeskiri.

2008. aastal toimus veel üks tähtis areng seoses ombudsmani põhikirja läbivaatamisega. Tänu selles tehtud muudatustele võivad kodanikud olla kindlad, et ombudsman suudab nende kaebusi ilma mingite piiranguteta põhjalikult uurida. Mul on hea meel, et saan 2009. aastal selle veelgi tugevama mandaadi alusel jätkata oma tööd kodanike hüvanguks.

Strasbourg, 16. veebruar 2009

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Kokkuvõte

EUROOPA ombudsmani neljateistkümnes aastaaruanne Euroopa Parlamendile annab ülevaate ombudsmani tegevusest 2008. aastal. See on kuues aruanne, mille esitab hr P. Nikiforos DIAMANDOUROS, kes alustas tööd Euroopa ombudsmanina 1. aprillil 2003. aastal.

■ Aruande ülesehitus

Aruanne koosneb viiest peatükist. Aruanne algab ombudsmani eessõnaga ning sellele järgneb käesolev kokkuvõte, mis moodustab aruande esimese peatüki.

Teises peatükis selgitatakse ombudsmani volitusi ja kirjeldatakse tema tegevust kaebuste käsitlemisel ja uurimisel. Selles peatükis esitatakse ülevaade kõikidest eelmise aasta jooksul aset leidnud olulisematest arengutest.

Kolmandas peatükis antakse ülevaade aasta jooksul käsitletud kaebustest ning tutvustatakse üksikasjalikult läbiviidud uurimisi. See peatükk sisaldab ka osa, milles tutvustatakse ombudsmani poolt esile tõstetud tähtjuhtumeid, ning temaatilist analüüsi, mis hõlmab ombudsmani 2008. aasta otsuste kõige olulisemaid juriidilisi ja faktilisi järeldusi. Kõnealune peatükk lõppeb ülevaatega ombudsmani pädevusest välja jäänud juhtumitest ja sellest, kuidas ombudsman jälgis nende kaebuste edasist saatust.

Neljandas peatükis käsitletakse ombudsmani suhteid Euroopa Liidu teiste institutsioonide ja asutustega, samuti riiklike, piirkondlike ja kohalike ombudsmanide kogukonnaga Euroopas ning antakse ülevaade ombudsmani teabevahetusealasest tegevusest.

Viiendas peatükis tutvustatakse üksikasjalikult ombudsmani töötajaskonda ja eelarvet.

■ Euroopa ombudsmani missioon

Euroopa ombudsmani büroo loodi Maastrichti lepinguga Euroopa Liidu kodakondsuse ühe osana. Ombudsman uurib kaebusi ühenduse institutsioonide või asutuste „haldusomavoli” kohta, välja arvatud Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu kohta, kui viimased tegutsevad õigusemõistjana. Euroopa Parlamendi heakskiidul on ombudsman määratlenud haldusomavoli viisil, mis eeldab inimõiguste austamist ning õigusriigi ja hea halduse põhimõtete järgimist.

Ombudsman uurib kaebusi ühenduse institutsioonide või asutuste haldusomavoli kohta.

Lisaks üksikisikute, ettevõtete ja organisatsioonide kaebustele vastamisele teeb ombudsman ka ennetavat tööd, algatades omaalgatuslikke uurimisi, kohtudes Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste liikmete ja ametnikega ning teavitades kodanikke nende õigustest ja sellest, kuidas neid õigusi kasutada.

■ Kaebused ja uurimised

Ülevaade läbivaadatud kaebustest

2008. aastal registreeris¹ ombudsman 3 406 kaebust (2007. aastal 3 211). Peaaegu 60 % 2008. aastal ombudsmani büroos registreeritud kaebustest saadeti elektrooniliselt kas e-postiga või täites asja-kohase kaebuse ombudsmani veebilehel.

Kokku menetleti² 3 346 kaebust (2007. aastal oli kaebusi 3 265). Kõikidest menetletud kaebustest (802 kaebust) leiti 24 % puhul, et need jäävad Euroopa ombudsmani pädevuse piiresse, samas uurimise töid kaasa 9 % kaebustest. Registreeritud juhtumitest peaaegu 80 % puhul sai ombudsman kaebuse esitajaid aidata, algatades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale asutusele või andes nõu, kuhu probleemi kiireks ja tulemuslikuks lahendamiseks pöörduda.

2008. aastal kasutati ombudsmani peamist meilikontot kokku üle 4 300 teabepäringut sisaldavale e-kirjale vastamiseks. Ligikaudu 3 300 neist olid teabepäringud üksikisikutelt, samas olid umbes 1 000 päringut seotud masspostitusega. Seega käsitles ombudsman kõnealusel aastal kokku üle 7 700 kodanike esitatud kaebuse ja teabepäringu.

Algatatud uurimiste analüüs

2008. aastal algatati esitatud kaebuste põhjal kokku 293 uut uurimist. Äriühingud ja ühendused esitasid neist 26 % ja üksikisikud 74 %.

Ombudsman algatas kolm uurimist ka omal algatusel. Kaks neist olid seotud juhtumitega, mille olid esitanud selleks volitamata isikud (s.t kaebuse esitaja ei olnud Euroopa Liidu kodanik ega elanik ega ka liikmesriigis registreeritud asukohaga juriidiline isik). Kolmanda juhtumi puhul lähtus ombudsman oma õigusest algatada omaalgatuslik uurimine, et lahendada süstemaatilisena tunduv probleem seoses Euroopa Komisjoni varajase hoiatamise süsteemiga (**OI/3/2008/FOR**).

Nagu eelmistel aastatel olid ka enamik 2008. aastal algatatud ombudsmani uurimisi seotud komisjoniga (195 uurimist ehk 66 % uurimiste koguarvust). Kuna komisjoni näol on tegemist ühenduse peamise institutsiooniga, kes võtab vastu kodanikele vahetut mõju avaldavaid otsuseid, siis on üsna loogiline, et kodanikel on kõige enam kaebusi just selle institutsiooni kohta. Euroopa Parlamendiga oli seotud 28 uurimist (10 %), Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO) 20 (7 %), Euroopa Liidu Nõukoguga 10 (3 %) ja Euroopa Pettustevastase Ametiga 7 (2 %). Lisaks sellele viidi veel kahekümnes ELi institutsioonis läbi 37 uurimist.

2008. aastal algatatud uurimiste aluseks olnud peamised väidetava haldusomavoli liigid olid vähene läbipaistvus, sealhulgas teabe andmisest keeldumine (107 juhtumit ehk 36 % juhtumitest), ebaõiglus või võimulialdus (59 juhtumit ehk 20 %), menetlusviga (27 juhtumit ehk 9 %), hooletus (25 juhtumit ehk 8 %), välditavad viivitused (24 juhtumit ehk 8 %), õiguslikud eksimused (21 juhtumit ehk 7 %), diskrimineerimine (14 juhtumit ehk 5 %) ja suutmatus tagada kohustuste täitmine, st Euroopa Komisjoni suutmatus täita oma rolli „asutamislepingu täitmise järelevalvajana” liikmesriikide suhtes (14 juhtumit ehk 5 %).

2008. aastal lõpetas ombudsman 355 juhtumi uurimise (2007. aastal 348). Nendest juhtumitest 352 olid seotud kaebustega ja kolm olid omaalgatuslikud. Suurem osa uurimistest lõpetati ühe aasta jooksul (52 %). Rohkem kui ühe kolmandiku (36 %) juhtumite uurimine lõpetati kolme kuu jooksul. Keskmiselt kulus juhtumi uurimisele kolmteist kuud.

Ombudsmani uurimiste tulemused

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada uurimise läbiviimisel positiivse tulemuse, mis rahuldaks kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati. Selliste tulemuste saavu-

1. Sellest aastast alates kasutatakse Euroopa ombudsmani aastaaruandes „laekunud kaebuste” asemel statistilist kategooriat „registreeritud kaebused”, et teha vahet vastava kalendriaasta jooksul tegelikult registreeritud ja samal perioodil laekunud, kuid järgmisel aastal registreeritud kaebuste vahel.

2. Statistiline kategooria „menetletud” tähendab, et kaebus on läbinud analüüsi, mille eesmärk on teha kindlaks, kas kaebus (i) jääb ombudsmani pädevuse piiresse, (ii) vastab vastuvõetavuse kriteeriumitele ja (iii) annab põhjust uurimise algatamiseks. Kuna selline menetlemine võtab aega, siis erineb asjaomasel aastal „menetletud” kaebuste arv samal aastal „registreeritud” kaebuste arvust.

tamiseks on ülimalt tähtis ühenduse institutsioonide ja asutuste koostöö, mis aitab tugevdada suhteid institutsioonide ja kodanike vahel ning vältida kulukaid ja aeganõudvaid kohtuvaidlusi. 2008. aastal lõpetatud juhtumitest 129 (36 % juhtumite koguarvust) puhul saavutati kaebuse esitaja jaoks positiivne tulemus kiiresti. Need juhtumid lahendas institutsioon ise või jõuti sõbraliku lahendini (2007. aastal oli selliste juhtumite arv 134, mis iseenesest oli juba kaks korda rohkem kui 2006. aastal).

31% juhtumite (110) korral haldusomavoli ei tuvastatud. Selline tulemus ei ole kaebuse esitaja jaoks tingimata negatiivne, sest ta saab asjaomaselt institutsioonilt või asutuselt vähemalt täieliku

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada uurimise läbiviimisel positiivse tulemuse, mis rahuldaks kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati.

selgituse tolle tegevuse kohta, samuti ombudsmani arvamuse juhtumist.

Ombudsman jõudis järeldusele, et juhtumitest 15% puhul (53) ei olnud tegemist haldusomavoliga, kuid sellest hoolimata suutis

ta neist juhtumitest kaheksa puhul saavutada kaebuse esitaja jaoks positiivse tulemuse asjaomasele institutsioonile soovitusettepaneku esitamise teel. Ühe juhtumiga seoses, mille puhul komisjon keeldus ealist diskrimineerimist käsitlevat soovitusettepanekut aktsepteerimast (**185/2005/ELB**), esitas ombudsman eriaruande Euroopa Parlamendile. Eriaruanne on äärmiselt ombudsmani käsutuses olev vahend ja viimane sisuline samm, mille ta juhtumi käsitlemisel saab astuda. 44 juhtumi puhul lõpetati uurimine asjaomasele institutsioonile või asutusele kriitilise märkuse tegemisega. Kriitiline märkus kinnitab kaebuse esitajale, et tema kaebus on õigustatud, ja näitab asjaomasele institutsioonile või asutusele, mida ta on valesi teinud, et edaspidi oleks võimalik haldusomavoli vältida.

Ühtlasi on ombudsman ELi institutsioonide edaspidise toimimise täiustamiseks hakanud üha sagedamini esitama lisamärkusi, kui ta näeb võimalust, kuidas institutsioon või asutus saab oma halduse kvaliteeti parandada. 2008. aastal tegi ombudsman lisamärkusi kokku 41 juhtumi kohta.

On oluline, et institutsioonid ja asutused järgiksid ombudsmani kriitilisi ja lisamärkusi ning lahendaksid veel lahendamata probleeme. Sel eesmärgil avaldas ombudsman 2008. aastal oma veebi-

On oluline, et institutsioonid ja asutused järgiksid ombudsmani kriitilisi ja lisamärkusi ning lahendaksid veel lahendamata probleeme.

lehel kaks uuringut, milles käsitleti järeltegevusi, mida asjaomased institutsioonid on rakendanud vastuseks 2006. ja 2007. aastal tehtud kriitilistele ja lisamärkustele. Edaspidi kavatses

ombudsman hakata üldsust igal aastal teavitama institutsioonide järeltegevustest seoses kriitiliste ja lisamärkustega.

Hea tava tähtjuhtumid [→→→]

2008. aastal lõpetatud juhtumitest kaheksa illustreerivad head tava. Sellised juhtumid on kõikidele Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele eeskujuks, kuidas ombudsmani tõstatatud probleemidele kõige paremini reageerida.

Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO) oli nõus avalikustama kandidaatide palvel valikumenetluses kasutatud hindamiskriteeriumid ning tooma igäühe hind edasi välja. Sellele eelnes ombudsmani algatatud uurimine ning hiljem sai EPSO sellise läbipaistva lähenemise eest ombudsmanilt kiita (**OI/5/2005/PB**). **Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF)** reageeris konstruktiivselt taotlusele tagada juurdepääs dokumentidele. Väljastades asjaomasest aruandest kaks varianti — ühe kaebuse esitaja isiklike andmetega ja teise ilma nendeta — järgis amet ELi eeskirju dokumentidele juurdepääsu tagamise kohta, kuid näitas samal ajal üles ka kodanikukeskset lähenemist (**754/2007/BU**). Seoses juurdepääsuga dokumentidele ja teabele esitas ombudsmanile kaebuse ka Austria kodanik, kellele **Euroopa Kohtu** kantselei ei olnud andnud piisavalt teavet. Pärast ombudsmani sekkumist saatis register kaebuse esitajale üksikasjalikumalt teavet sisaldava kirja ning kinnitas ombudsmanile, et oli lisanud need täiendavad viited sarnastele juhtumitele vastamiseks mõeldud tüüpkirjade vormile (**2448/2008/WP**).

Ombudsman kiitis **komisjoni** konstruktiivse lähenemise eest seoses kahe juhtumiga, mis olid seotud lepingutest tulenevate vaidlustega. Juhtumi puhul, mis käsitles maksevaidlust Itaalia ettevõt- tega seoses ühe ELi projektiga, mille käigus varustati veega ümberasustatud inimesi Libeerias, oli komisjon kogu menetluse vältel põhjalik ja konstruktiivne ning aktsepteeris isegi nii enda talituste kui ka kaebuse esitaja tuvastatud asjaomaseid täiendavaid makseid. Selle tulemusel maksti Itaalia ettevõttele enam kui 100 000 EUR (**3490/2005/(ID)PB**). Juhtumi puhul, mis käsitles teadus- ja aren-

dustegevusega seotud lepingut keemiatehnika valdkonnas, nõustus komisjon maksma 54 000 EUR. Sellele eelnes ombudsmani palve vaadata ümber otsus, mille alusel keeldus komisjon seda summat maksmast, sest ei olnud saanud õigeaegselt lõplikke kuluaruandeid (**3784/2006/FOR**). Juhtumi **2672/2008/VL** puhul kasutas ombudsman lihtsustatud uurimismenetlust ning pidi heakskiitvalt ära märkima, et komisjon reageeris positiivselt, lahendades kiiresti ja eeskujulikult e-posti teel toimunud vaidluse ühe teadlase ja komisjoni ametniku vahel.

Hea tava tähtjuhtumite hulka kuulub ka juhtum **1162/2007/FOR**, mille puhul nõustus **nõukogu** maksma 1 000 EUR vallandustasu ebamugavuste ja stressi eest, mida kaebuse esitaja oli kannatanud. Nõukogu oli kaebuse esitajale pakkunud alguses aastast lepingut, kuid muutnud lepingu tingimusi pärast seda, kui saadi aru, et kaebuse esitaja saab nimetatud perioodi jooksul 65 aastaseks. Juba kolmandat aastat järjest tuleks avaldada tunnustust **Euroopa Lennundusohutusametile (EASA)** reageerimise eest kaebusele, millele oli tema tähelepanu juhitud. Seoses juhtumiga **893/2006/BU** Euroopa Lennundusohutusamet mitte üksnes ei vabandanud vea pärast, mille ta oli valikumenetluse käigus teinud, vaid nõustus andma kaebuse esitajale teavet, mida viimane oli nõudnud, ning võttis endale kohustuse edaspidiste menetluste käigus sama teha.

Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs

Juhtumi lõpetamise otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitaja keeles, kui see ei ole inglise keel.

Juhtumi lõpetamise otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitaja keeles, kui see ei ole inglise keel.

2008. aastal võttis ombudsman vastu otsuste uue formaadi ja struktuuri, milles säilivad küll olulised faktid ja analüüs, kuid tekst muutub lühemaks, lihtsamini loetavaks ja seega kergemini juurdepääsetavaks.

Valitud hulga juhtumite kokkuvõtted võib leida ombudsmani veebilehelt kõigis 23 ELi keeles. Neis kokkuvõtetes kajastuvad 2008. aastal vastu võetud 355 juhtumi lõpetamise otsustes sisaldunud teemad ning nendega seotud ühenduse institutsioonid ja asutused, samuti juhtumite lõpetamise põhjused.

Käesoleva aruande punktis 3.5 analüüsitakse ombudsmani 2008. aasta otsuste kõige tähelepanuväärsemaid õiguslikke ja faktilisi järeldusi. Järeldused on esitatud uurimiste peateemade järgi, mis on jagatud seitsmesse kategooriasse³:

- Avatus, üldsuse juurdepääs dokumentidele ja teabele ning isikuandmed;
- Euroopa Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana;
- Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine;
- Lepingute täitmine;
- Haldusküsimused ja personalieeskirjad;
- Konkursid ja valikumenetlused;
- Institutsionaalsed, poliitilised ja muud küsimused.

Temaatilise analüüsi esimeses osas antakse ülevaade ombudsmani 2008. aasta otsustest kaebuste kohta, milles käsitleti (i) üldsuse juurdepääsu dokumentidele, (ii) üldsuse juurdepääsu teabele ning (iii) isikuandmete kaitset ja andmesubjektide õigust pääseda juurde enda kohta käivale teabele. Uuritud teemad ulatusid dokumentidele juurdepääsu tagamisega seotud viivitustest kuni üldsuse juurdepääsu dokumentidele käsitlevas määruses 1049/2001⁴ sätestatud erandite erineva tõlgendamiseni. Analüüsitakse ka juhtumeid, millega seoses pidas ombudsman läbipaistvusega seotud andmekaitseküsimuste suhtes nõu Euroopa andmekaitseinspektoriga.

Teine juhtumite kategooria hõlmab kaebusi komisjoni vastu seoses tema kohustusega tegutseda asutamislepingu täitmise järelevalvajana. Selliste juhtumite puhul võib ombudsman käsit-

3. 2008. aastal algatatud uurimiste põhjal on uurimised peateemade järgi liigitatud järgmiselt: läbipaistvus (26%), institutsionaalsed ja poliitikaküsimused (17%), Euroopa Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana (17%), konkursid ja valikumenetlused (14%), haldus- ja personaliküsimused (10%), lepingute täitmine (8%), hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine (8%).

4. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT 2001 L 145, lk 43.

leda nii komisjoni tegevuse menetluslikke kui ka sisulisi aspekte. Sisuliste aspektidega seoses on ombudsmani analüüsi eesmärk kontrollida, kas komisjoni otsused on õigustatud ja kas neid on kaebuse esitajale piisavalt põhjendatud ja üksikasjalikult selgitatud. Menetluslike aspektidega seoses on ombudsmani uurimise peamiseks aluseks komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Euroopa ombudsmanile kaebuse esitajatega suhtlemise kohta seoses ühenduse õiguse rikkumise juhtumitega⁵. 2008. aastal olid selliste juhtumitega seoses uuritud süüdistuste hulgas viivitused, ebapiisava teabe andmine kaebuse esitajale ja kaebuste registreerimata jätmine.

Temaatilise analüüsi kolmandas osas käsitletakse seoses hankelepingute sõlmimise ja toetuste andmisega esitatud kaebusi. Selliste juhtumite käsitlemisel piirdub ombudsman kontrollimisega, kas menetluse suhtes kohaldatavaid eeskirju on järgitud, kas faktid on tõesed ning ega ei ole ilmsiks tulnud mõnd ilmset hindamisviga või võimu kuritarvitamist. Ombudsman võib uurida ka seda, kas institutsioonid on täitnud oma kohustust põhjendada oma otsuseid ning kas antud põhjendused on selged ja mõistlikud. 2008. aastal uuris ombudsman juhtumeid, mis olid seotud pakkumismenetluse ebaõige läbiviimise, ebapiisava teavitamise ja alusetute süüdistustega.

Neljandas kategoorias vaadeldakse juhtumeid, millega seoses pole kaebuse esitajad rahul institutsioonide suutmatusega täita oma lepingujärgseid kohustusi. Lepingutega seotud vaidlustega seoses peab ombudsman õigustatuks piirduda uurimise käigus sellega, et kontrollida, kas ühenduse institutsioon või asutus on esitanud talle selge ja põhjendatud selgituse oma tegevuse õiguslike aluste kohta ja selle kohta, miks ta peab oma seisukohta antud lepingulises küsimuses põhjendatuks. 2008. aastal uuris ombudsman hilinenud maksete, ebaõiglase kohtlemise ja alltöövõtjatega seotud probleeme.

Viiendas kategoorias vaadeldakse kaebusi institutsioonide haldustegevuse kohta, eriti seoses ametnike personalieeskirjade ja muude asjakohaste dokumentide kohaldamisega. Sellised juhtumid on väga erineva iseloomuga ning need hõlmavad peaaegu kõiki institutsioone ja asutusi.

Temaatilise analüüsi kuuendas osas käsitletakse kaebusi, mis on seotud avatud konkursside ja muude valikumenetlustega. Enamik neist juhtumitest on seotud Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO) ning neis käsitletakse läbipaistvuse puudumist, testide tegemisel ette tulnud ainelisi raskusi ja süüdistusi ebaõiglasel kohtlemisel.

Viimane kõike ülejäänut sisaldav kategooria hõlmab institutsioonide vastu esitatud kaebusi seoses nende poliitikat kujundava tegevuse või üldise toimimisega.

■ Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

Suhted ELi institutsioonide ja asutustega

Euroopa ombudsmanile on ülimalt olulised konstruktiivsed suhted ELi institutsioonide ja asutustega, et saavutada kaebustele parimad võimalikud lahendused. 2008. aastal jätkas ombudsman regu-

Euroopa ombudsmanile on ülimalt olulised konstruktiivsed suhted ELi institutsioonide ja asutustega, et saavutada kaebustele parimad võimalikud lahendused.

laarseid kohtumisi institutsioonide liikmete ja ametnikega, et arutada ELi halduse paremaks muutmise viise.

2008. aastal kujunesid eriti oluliseks kohtumised parlamendi, nõukogu ja komisjoni esindajatega seoses paranduste tegemisega

ombudsmani põhikirja. Pärast positiivse arvamuse saamist komisjonilt ja kokkuleppel nõukoguga võttis parlament 18. juunil vastu põhikirja muutmise otsuse⁶. Ombudsmani institutsioonidevahelise suhtlemise päevakorda kujundas 2008. aastal ka üldsuse juurdepääsu dokumentidele käsitleva määruse 1049/2001⁷ jätkuv reformimine.

5. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Euroopa ombudsmanile kaebuse esitajatega suhtlemise kohta seoses ühenduse õiguse rikkumise juhtumitega, EÜT 2002 C 244, lk 5.

6. Euroopa Parlamendi 18. juuni 2008 otsus 2008/587, millega muudetakse otsust 94/262 ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta; ELT 2008 L 189, lk 25.

7. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT 2001 L 145, lk 43.

Euroopa ombudsman kohtub korrapäraselt ELi institutsioonide ja asutuste liikmete ning ametnikega. P. Nikiforos DIAMANDOUROS on pildil koos Euroopa Parlamendi presidendi Hans-Gert PÖTTERINGiga. Strasbourg, 12. märts 2008.

Kõnealusel aastal võib muude suuremate saavutuste hulka lugeda ka vastastikuse mõistmise memorandum⁸ allakirjastamise Euroopa Investeeringuspanga presidendiga ning kõikide ELi asutustega sõlmitud kokkuleppe võtta kasutusele Euroopa hea halduse tava eeskiri. Ombudsman kohtus regulaarselt ka Euroopa Personalivaliku Ameti esindajatega, et aidata neil saavutada kõrgeimat teenindustaset valikumenetlustes osalevate kodanike jaoks.

2008. aastal jätkas ombudsman kontaktide loomist muude institutsioonide ja asutustega, kohtudes Euroopa Kohtu, esimese astme kohtu, Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti olulisemate esindajatega. Novembris tutvustas ombudsman oma tööd SOLVIT-võrgustiku liikmetele ning detsembris andis Euroopa andmekaitseinspektori institutsiooni viiendat tegevusaastat märkival üritusel ülevaate oma suhetest selle institutsiooniga. Aasta alguses kohtus ombudsman ELi institutsioonide personalikomiteede esimeestega, et selgitada oma rolli ELi haldusjuhtimise kvaliteedi parandamisel.

Suhted ombudsmanide ja sarnaste asutustega

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad ombudsmani poole siis, kui neil on probleeme riigi, piirkondlike või kohalike ametiasutustega. Euroopa ombudsman teeb tihedat koostööd oma ametivendade

Euroopa ombudsman teeb tihedat koostööd oma ametivendadega liikmesriikides, et tagada Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus lahendamine.

ga liikmesriikides, et tagada Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus lahendamine. Enamjaolt toimub selline koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku raames. Nüüdseks kuulub võrgustikku ligi 90 bürood 31 riigist nii Euroopa Liidu riiklikul ja piirkondlikul tasandil kui ka Euroopa Liidu kandidaatriikides ning Norras ja Islandil riiklikul tasandil. Ka Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon on nimetatud võrgustiku täisliige.

Võrgustiku üks eesmärke on hõlbustada kaebuste viivitamatut edastamist pädevale ombudsmanile või samalaadsele asutusele. 2008. aastal suunati 1 079 juhtumi puhul kaebaja edasi Euroopa ombudsmanide võrgustiku mõne liikme juurde või anti kaebajale nõu pöörduda võrgustiku liikme poole.

Käesoleva aruande punktis 4.2 antakse üksikasjalik ülevaade võrgustiku tegevusest 2008. aastal, mille kõrgpunkt oli kuues ELi liikmesriikide regionaalsete ombudsmanide seminar, mis toimus novembris Berliinis. Seminari korraldasid ühiselt Euroopa ombudsman ja Berliini Regionaalse Parlamendi petitsioonikomisjoni esimees Ralf HILLENBERG. Seminaril, mille peateemaks olid kaitsetus olukorras olevate isikute kaebused ja petitsioonid, osales ligikaudu 90 inimest. 2008. aastal kohtusid Strasbourgis ka võrgustiku raames tegutsevad kontaktametnikud.

⁸ Euroopa ombudsmani ja Euroopa Investeeringuspanga vaheline vastastikuse mõistmise memorandum panga poliitikat, norme ja menetlusi käsitleva teabe ning kaebuste, sealhulgas Euroopa Liidu mittekodanike ja mitteresidentide kaebuste menetlemise kohta, ELT 2008 C 244, lk 1.

Võrgustiku arengule on tõhusalt kaasa aidanud ka Euroopa ombudsmani visiidid liikmesriikidesse ja kandidaatriikidesse, mis korraldati koostöös nende riikide ombudsmanidega. 2008. aastal külastas Euroopa ombudsman oma kolleege Küprosel (märts), Kreekas (mai), Lätis (september) ja Leedus (oktoober).

Euroopa ombudsman teeb Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaudu tihedat koostööd oma kolleegidega liikmesriikides. Kontaktametnikud riiklike ombudsmanide büroodes on esimesed isikud, kellega ombudsmanide võrgustiku liikmed saavad ühendust võtta. Nende kuues, iga kahe aasta järel toimuv, seminar toimus 1.-3. juunil 2008. aastal Strasbourgis.

Eespool nimetatud seminaride, kaks korda aastas ilmuva infobülletääni, elektrooniliste arutelude, dokumentide jagamise foorumi ja elektrooniliste päevauudiste kaudu toimib võrgustik kasuliku teabevahetamise mehhanismina ELi õiguse ja parima tava kohta. Lisaks sellisele võrgustiku kaudu toimuvale korrapärasele mitteametlikule teabevahetusele on olemas ka erimenetlus, mille abil võivad riiklikud või piirkondlikud ombudsmanid taotleda kirjalikke vastuseid päringutele Euroopa Liidu õiguse ja selle tõlgendamise kohta, sealhulgas päringutele, mis on seotud konkreetsete juhtumitega, mida nad parasjagu käsitlevad. 2008. aastal laekus kaheksa uut päringut.

Suhted muude sidusrühmadega

Euroopa ombudsmani kohustuseks on tagada, et iga isik või organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonide või asutustega, oleks teadlik oma õigusest esitada talle kaebus haldusomavoli

Euroopa ombudsmani kohustuseks on tagada, et iga isik või organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonide või asutustega, oleks teadlik oma õigusest esitada talle kaebus haldusomavoli kohta.

kohta. Käesoleva aruande punktis 4.3 antakse ülevaade erinevatest viisidest, kuidas ombudsman püüdis 2008. aastal suurendada üldsuse teadlikkust kaebuse esitamise õiguse kohta. Ombudsman ja tema töötajad esitasid ligikaudu 135 ettekannet ombudsmani tegevuse vastu huvi tundvatele rühmadele. 2008. aastal hõlmasid

ombudsmani peamised meediaalased tegevused pressikonverentse Brüsselis, Budapestis ja Strasbourgis, samuti Ateenas, Nikosias, Riias ja Vilniuses, mis toimusid tema eespool mainitud visiitide raames. Aasta jooksul väljastati ajakirjanikele ja huvitatud osapooltele üle kogu Euroopa 17 pressiteadet. Käsitletud teemad hõlmasid parlamendiliikmete kuluhüvitiste läbipaistvust, ombudsmani põhikirja läbivaatamist ja avalikkuse juurdepääsu dokumentidele käsitlevate ELi eeskirjade läbivaatamist.

Väljaannetest pakkus 2008. aastal erilist huvi uus ombudsmani töö tutvustus 23 ametlikus Euroopa Liidu keeles. Ombudsmani veebilehte uuendati pidevalt tema otsuste, pressiteadete ja andmete lisamisega teavitustegevuse kohta. Alates 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2008 külastati ombudsmani veebilehte ligikaudu 440 000 korral. Kõige rohkem külastajaid oli Ühendkuningriigist, millele järgnesid Saksamaa, Prantsusmaa, Hispaania ja Itaalia.

Euroopa ombudsman teeb korrapäraseid teabevisiite ELi liikmesriikidesse ja kandidaatriikidesse, et arendada suhteid ombudsmanidega ja tõsta teadlikkust oma tööst. Visiidil Leedusse, mis toimus 1.-3. oktoobril 2008. aastal, esines hr DIAMANDOUROS avaliku loenguga riigiametnikele ja üliõpilastele ning kohtus Leedu äriringkonna ja ka valitsusväliste organisatsioonide esindajatega. Pildil on Leedu advokatuuri, kaubandus-, tööstus- ja käsitöökoja ning samuti tööandjate liiduga korraldatud kohtumisel osalenud.

■ Ressursid

Käesoleva aruande punktis 5.1 antakse ülevaade ombudsmani büroo struktuurist ning esitatakse mõningast eluloolist teavet ombudsmani ja tema büroo juhtkonna kohta.

2008. aastal viidi ombudsmani büroos läbi põhjalik sisemiste ümberkorralduste programm.

2008. aastal viidi ombudsmani büroos läbi põhjalik sisemiste ümberkorralduste programm. Ümberkorraldused jõustusid 1. juulil ja töid kaasa nelja üksuse loomise kummassegi olemasolevasse osakonda: õigusosakonda ning haldus- ja finantsosakonda. Ümberstruktureerimise eesmärk on luua juhtimisstruktuur, mille raames toetavad büroo kahte osakonnajuhatajat, kes annavad aru direktorile ja alluvad peasekretärile, neli laiendatud juhtimisõigusega talituste juhatajat.

Punkt 5.1 sisaldab ka teavet ombudsmani töötajate mõttekodade ja koosolekute kohta. Töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa ombudsmani strateegilisest planeerimisest, nende kõige suurem kasu seisneb selles, et nende tulemusena saadakse kasulikke juhiseid poliitika kavandamiseks ja iga-aastase juhtimiskava koostamiseks. Need kuuluvad iga-aastaste ürituste tsüklisse, mis annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani tööga vahetult seotud teemade kohta. Ombudsmani büroo teine mõttekoda peeti 27.-29. veebruarini 2008. Töötajaskonnalt saadud vahetu tagaside annab selgelt märku sellest, et teine mõttekoda oli äärmiselt positiivne kogemus, mille käigus arutatud teemasid ja probleeme peeti ülimalt asjakohaseks.

Ombudsmani büroo ametikohtade loetelus oli 2008. aastal 57 ametikohta, mis on sama kui 2006. ja 2007 aastal. 2008. aasta eelarve assigneeringud ulatusid kokku 8 505 770 EUR.

Ombudsmani pädevus ja menetlused

KÄESOLEVAS peatükis selgitatakse üksikasjalikult Euroopa ombudsmani rolli, kirjeldades tema töö õiguslikku alust ja tema pädevust ning andes teavet kaebuste vastuvõetavuse ja uurimise algatamise aluse kohta. Neid valdkondi illustreerivad 2008. aastal käsitletud juhtumite seast valitud näited, samuti on esile tõstetud konkreetseid arenguid, näiteks ombudsmani põhikirja läbivaatamine. Peatükk lõpeb ülevaatega ombudsmani menetlustest seoses kaebuste käsitlemise ja uurimisega, hõlmates ka mitteametlike menetluste üha suurenevat kasutamist kaebuste kiireks lahendamiseks.

2.1 Euroopa ombudsmanile kaebamise õigus

Õigus kaevata Euroopa ombudsmanile on Euroopa Liidu kodaniku üks põhiõigusi (EÜ asutamislepingu artikkel 21) ning see õigus on välja toodud ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (artikkel 43)¹.

Õigus kaevata Euroopa ombudsmanile on Euroopa Liidu kodaniku üks põhiõigusi.

Võimalikud haldusomavoli juhtumid jõuavad ombudsmani huviorbiiti peamiselt kaebustena, mille menetlemine moodustab kõige tähtsama osa ombudsmani järelevalverollist. Samuti korraldab ombudsman omaalgatuslikke uurimisi, võttes sellega endale haldusomavoliga võitlemisel ennetava rolli (vt järgmine punkt).

2.2 Ombudsmani töö õiguslik alus

Ombudsmani tööd reguleerivad EÜ asutamislepingu artikkel 195, ombudsmani põhikiri ning ombudsmani poolt kooskõlas põhikirja artikliga 14 vastu võetud rakendussätted.

Ombudsmani põhikirja läbivaatamine

Euroopa Parlament võttis põhikirja vastu 1994. aastal². Ombudsman leidis 2006. aastal pärast hoolikat kaalumist, et põhikiri loob küll jätkuvalt hea raamistiku tema tegevusele, kuid teatavate väiksemate paranduste sisseviimine muudaks tema Euroopa kodanikele pühendatud töö veelgi tõhusamaks. 2008. aasta juunis pärast põhiseaduskomisjoni esitatud aruannet (raportöör Euroopa Parlamendi liige Anneli JÄÄTTEENMÄKI), võttis Euroopa Parlament vastu põhikirja muutmise otsuse³, mis jõustus 31. juulil 2008.

Kaks kõige olulisemat põhikirja muudatust käsitlesid ombudsmani uurimisvolituste suurendamist. Esiteks on ombudsmanil nüüd oma uurimiste läbiviimise ajal täielik juurdepääs ELi institutsioonides ja asutustes hoitavatele dokumentidele. Viimased ei saa enam keelduda dokumentide avalikustamisest, põhjendades seda nõutud teabe „põhjendatud alustel salastamisega”. Teiseks ei nõuta enam ombudsmanile tõendeid esitavatelt ELi ametnikelt, et nad „räägiksid oma juhtkonna nimel ning vastavalt sellelt saadud juhtnõudele”.

1. Harta kuulutati esimest korda välja 2000. aasta detsembris, seejärel see allkirjastati ja kuulutati uuesti välja 12. detsembril 2007 enne Lissaboni lepingu allkirjastamist, mis toimus 13. detsembril 2007, ELT 2007 C 303, lk 1.

2. Euroopa Parlamendi otsus 94/262, 9. märts 1994, ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta, EÜT 1994 L 113, lk 15.

3. Euroopa Parlamendi otsus 2008/587, 18. juuni 2008, millega muudetakse otsust 94/262 ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta, ELT 2008 L 189, lk 25.

Selgemaks ja rangemaks on muudetud ka sätted, mis käsitlevad ombudsmani kohustust hoida dokumentide ja teabe konfidentsiaalsust. Ja lõpuks loob põhikirja artikkel 5 aluse ombudsmani koostööks nende liikmesriikide institutsioonide ja asutustega, kes vastutavad põhiõiguste edendamise ja kaitse eest.

Et kajastada põhikirjas tehtud muudatusi ja võtta arvesse pärast põhikirja viimast muutmist 2004. aastal kogunenud kogemusi, vaatas ombudsman 3. detsembril 2008. aastal läbi oma põhikirja rakendussätteid. Uued rakendussätted jõustusid 1. jaanuaril 2009. Nende abil soovitakse säilitada ja tugevdada niihästi kaebuse esitajate kui ka institutsioonide usaldust ombudsmani uurimiste vastu. Eeskätt tähendab see, et:

- **kaebuse esitaja** võib olla kindel, et: (i) ta saab näha kogu materjali, mille kõnealune institutsioon on valinud ombudsmanile saatmiseks kas osana oma arvamusest kaebuse kohta või vastuseks täiendavale uurimisele ja (ii) ombudsmanil on täielik juurdepääs kogu teabele ja kõikidele dokumentidele, mida ta peab seoses uurimisega oluliseks;

- **institutsioonid** võivad olla kindlad, et kui ombudsman palub neilt dokumente või teavet lisaks institutsiooni arvamuses või täiendava uurimise vastuses esitatutele või kui ta kontrollib toimikut, ei ole avalikkusel ega kaebuse esitajal juurdepääsu mis tahes teabele ega dokumendile, mille institutsioon on liigitanud konfidentsiaalseks. ■

Ombudsmani põhikiri ja selle rakendussätted on kättesaadavad ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>). Ombudsmani büroos on rakendussätted kättesaadavad ka paber-
kandjal.

■ Kaebused ja omaalgatuslikud uurimised

EÜ asutamislepingu artiklis 195 on antud ombudsmanile õigus võtta vastu kaebusi igalt liidu kodanikult või füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis. Ombudsmani pädevusse kuulub ka omaalgatuslike uurimiste algatamine. Ombudsman võib omaalgatusliku uurimise õigust kasutades uurida kaebuse esitaja tõstatatud võimalikku haldusomavoli juhtumit isegi siis, kui kaebuse on esitanud isik, kellel ei ole õigust kaebust esitada. Sellisel juhul on ombudsmanil tavaks anda uurimisega seotud isikule kaebajaga võrdsed menetlusõigused. Tava-
päraselt otsustab ombudsman iga konkreetse juhtumi korral eraldi, kas omaalgatusliku uurimise võimaluse kasutamine on õigustatud. 2008. aastal algatati kaks omaalgatuslikku uurimist.

Vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimine Euroopa Investeerimispangaga (EIP)

2006. aasta aruandes nentis ombudsman, et arvestades võimaliku vahendite piiratud tulevikus, kavatseb ta kasutada omaalgatuslike uurimiste volitust siis, kui ainus põhjus, miks mitte algatada väidetava haldusomavoli kaebuse uurimist Euroopa Investeerimispangaga (EIP) välislaenu osas, on see, et kaebuse esitab isik, kes ei ole ühenduse kodanik või resident. Euroopa Parlament tervitas oma 25. oktoobri 2007. aasta resolutsioonis ombudsmani tahteavaldust ning kutsus teda üles kaaluma Euroopa Investeerimispangaga vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimist.

Ombudsman pöördus detsembris 2007 kirjalikult Euroopa Investeerimispanga presidendi poole, kutsudes teda üles arutelule vastastikuse mõistmise memorandumi kavandi koostamise üle. 9. juulil 2008 allkirjastasid ombudsman ja Euroopa Investeerimispanga president vastastikuse mõistmise memorandumi⁴. Selle lepingu eesmärk on suurendada sidusrühmade kaitset mis tahes haldusomavoli eest seoses EIP tegevusega. Lepingus

4. Euroopa ombudsmani ja Euroopa Investeerimispanga vastastikuse mõistmise memorandum panga poliitika, standardite ja menetluste alase teabe ning kaebuste käsitlemise kohta, sealhulgas Euroopa Liidu mittekodanike ja mitteresidentide kaebuste käsitlemise kohta, ELT 2008 C 244, lk 1.

nähakse ette, et sidusrühma kaitse laieneb ka neile, kes ei ole ELi kodanikud ega residendid või kellel pole ELis registreeritud tegevuskohta (vt lisaks punkt 4.1). ■

Ombudsman võib kasutada omaalgatusliku uurimise õigust ka siis, kui tundub, et tegemist on süstemaatilise probleemiga mõnes institutsioonis. 2008. aastal tegi ombudsman seda ühel juhul:

Omaalgatuslik uurimine varajase hoiatamise süsteemi kohta

Ombudsman alustas Euroopa Komisjoni varajase hoiatamise süsteemi omaalgatuslikku uurimist. Selles arvutipõhises infosüsteemis on loetletud ettevõtjad, valitsusvälised organisatsioonid, ühendused ja muud isikud, kes komisjoni hinnangul ohustavad ELi finantshuve. Ombudsman peab komisjoni tegevust Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmisel väga oluliseks, kuid rõhutab, et asjaomaseid osapooli tuleb kohelda õiglaselt, järgides rangelt süütuse presumptsiooni õiguslikku aluspõhimõtet.

Seepärast palus ombudsman komisjonilt täpset teavet varajase hoiatamise süsteemi kantud sidusrühmade arvu ning varajase hoiatamise süsteemi erinevate hoiatamiskategooriate õigusliku aluse kohta. Ühtlasi palus ta komisjonilt selgitusi asjaosaliste teavitamise põhimõtete ja edasikaebamise mehhanismide kohta varajase hoiatamise süsteemi nimekirja sattumisel.

OI/3/2008/FOR ■

2008. aastal lõpetati ka järgmine omaalgatuslik uurimine:

Komisjoni maksete tähtajalisust käsitlev omaalgatuslik uurimine

Teist korda kogu oma tegevuse jooksul algatas ombudsman 2007. aasta detsembris komisjoni maksete tähtajalisuse uurimise. See näitas, et hilinenud maksed on jätkuvalt tõsiseks probleemiks. Ombudsman kiitis komisjoni makseviivituste vähendamiseks võetud meetmeid, kuid kutsus komisjoni ka üles tegema täiendavaid parandusi, et kergendada eeskätt kõige haavatavamate töövõtjate olukorda, kelleks on üksikisikud ning väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja organisatsioonid. Ombudsman teatas, et 2009. aasta alguses viib ta läbi uue uurimise.

OI/5/2007/GG ■

2.3 Ombudsmani pädevus

Ombudsmani pädevus, mis on sätestatud EÜ asutamislepingu artiklis 195, annab talle õiguse võtta vastu kaebusi haldusomavoli juhtumite kohta ühenduse institutsioonide või asutuste tegevuses, välja arvatud Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu peale, kui viimased tegutsevad õigusemõistjana. Seega ei kuulu kaebus ombudsmani pädevusse, kui need:

- (i) on suunatud muu kui ühenduse institutsiooni või asutuse vastu;
- (ii) on esitatud Euroopa Kohtu või esimese astme kohtu vastu, kui need tegutsevad õigusemõistjana või;
- (iii) ei ole seotud võimaliku haldusomavoli juhtumiga.

Nimetatud juhte käsitletakse pikemalt allpool.

■ Ühenduse institutsioonid ja asutused

Ombudsmani pädevus hõlmab ühenduse institutsioone ja asutusi. Institutsioonid on loetletud asutamislepingu artiklis 7, kuid ühenduse asutuste kohta ei ole määratlust ega lõplikku nimekirja.

Kaebused liikmesriikide ametiasutuste vastu ei kuulu Euroopa ombudsmani pädevusse, isegi kui need on seotud Euroopa Liidu õiguse reguleerimisalas olevate küsimustega.

Mõiste hõlmab nii asutamislepingutega loodud asutusi, näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Euroopa Keskpanka, kui ka asutamislepingute raames õigusaktidega loodud asutusi, näiteks Euroopa Keskkonnaagentuuri ning Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX).

Kaebused liikmesriikide ametiasutuste vastu ei kuulu Euroopa ombudsmani pädevusse, isegi kui need on seotud Euroopa Liidu õiguse reguleerimisalas olevate küsimustega. Paljud sellised kaebused kuuluvad Euroopa ombudsmanide võrgustikku kuuluva riikliku või piirkondliku ombudsmani pädevusse (vt lisaks punkt 3.6).

Kaebused, mis ei olnud suunatud ühenduse institutsiooni või asutuse vastu

Hollandi kodanik kaebas, et ta oli pidanud maksma iga kuu 14 EUR suurust ülekandetasu internetipanga kaudu oma raha ülekandmise eest Prantsusmaal olevalt pangaarvelt Hollandi pangaarvele. Kuna kaebus oli suunatud Prantsuse panga vastu, ei kuulunud see Euroopa ombudsmani pädevusse.

Ombudsman teavitas kaebuse esitajat määrusest (EÜ) nr 2560/2001, mille eesmärk on kõrvaldada piiriüleste ja siseriiklike maksete vahelised erinevused. Ühtlasi edastas ombudsman talle kõnealust küsimust käsitleva Euroopa Komisjoni veebilehe lingi. Lõpuks teatas ta kaebuse esitajale, et kuna selle juhtumi puhul võib olla tegemist ühenduse õiguse rikku misega, võiks kaebuse esitaja kaaluda otse komisjoni poole pöördumist.

Konfidentsiaalne juhtum ■

Kaebuse esitaja pöördus Euroopa ombudsmani poole, kuna tal olid tekkinud Liechtensteinis probleemid oma pensioniõiguse rakendamisel. Probleemide põhjuseks oli asjaolu, et kuigi kodanik oli Liechtensteinis töötanud, oli ta elanud Austrias. Ta väitis, et Liechtensteini valitsus rikkus ühenduse piires liikuvatele töötajatele ja nende perekonnaliikmetele sotsiaalkindlustuse skeemide kohaldamist käsitlevat ühenduse õigust.

Kuna kaebus ei olnud seotud ühegi ühenduse institutsiooni ega asutusega, ei kuulunud see ombudsmani pädevusse. Kaebuse esitajal soovitati pöörduda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni Järelevalveameti poole.

505/2008/TJ ■

Kaebuse esitaja pöördus ombudsmani poole väitega, et Strasbourgis peetavad Euroopa Parlamendi plenaaristungid on raha raiskamine ja et need tuleks lõpetada. Ombudsman selgitas, et otsuse plenaaristungite pidamise kohta saavad teha üksnes liikmesriigid. Ta märkis, et kõnealuse protesti käsitlemine peaks kuuluma Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni pädevusse.

2759/2008/DH ■

■ Kohtute tegevus õigusemõistjana

Ombudsman ei saa uurida kaebusi, mis on esitatud Euroopa Kohtu või esimese astme kohtu vastu, kui need tegutsevad õigusemõistjana. Järgmine näide aitab seda seisukohta illustreerida.

Kaebus Euroopa Kohtu tegevuse kohta õigusemõistjana

Saksa kodanik viitas ombudsmanile esitatud kaebuses Euroopa Kohtu otsusele kaotada Saksamaal koduomanikele makstav toetus (*Eigenheimzulage*). Euroopa Kohus oli teinud otsuse, et Saksamaa oli rikkunud ühenduse õigust, jättes nimetatud toetuse saamise võimalusest ilma need isikud, kes elasid küll mõnes muus liikmesriigis, kuid kelle suhtes kohaldas Saksamaa täismaksustamist. Kaebuse esitaja vaidlustas viisi, kuidas nimetatud kohtuotsust Saksamaal rakendati.

Kaebuse esitaja väitis, et Euroopa Kohtu ülesanne on lisada oma otsustele rakendusmeetmed. Seega käsitles kaebus Euroopa Kohtu õigusemõistmist, mis aga ei kuulu ombudsmani pädevusse.

Kaebuse esitajal soovitati pöörduda Saksamaa Föderalse Parlamendi (*Bundestagi*) petitsioonikomisjoni poole või esitada kaebus Euroopa Komisjonile (kes oli esitanud Euroopa Kohtule hagi Saksamaa vastu).

376/2008/CD ■

■ Haldusomavoli

Euroopa ombudsman on korduvalt väljendanud seisukohta, et haldusomavoli on lai mõiste ning hea haldus eeldab muu hulgas ka õigusnormide ja põhimõtete, sealhulgas põhiõiguste, järgimist.

Haldusomavoli toimub, kui avalik asutus ei järgi talle siduvaid õigusnorme või põhimõtteid.

Hea halduse põhimõtted on veelgi laiema tähendusega, nõudes ühenduse institutsioonidelt ja asutustelt lisaks oma seadusjärgsete kohustuste täitmisele ka valmisolekut pakkuda abi ja seista

hea selle eest, et ühiskonnaliikmeid koheldaks õigesti ning nende õigusi ei piirataks. Seega, kuigi ebaseaduslikkus viitab alati haldusomavolile, ei ole haldusomavoli tingimata ebaseaduslik. Järelikult ei tähenda haldusomavoli tuvastamine ombudsmani poolt tingimata seda, et tegu on ebaseadusliku käitumisega, millele peab järgnema kohtulik karistus⁵.

Vastuseks Euroopa Parlamendi üleskutsele määratleda selgelt haldusomavoli mõiste, pakkus *ombudsman 1997. aasta aruandes* välja järgmise määratluse:

„Haldusomavoli toimub, kui avalik asutus ei järgi talle siduvaid õigusnorme või põhimõtteid.”

1998. aastal võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, millega kiideti nimetatud määratlus heaks. 1999. aastal ombudsmani ja komisjoni vahel toimunud kirjavahetusest selgub, et ka komisjon on määratlusega nõus.

Kuid haldusomavoli mõistel on piirid. Näiteks on ombudsman alati olnud arvamusel, et Euroopa Parlamendi poliitiline tegevus ei saa anda põhjust võimaliku haldusomavoliga seotud küsimuste tõstatamiseks. Seega ei kuulu ombudsmani pädevusse parlamendi komisjonide, näiteks petitsioonikomisjoni, kohta esitatud kaebused.

5. Vt sellega seoses esimese astme kohtu 28. oktoobri 2004. aasta otsust liidetud kohtuasjades T-219/02 ja T-337/02, *Herrera versus komisjon*, punkt 101, ning 4. oktoobri 2006. aasta otsust kohtuasjas T-193/04 R, *HansMartin Tillack versus komisjon*, punkt 128.

Kaebused Euroopa Parlamendi poliitilise tegevuse kohta

2008. aastal esitasid kaks Euroopa Parlamendi liiget ombudsmanile eraldi kaebused karistuste kohta, mis määrati neile 2007. aasta detsembris peetud Euroopa Parlamendi osa-istungjärgul protesteerimise eest. Kaebuse esitajad vaidlustasid:

- (i) Euroopa Parlamendi kodukorra artiklites 147 (karistused) ja 148 (institutsioonisese edasikaebamise menetlus) sätestatud menetlused;
- (ii) artikli 147 kohaldamise karistamiseks põhjust andnud juhtumite suhtes. Kaebuse esitajate arvates ei kuulunud need juhtumid artikli 147 kohaldamisalasse. Nad kritiseerisid ka parlamendi presidendi käitumist kõnealusel plenaaristungil;
- (iii) presidendi tehtud karistamisotsuse vastu esitatud apellatsioonikaebuste kohta tehtud Euroopa Parlamendi juhatuse otsuste kehtivuse.

Ombudsman järeldas, et kodukorra vastuvõtmine ja plenaaristungite läbiviimine kuuluvad parlamendi poliitilise tegevuse hulka. Ja kuigi juhatuse teatavat liiki otsused on haldusliku iseloomuga, tegutseb ta presidendi tehtud karistamisotsuse vastu esitatud apellatsioonikaebust käsitledes ikkagi parlamendi poliitilise organina. Seega ei tõstatanud kaebuse esitaja haldusomavoliga seotud probleemi, mida ombudsman oleks saanud käsitleda.

1156/2008/CHM ja 1176/2008/WP ■

Põhiõiguste hartas on õigus heale haldusele liigitatud liidu kodaniku põhiõigusena (artikkel 41).

On oluline mõista, et kodanike teenindamise kultuur moodustab hea halduse lahutamatu osa.

On oluline mõista, et kodanike teenindamise kultuur moodustab hea halduse lahutamatu osa. Seda ei tohiks segi ajada süüdistuskultuuriga, mis soodustab kaitsepositsioonide võtmist. (Sellega

seoses tuleb märkida, et ombudsmani uurimised ei ole distsiplinaarmenetlused ega eelmenetlused.)

Lisaks erinevatele ennetusmeetmetele hõlmab ombudsmani teeninduskultuuri strateegia ka kaebuste lahendamist. Tehtud vigade tunnistamine ja püüd neid võimaluse korral heastada on teeninduskultuuri oluline osa. Kaebuse esitaja rahulolu saavutamiseks võib piisata kohesest vabandusest — vähemalt saab sellega vältida ombudsmani ametlikku kriitikat juhtumiga seotud institutsiooni suhtes.

Europol vabandab dokumentidele juurdepääsu käsitleva juhtumi puhul

Taani ajakirjanik kaebas ombudsmanile, et tema puhul ei rakendanud Europol nõuete kohaselt oma uusi eeskirju, mis käsitlevad juurdepääsu dokumentidele. Europol vabandas ebamugavuse pärast, mida ettenähtud tähtaja jooksul vastamata jätmine võis olla põhjustanud ning märkis, et ta vastutab täielikult viivituse eest. Ühtlasi kinnitati, et edaspidi vastab Europol päringutele viivituseeta.

111/2008/TS ■

Keerukamate juhtumite puhul püüab ombudsman võimalusel saavutada niinimetatud „sõbraliku

Ombudsman püüab võimaluse korral saavutada niinimetatud „sõbraliku lahendi”, mis oleks vastuvõetav nii kaebuse esitajale kui ka asjaomasele institutsioonile või asutusele.

lahendi”, mis oleks vastuvõetav nii kaebuse esitajale kui ka asjaomasele institutsioonile või asutusele. Samas tuleb siiski märkida, et põhikirja vastavad sätted (artikli 3 lõige 5⁶) ja rakendussätted (artikli 6 lõige 1⁷) kehtivad üksnes juhul, kui ilmneb võimalik

haldusomavoli juhtum ja selle kõrvaldamine tundub olevat võimalik.

6. „Ombudsman püüab koostöös asjaomase institutsiooni või asutusega leida võimaluse asjaomase haldusomavoli juhtum lahendada ja rahuldada esitatud kaebus.”

7. „Kui ombudsman tuvastab haldusomavoli juhtumi, teeb ta võimalikult tihedat koostööd asjaomase institutsiooniga, püüdes leida sõbraliku lahendi haldusomavoli kõrvaldamiseks ja kaebuse rahuldamiseks.”

■ Euroopa hea halduse tava eeskiri

Euroopa Parlament kiitis 6. septembril 2001 heaks hea halduse tava eeskirja, mida Euroopa Liidu institutsioonid ja asutused, nende juhtkonnad ja ametnikud peaksid üldsusega suhtlemisel järgima. Eeskiri juhendab Euroopa kohtute kohtupraktikas sisalduvatest Euroopa haldusõiguse põhimõtetest ning selle koostamisel on võetud eeskujuna ka riikide õigussüsteemidest. Parlament kutsus ka ombudsmani üles järgima hea halduse tava eeskirja. Seetõttu võtab ombudsman kaebusi uurides ja omaalgatuslikke uurimisi läbi viies arvesse eeskirjaga kehtestatud reegleid ja põhimõtteid.

Ombudsman avaldas tugevat toetust Euroopa Liidu asutuste juhtidele, kes kinnitasid Lissabonis 24. oktoobril 2008, et nad kiidavad heaks Euroopa hea halduse tava eeskirja ning kaaluvad, kuidas seda oleks kõige paremini avaldada (vt punkt 4.1).

2.4 Kaebuste vastuvõetavus ja uurimiste alus

Et ombudsman saaks uurimist alustada, peab kaebus vastama täiendavatele vastuvõetavuse kriteeriumidele. Põhikirjas on need kriteeriumid määratletud järgmiselt:

1. kaebus peab võimaldama tuvastada selle esitaja isiku ja objekti (põhikirja artikli 2 lõige 3);
2. ombudsman ei või sekkuda pooleliolevasse kohtumenetlusse ega seada kahtluse alla kohtuotsuse õigsust (põhikirja artikli 1 lõige 3);
3. kaebus tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil kaebuse aluseks olevad asjaolud said kaebuse esitajale teatavaks (põhikirja artikli 2 lõige 4);
4. enne kaebuse esitamist peab kaebuse esitaja olema pöördunud selleks ettenähtud halduskorras kõnealuse institutsiooni või asutuse poole (põhikirja artikli 2 lõige 4); ja
5. kui kaebused käsitlevad institutsioonide ja asutuste ning nende ametnike ja muude teenistujate vahelisi töösuhteid, peab kaebuse esitaja olema enne kaebuse esitamist ära kasutanud kõik ametkonnasisesed nõuete ja kaebuste esitamise võimalused (põhikirja artikli 2 lõige 8).

Kaebused, millele ei eelnenud asjakohast halduskorras pöördumist

Kaebuse esitaja pöördus ombudsmani poole ja teatas, et Hollandi ametiasutused teevad Hollandi ja Saksamaa piiril Vetschhaus regulaarselt piirikontrolle. Ta ütles, et neid kontrolle tehakse alati tiptunnil, mistõttu tekivad liiklusummikud. Ta väitis, et nimetatud kontrollide puhul on tegemist Schengeni lepingute tahtliku täitmata jätmisega ja ta leidis, et Hollandis puudub nimetatud lepingute rakendamise järelevalve. Kuna Schengeni lepingute rakendamise järelevalve eest vastutab Euroopa Komisjon, käsitleti seda kaebust komisjoni kohta esitatud kaebusena.

Kuna oli selge, et kaebuse esitaja ei olnud veel komisjoniga ühendust võtnud, loeti kaebus mittevastuvõetavaks eelneva asjakohase halduskorras pöördumise puudumise tõttu. Kaebuse esitajale selgitati, et kui komisjon ei ole pärast temaga ühenduse võtmist mõistliku aja jooksul vastanud või kui tema vastus ei rahulda kaebuse esitajat, võib viimane esitada ombudsmanile uue kaebuse.

817/2008/BEH ■

EÜ asutamislepingu artiklis 195 nähakse ette, et ombudsman korraldab uurimise, kui ta leiab, et selleks on alust. Et kaebuste esitajatel ei tekiks põhjendamatu ootusi ja et oleks tagatud vahendite

Et kaebuste esitajatel ei tekiks põhjendamatu ootusi ja et oleks tagatud vahendite kõige otstarbekam kasutamine, uuritakse kõiki vastuvõetavaks tunnistatud kaebusi hoolikalt, kontrollides, kas nende puhul on alust oodata, et uurimine võiks anda kasuliku tulemuse.

dite kõige otstarbekam kasutamine, uuritakse kõiki vastuvõetavaks tunnistatud kaebusi hoolikalt, kontrollides, kas nende puhul on alust oodata, et uurimine võiks anda kasuliku tulemuse. Kui see nii ei ole, lõpetab ombudsman juhtumi käsitlemise põhjendusega, et uurimiseks puudus piisav alus. Ühtlasi on ombudsman seisukohal, et kui Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon on

teatavat kaebust petitsioonina juba käsitletud, siis ei ole tal uurimise algatamiseks üldjuhul alust, välja arvatud uute tõendite esitamise korral. Tuleks märkida, et 2008. aastal puudus vastuvõetavatest kaebustest 44 % puhul uurimise algatamiseks piisav alus.

Kaebused, mille puhul puudus uurimise algatamiseks piisav alus

Kreeka kodanik esitas kaebuse komisjoni Kreeka esinduses töötava turvafirma töötaja käitumise kohta, nimetades seda „vastuvõetamatuks”. Ta tahtis teada saada töötaja nime ja nõudis kõigi vajalike meetmete võtmist, mis tagaksid nimetatud töötaja nõuetekohase käitumise tulevikus, ka soovis ta, et töötajale selgitatakse, et oma käitumisega on ta loonud komisjoni talitustest väga negatiivse mulje.

Esindus vastas kaebuse esitajale ja vabandas eespool nimetatud töötaja käitumise pärast, pakkudes kaebuse esitajale abi seoses tema esialgse taotlusega ja avaldades lootust, et see ebameeldiv vahejuhtum ei muuda kaebuse esitaja suhtumist Euroopa Liitu. Ombudsman järeldas, et komisjon oli võtnud asjakohased meetmed ja et uurimise alustamiseks puudus piisav alus.

87/2008/VAV ■

2.5 Ombudsmani menetlused

Kõik ombudsmanile saadetud kaebused registreeritakse ja nende kättesaamist kinnitatakse tavaliselt ühe nädala jooksul alates kättesaamisest. Kinnituskirjas teavitatakse kaebuse esitajat menetlusest ning lisatakse juhtumiga tegeleva isiku nimi ja telefoninumber.

Kaebust analüüsitakse, et teha kindlaks, kas tuleks alustada uurimist, ning kaebuse esitajale teatatakse analüüsi tulemusest tavaliselt ühe kuu jooksul. Kui uurimist ei alustata, siis teatatakse kaebuse esitajale selle põhjus. Võimaluse korral saadetakse kaebus edasi või antakse kaebuse esitajale nõu, millise pädeva asutuse poole ta peaks pöörduma.

Uurimise ajal hoitakse kaebuse esitajat kursis kõikide järgnevate sammudega. Kui ombudsman otsustab uurimise lõpetada, siis teavitab ta kaebuse esitajat uurimise tulemustest ning oma järeldustest. Ombudsmani otsused ei ole õiguslikult siduvad ega tekita ei kaebuse esitajale ega asjaosalisele institutsioonile või asutusele õigusi või kohustusi, mille rikkumise kohta saaks esitada hagi.

■ Lihtsustatud uurimismenetlus

Võimaliku haldusomavoli kohta kirjaliku uurimise alustamise asemel ja selleks, et probleem kiiresti lahendada, võib ombudsman kasutada asjaomase institutsiooni nõusolekul ja sellega koostöös mitteametlikku paindlikku menetlust.

2008. aastal lahendati 101 juhtumit pärast seda, kui ombudsmani sekkumise tulemusel oli saadud vastamata kirjadele kiire vastus (sellistel juhtudel kasutatava menetluse kohta vt 1998. aasta aruande punkt 2.9). Lihtsustatud menetlust kasutati ka näiteks 2008. aasta juhtumite tähtjuhtumite korral:

→→→ Komisjon lahendab kiiresti ja eeskujulikult e-kirjade kasutamist käsitleva vaidluse

Teadlane, kes oli vaielnud komisjoni ametnikuga e-kirjade kasutamise üle, esitas ombudsmanile kaebuse. Vaidlus puudutas teadlase soovi tsiteerida teadusväljaandes ametniku vastuseid mitmetele kriitilistele küsimustele, mida teadlane oli talle e-posti teel esitanud. Komisjoni ametnik oli kategooriliselt selle vastu. Pärast kaebuse hoolikat uurimist järeldas ombudsman, et sõbraliku mitteametliku lahendi saavutamine peaks olema võimalik. Nii kaebuse esitaja kui ka komisjon olid valmis seda võimalust proovima.

Vähem kui kuu aja pärast teatas kaebuse esitaja ombudsmanile, et pärast komisjonis toimunud kohtumist jõuti asja suhtes pooli rahuldava lahenduseni. Ombudsman kuulutas

juhtumi institutsiooni poolt lahendatuks ja lõpetas selle, avaldades komisjonile tunnustust juhtumi kiire ja eeskujuliku lahendamise eest.

2672/2008/VL ■

→→→ Euroopa Kohtu kantselei esitatud teave

Austria kodanik saatis Euroopa Kohtule kirja, teatades, et ta soovib Austria ühenduse õiguse rikkumise eest kohtusse kaevata. Kohtu kantselei teatas talle, et kohus on pädev menetlema selliseid juhtumeid üksnes juhul, kui need annab talle lahendamiseks komisjon või liikmesriik. Ta soovitas pöörduda komisjoni poole. Kodanik pöördus aga ombudsmani poole, kaevates, et kantselei ei olnud teda teavitanud sellest, kelle poole ta komisjonis peaks pöörduma.

Pärast ombudsmani sekkumist saatis kantselei kaebuse esitajale üksikasjalikumate teavet sisaldava kirja. Lisaks teatas kantselei ombudsmanile, et need täiendavad viited on nüüd lisatud standardkirjale, mida ta kasutab edaspidi samalaadsete juhtumite puhul kodanike teavitamiseks.

2448/2008/WP ■

■ Uurimise alustamine

Kui ombudsman otsustab algatada avaliku kirjaliku uurimise, on esimene samm kaebuse edastamine asjaomasele institutsioonile või asutusele palvega saata ombudsmanile arvamus, mida tavaliselt tehakse kolme kuu jooksul. Euroopa Parlament ja komisjon nõustusid 2004. aastal dokumentidele juurdepääsu keelamist puudutavate kaebuste korral lühema, kahekuulise tähtajaga.

■ Õiglane menetlus

Õiglase menetluse põhimõttest tuleneb nõue, et ombudsmani otsuses kaebuse kohta ei tohi võtta arvesse kaebuse esitaja või ühenduse institutsiooni või asutuse esitatud dokumentides sisalduvat teavet, kui teisel poolel ei ole olnud võimalust neid dokumente näha ega oma seisukohta esitada.

Seetõttu saadab ombudsman ühenduse institutsiooni või asutuse arvamus kaebuse esitajale palvega esitada oma tähelepanekud. Kui küsimus nõuab edasist uurimist, siis korratakse kirjeldatud menetlust.

Asutamislepingus ega põhikirjas ei sätestata ombudsmani otsuste edasikaebamise võimalust ega muid õiguskaitsevahendeid seoses kaebuste käsitlemise või tulemustega. Nagu kõikide ühenduse institutsioonide ja asutuste suhtes kehtib ka ombudsmani suhtes EÜ asutamislepingu artikli 288 kohaselt kahju hüvitamise kohustus. Põhimõtteliselt on võimalik esitada ombudsmani vastu kahjunõue, mis põhineb kaebuse väidetaval väärkäsitlemisel ombudsmani poolt⁸.

■ Dokumentide uurimine ja tunnistajate ülekuulamine

Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 2 kohaselt on ühenduse institutsioonid ja asutused kohustatud andma ombudsmanile viimase nõutud teavet ning võimaldama talle juurdepääsu asjaomastele dokumentidele. 2008. aastal läbivaadatud põhikirja kohaselt ei saa institutsioonid ega asutused enam keelduda dokumentide avalikustamisest, põhjendades seda nõutud teabe „põhjendatud alustel salastamisega”.

8. Vt näiteks kohtuasja T-412/05 *M versus ombudsman*, kohtuotsus on tehtud 24. septembril 2008, avaldamata.

Ombudsmani juurdepääsuõigus dokumentidele annab talle võimaluse kindlaks teha, kas ühenduse institutsiooni või asutuse esitatud teave on täpne ja täielik. See on kaebuse esitajale ja üldsusele oluline tagatis selle kohta, et ombudsman saab korraldada põhjaliku ja täieliku uurimise. 2008. aastal kasutas ombudsman volitust uurida asjaomase institutsiooni dokumente 16 juhtumiga seoses.

Põhikirja artikli 3 lõikes 2 nähakse ette ka seda, et ühenduse institutsioonide ja asutuste ametnikud ning muud teenistujad peavad andma ombudsmani nõudel tunnistusi. Pärast 2008. aastal toimunud põhikirja läbivaatamist ei nõuta enam ombudsmanile tõendeid esitavatelt ELi ametnikelt, et nad räägiksid „oma juhtkonna nimel ning temalt saadud juhtnööride kohaselt”. Muidugi on nad ka edaspidi kohustatud kinni pidama personalieeskirjade asjakohastest sätetest, eriti ametisaladuste hoidmise kohustusest. 2008. aastal ei kasutanud ombudsman oma tunnistajate ülekoolitamisega seotud volitust.

Põhikirja läbivaatamise käigus muudeti selgemaks ja rangemaks ka need sätted, mis käsitlevad ombudsmani kohustust hoida dokumentide ja teabe konfidentsiaalsust. Muudetud põhikirjas sätestatakse, et ombudsmani juurdepääs salastatud teabele ja dokumentidele, eriti tundlikele dokumentidele määruse 1049/2001⁹ artikli 9 tähenduses, peab olema kooskõlas kõnealuse ühenduse institutsiooni või asutuse julgeolekueeskirjadega. Salastatud teavet või dokumente edastavad asutused või institutsioonid peavad ombudsmanile salastatuse astmest teatama. Ühtlasi peab ombudsman eelnevalt kõnealuse asutuse või institutsiooniga kokku leppima salastatud teabe või dokumentide ning muu ametisaladusena käsitatava teabe käsitlemise tingimused.

■ Avatud menetlus

Ombudsmanile esitatud kaebusi menetletakse avalikult, välja arvatud juhul, kui kaebuse esitaja nõuab konfidentsiaalsust.

Rakendussätete artikli 13 järgi on kaebuse esitajal õigus tutvuda ombudsmani avatud toimikuga tema kaebuse kohta. Artikli 14 järgi tagatakse üldsuse juurdepääs ombudsmani valduses olevatele dokumentidele. Ombudsmani 2008. aasta 3. detsembri otsus rakendussätete muutmise kohta, millele on viidatud eespool punktis 2.2, käsitleb muudatuste tegemist artiklites 13 ja 14, mis aitavad viia ombudsmani praktilise tegevuse kooskõlla uue reaalsusega, mille on loonud ombudsmani põhikirja muutmine.

9. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT 2001 L 145, lk 43.

Kaebused ja uurimised

KOLMANDAS peatükis antakse ülevaade 2008. aastal käsitletud kaebustest ja uurimistest. Kõigepealt vaadeldakse uuritud kaebusi. Sellele järgneb ülevaade uurimistest, sealhulgas saavutatud tulemustest ja juhtumite näidetest. Ombudsmani poolt esile tõstetud tähtjuhtumitele järgneb temaatiline analüüs, mis hõlmab ombudsmani 2008. aasta otsuste kõige olulisemaid õiguslikke ja faktilisi tulemusi. Peatükk lõppeb järeelmeetmetega kaebuste suhtes, mis ei kuulu ombudsmani pädevusse.

3.1 Uuritud kaebuste ülevaade

2007. aastal registreeris¹ ombudsman 3 406 kaebust (2007. aastal 3 211 kaebust). Kokku menetleti² 3 346 kaebust (2007. aastal 3 265 kaebust). Kõigist menetletud kaebustest kuulus ombudsmani pädevusse 24 % (802 kaebust).

Kaebuste põhjal algatati kokku 293 uurimist ning ombudsman algatas kolm omaalgatuslikku uurimist (2007. aastal olid need arvud vastavalt 303 ja 6).

Tabel 3.1: 2008. aastal käsitletud juhtumid

Registreeritud kaebused	3 406
Menetletud kaebused	3 346
Euroopa ombudsmani pädevusse kuuluvad kaebused	802
Millest:	281 vastuvõetamatud 228 vastuvõetavad, kuid uurimise alus puudub 293 kaebuste põhjal algatatud uurimised
Kaebuste põhjal algatatud uurimised	293
Omaalgatuslikud uurimised	3
Lõpetatud uurimised	355
Millest:	144 registreeritud 2008. aastal 102 registreeritud 2007. aastal 109 registreeritud varasematel aastatel

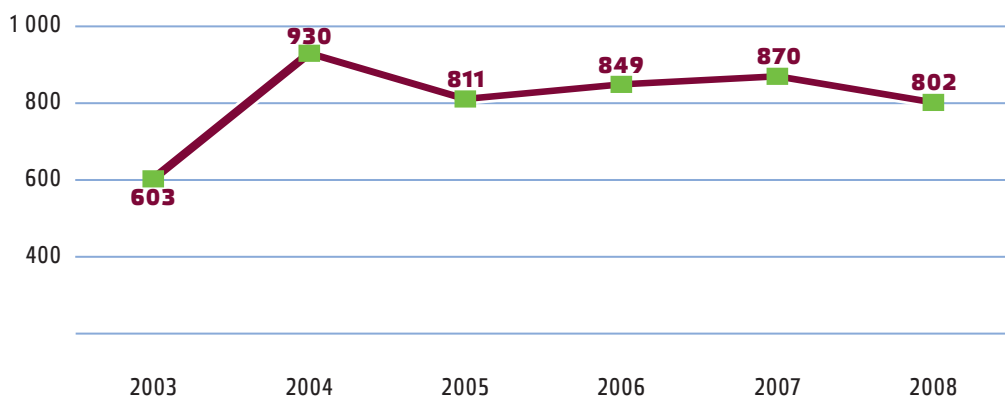
1. Sellest aastast alates kasutatakse Euroopa ombudsmani aastaaruandes „laekunud kaebuste” asemel statistilist kategooriat „registreeritud kaebused”, et teha vahet vastava kalendriaasta jooksul tegelikult registreeritud ja samal perioodil laekunud, kuid järgmisel aastal registreeritud kaebuste vahel.

2. Statistiline kategooria „menetletud” tähendab, et kaebus on läbinud analüüsi, mille eesmärk on teha kindlaks, kas kaebus (i) jääb ombudsmani pädevuse piiresse, (ii) vastab vastuvõetavuse kriteeriumitele ja (iii) annab põhjust uurimise algatamiseks. Kuna selline menetlemine võtab aega, siis erineb asjaomasel aastal „menetletud” kaebuste arv samal aastal „registreeritud” kaebuste arvust.

2008. aastal lõpetas ombudsman rekordarvu uurimisi (355) (2007. aastal 351 uurimist). Nendest 144 olid registreeritud 2008. aastal, 102 2007. aastal ja 109 veelgi varem.

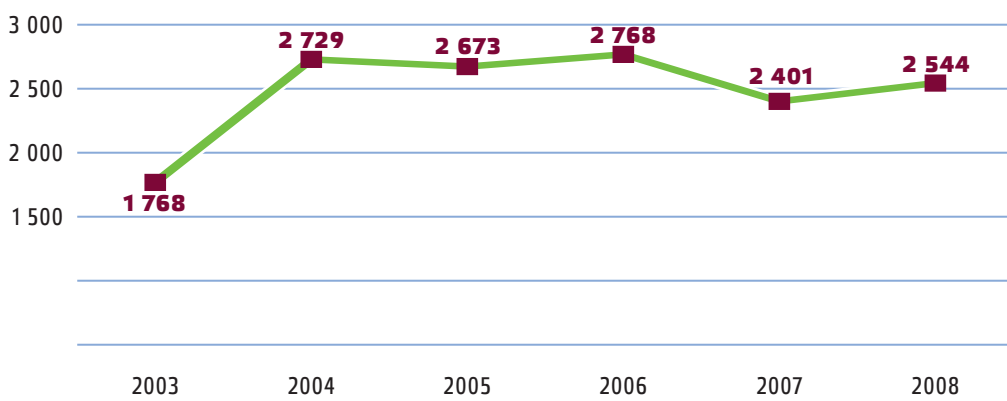
Nagu näha jooniselt 3.1³, on ombudsmani pädevusse kuuluvate kaebuste arv viimase viie aasta jooksul kasvanud 603-lt 2003. aastal 802-ni 2008. aastal. Haripunkt oli 2004. aastal, mil kaebusi oli 930, ja sellele järgneb 2007. aasta 870 kaebusega.

Joonis 3.1: pädevusse kuuluvate kaebuste arv 2003-2008

Joonis 3.2 näitab⁴, et ombudsmani pädevusest välja jäänud kaebuste arv tõusis 2008. aastal 2 544 kaebuseni, võrreldes 2 401 kaebusega 2007. aastal. See arv jääb siiski alla kõrgetele näitajatele, mis 2004, 2005. ja 2006. aastal olid vastavalt 2 729, 2 673 ja 2 768.

Joonis 3.2: ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste arv 2003-2008

2008. aastal esitatud kaebuste arv kinnitab üldist suundumust, mille kohaselt on kaebuste arv pärast 2004. aastal liidu laienemisega kaasnenud suurt tõusu stabiliseerunud.

3. Tuleb märkida, et 2005. aastal käsitleti 335 ombudsmani pädevusse kuulunud kaebuses sama teemat. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on joonisel 3.1 võetud eraldi arvesse ainult esimesed üksteist kaebust.

4. Tuleb märkida, et 2006. aastal käsitleti ombudsmani pädevusest välja jäänud 281 kaebuses sama teemat. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on joonisel 3.2 võetud eraldi arvesse ainult esimesed üksteist kaebust.

Tabel 3.2 annab ülevaate 2008. aastal registreeritud kaebuste päritolust riikide kaupa. Kõige rohkem kaebusi laekus Saksamaalt, mis on ka ELi suurima rahvaarvuga riik, ning sellele järgnesid Hispaania, Poola ja Prantsusmaa. Kui aga arvestada suhtena rahvaarvu, siis esitati enim kaebusi Maltalt, Luksemburgist, Küprosel ja Belgiast.

Tabel 3.2: 2008. aastal registreeritud kaebuste päritolu riikide lõikes

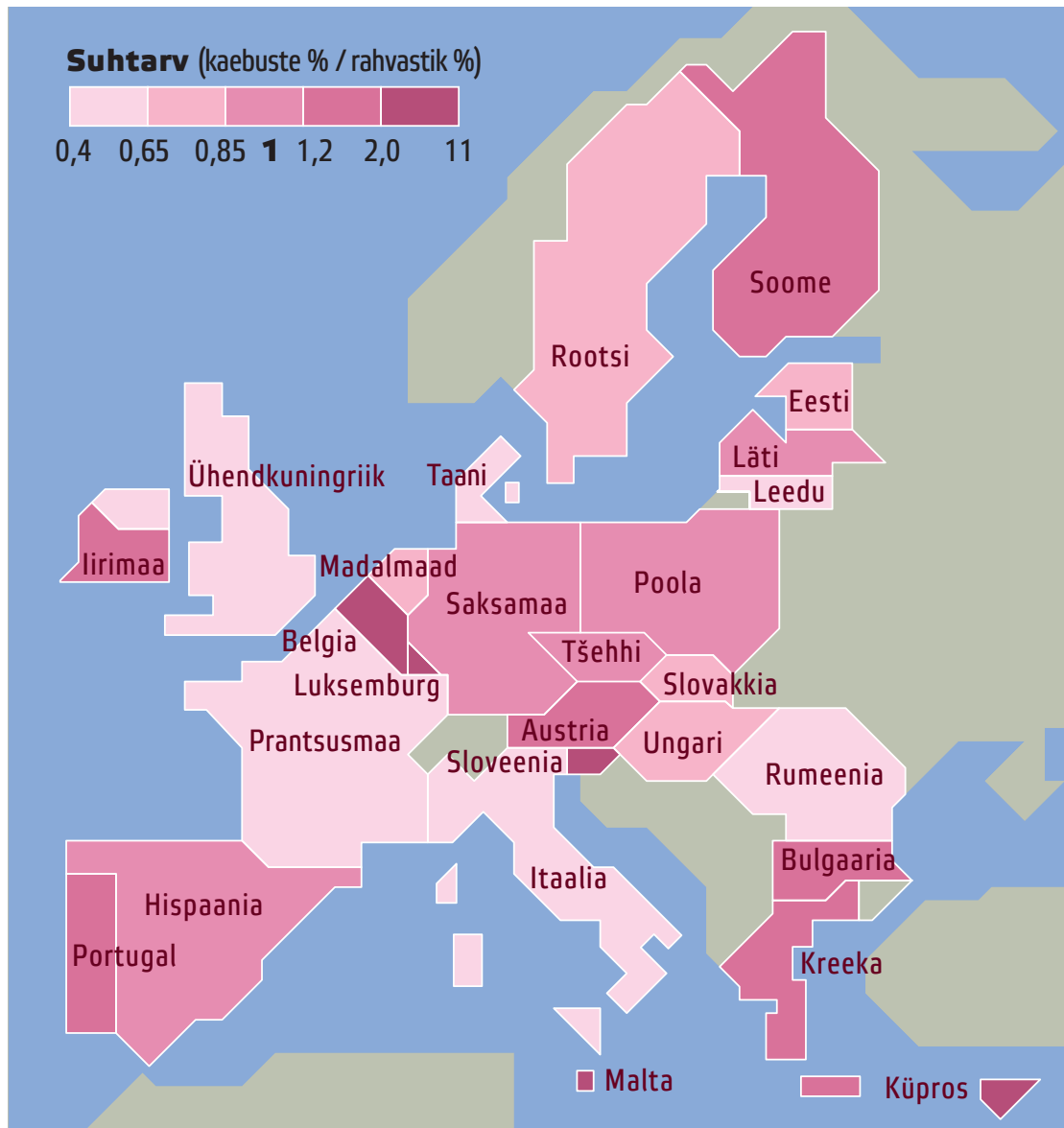
Riik	Kaebuste arv	Osa kaebuste koguarvust (%)	Osa ELi rahvastikust (%)	Suhtarv
Malta	36	1,1	0,1	11,0
Luksemburg	33	1,0	0,1	10,0
Küpros	35	1,0	0,2	5,0
Belgia	229	6,7	2,1	3,2
Sloveenia	41	1,2	0,4	3,0
Austria	108	3,2	1,7	1,9
Iirimaa	45	1,3	0,9	1,4
Kreeka	110	3,2	2,3	1,4
Bulgaaria	74	2,2	1,6	1,4
Portugal	95	2,8	2,1	1,3
Soome	49	1,4	1,1	1,3
Hispaania	352	10,3	9,0	1,1
Poola	270	7,9	7,7	1,0
Läti	18	0,5	0,5	1,0
Saksamaa	546	16,0	16,6	1,0
Tšehhi	66	1,9	2,1	0,9
Rootsi	52	1,5	1,8	0,8
Slovakkia	29	0,9	1,1	0,8
Ungari	46	1,4	2,0	0,7
Madalmaad	78	2,3	3,3	0,7
Eesti	7	0,2	0,3	0,7
Taani	23	0,7	1,1	0,6
Rumeenia	97	2,8	4,4	0,6
Prantsusmaa	240	7,0	12,8	0,5
Itaalia	219	6,4	11,9	0,5
Ühendkuningriik	197	5,8	12,3	0,5
Leedu	11	0,3	0,7	0,4
Muud	221	6,5		
Teadmata	79	2,3		

MÄRKUS Kaebuste suhtarv on saadud nii, et igast liikmesriigist laekunud kõikide kaebuste protsent on jagatud liikmesriigi rahvaarvu osakaaluga kogu ELi rahvastikust. Kui saadud arv on suurem kui 1, siis näitab see, et asjaomane riik on esitanud ombudsmanile rohkem kaebusi, kui võinuks riigi rahvaarvu põhjal eeldada. Kõik tabelis esitatud protsendid on ümardatud esimese kümnendkohani.

2008. aastal esitasid kaksteist liikmesriiki rohkem kaebusi kui rahvaarvu osakaalu põhjal võis eeldada, kaksteist esitas vähem kaebusi ning kolme liikmesriigi esitatud kaebuste arv peegeldas nende rahvaarvu osakaalu.

Järgnev kaart näitab ilmekalt seda, kui suure tõenäosusega inimesed liikmesriikides Euroopa ombudsmanile kaebusi esitavad. Aluseks on võetud liikmesriigist esitatud kaebuste arvu suhe liikmesriigi rahvaarvu (vt eespool selgitust, kuidas suhtarv arvutatakse).

2008. aastal registreeritud kaebuste päritolu riikide lõikes

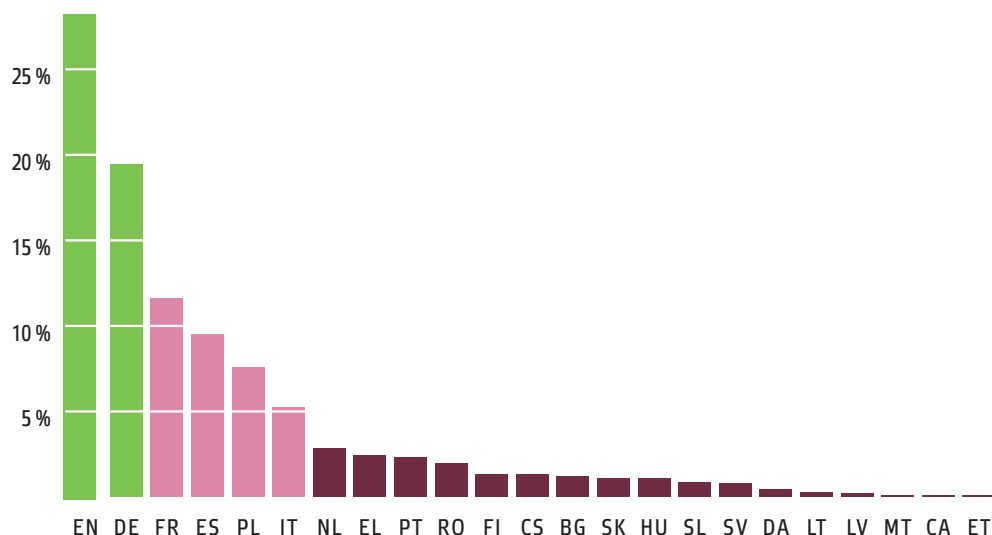
Euroopa ombudsmanile võib esitada kaebusi kõigis 23 asutamislepingu keeles⁵. Pärast Euroopa ombudsmani ja Hispaania valitsuse vahelisele kokkuleppele allkirjutamist 2006. aasta novembris

Euroopa ombudsmanile võib esitada kaebusi kõigis 23 asutamislepingu keeles.

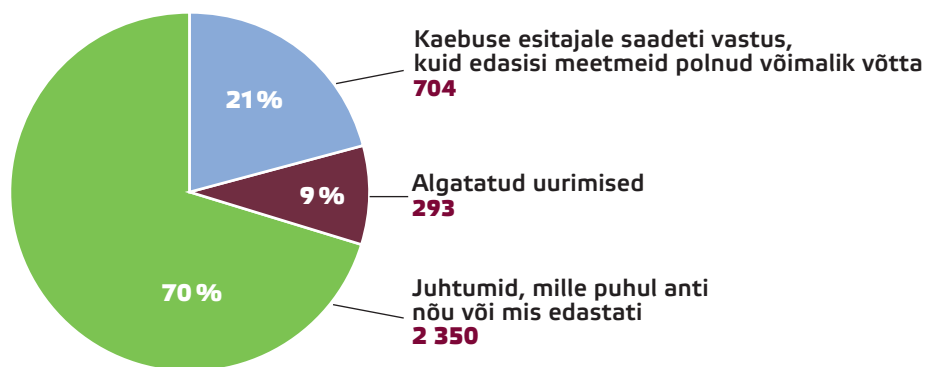
tohivad Hispaania kodanikud esitada Euroopa ombudsmanile kaebusi ka muudes Hispaania ametlikes keeltes (katalaani/valentsia, galeegi ja baski)⁶. Nagu näha jooniselt 3.3, esitati 2008. aastal enamik kaebusi ombudsmanile inglise keeles, millele järgnesid saksa, prantsuse ja hispaania keel. Vähe esitati kaebusi läti, malta, katalaani ja eesti keeles.

5. Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveenia, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

6. Kokkuleppe allkirjastamisega viis ombudsman oma tegevuse kooskõlla ELi nõukogu 2005. aasta juuni järeldustega, milles nähakse ette nende keelte kasutamine, eesmärgiga hõlbustada hispaania kodanike suhtlemist ELi institutsioonidega.

Joonis 3.3: kaebuste jagunemine keelte järgi

Nagu näha jooniselt 3.4, sai ombudsman peaaegu 80 % juhtumite puhul kaebuse esitajat aidata, algatades asjaomase juhtumi uurimise (9 % juhtumitest), suunates selle pädevatele asutustele või andes nõu, kelle poole pöörduda (70 % juhtumitest). Punktis 3.6 on esitatud ülevaade edastatud juhtumitest ja nõuannetest kaebuse esitajatele. 2008. aastal käsitletud juhtumitest 21% puhul saadeti kaebuse esitajale vastus, kuid ombudsman leidis, et edasisi meetmeid pole võimalik võtta. Mõnel juhul oli selle põhjuseks asjaolu, et kaebuse esitaja ei olnud öelnud, kelle või mille üle ta kaebab.

Joonis 3.4: Euroopa ombudsmani tegevus pärast kaebuse laekumist

MÄRKUS Joonis hõlmab 158 kaebust, mis registreeriti 2007. aasta lõpus, kuid mida menetleti 2008. aasta alguses ning välja on jäetud 220 kaebust, mis registreeriti 2008. aasta lõpupoole ja mida aasta lõpus ikka veel menetleti, et teha kindlaks, milliseid meetmeid võtta.

3.2 Algatatud uurimiste analüüs⁷

Kõiki ombudsmani pädevusse kuuluvaid kaebusi analüüsiti täiendavalt, et teha kindlaks nende vastuvõetavus. 802 ombudsmani pädevusse kuulunud kaebusest olid 281 vastuvõetamatud ja 228 vastuvõetava kaebuse puhul leidis ombudsman, et uurimise algatamiseks pole alust.

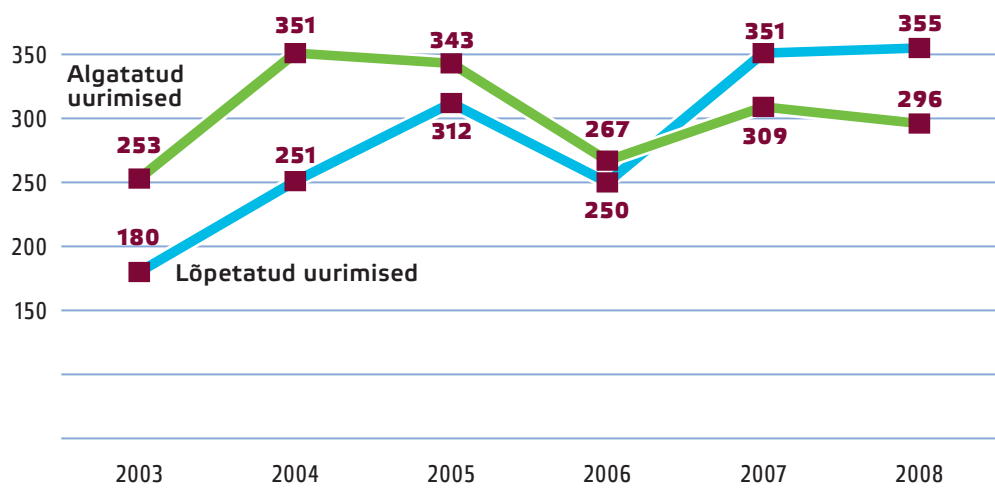
Joonis 3.5: Euroopa ombudsmani pädevusse kuuluvad kaebused

Kaebuste alusel algatati 2008. aastal kokku 293 uurimist. Ombudsman algatas ka kolm omaalgatuslikku uurimist.

Nagu näha jooniselt 3.6, algatati 2008. aastal mõnevõrra vähem uurimisi (296) kui 2007. aastal (309), 2005. aastal (343) ja 2004. aastal (351), kuid rohkem kui 2006. (267) ja 2003. aastal (253). Lõpetatud uurimisi analüüsitakse edaspidi punktis 3.3.

Joonis 3.6: muutused uurimiste arvus

7. Tuleb märkida, et käesolevas punktis esitatud analüüs põhineb 2008. aastal algatatud uurimistel, mitte kõikidel aasta jooksul käsitletud uurimistel, nagu varasematel aastatel (s.t kaasa arvatud juhtumitel, mis algatati varasematel aastatel). Selline uus meetod statistika koostamiseks peaks andma suundumustest aastate lõikes parema ülevaate.

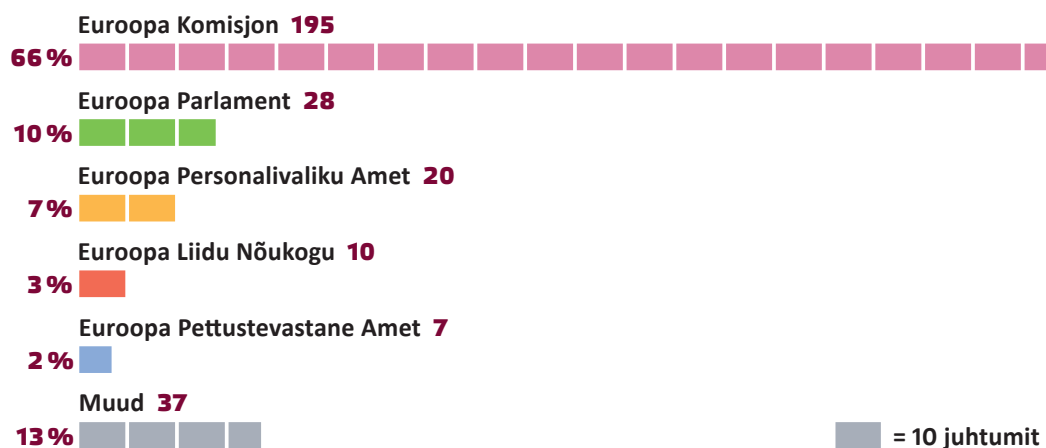
Üksikisikud esitasid 74 % ning äriühingud ja muud ühendused 26 % nendest kaebustest, mille suhtes algatati uurimine.

Tabel 3.3: uurimiseni viinud kaebuste allikad

Äriühingud ja muud ühendused	26 % (75)
Üksikisikud	74 % (218)

Enamik 2008. aastal ombudsmani algatatud uurimisi oli seotud Euroopa Komisjoniga (66 %). Kuna Euroopa Komisjon on ühenduse peamine institutsioon, kes võtab vastu kodanikke vahetult mõjutavaid otsuseid, on loomulik, et kodanikel on kõige enam kaebusi just selle institutsiooni vastu. Kaebused olid suunatud ka Euroopa Parlamendi (10 %), Euroopa Personalivaliku Ameti (7 %), nõukogu (3 %) ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) (2 %)⁸ vastu. Lisaks sellele olid 37 uurimist seotud kahekümne muu ELi institutsiooni ja asutusega⁹.

Joonis 3.7: uurimisalused institutsioonid ja organid

MÄRKUS Mõningatel juhtudel hõlmas uurimine kaht institutsiooni. Seetõttu on juhtumite koguprotsent suurem kui 100.

Peamised väidetava haldusomavoli liigid 2008. aastal algatatud uurimiste puhul olid läbipaistvuse puudumine, sealhulgas teabe andmisest keeldumine (36 % juhtumitest), ebaõiglus või võimulialdus (20 %), menetlusviga (9 %), hooletus (8 %), välditavad viivitused (8 %), õiguslik eksimus (7 %), diskrimineerimine (5 %) ning suutmatus tagada kohustuste täitmine, see tähendab Euroopa Komisjoni suutmatus täita oma rolli „asutamislepingu täitmise järelevalvajana” liikmesriikide suhtes (5 %).

8. Võimalike OLAFi uurimiste suhtes tuleb märkida, et 2. juunil 2008 ühines ombudsman 25. mai 1999. aasta institutsioonidevaheline kokkuleppega, mis käsitleb OLAFi sisejuurdlust. Samal päeval võttis ombudsman vastu otsuse pettuste, korrupsiooni ja muu ühenduste huve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamisega seotud sisejuurdluste tingimuste kohta.

9. Euroopa Keskpank (4 uurimist), Euroopa Raviamet (4), Euroopa Ühenduste Kohus (3), Euroopa Liidu Regioonide Komitee (3), Europol (3), Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet (3), Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (2), Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur (2), Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus (2), Euroopa andmekaitseinspektor (1), Euroopa Investeerimispank (1), Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (1), Euroopa Lennundusohutusamet (1), Euroopa Kemikaaliamet (1), Euroopa Ülesehitusamet (1), Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (1), Euroopa Teadusuuringute Nõukogu Rakendusamet (1), ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissetevõtte (1), Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus (1), Euratomi Tarneagentuur (1).

Joonis 3.8: väidetava haldusomavoli liigid

MÄRKUS Mõningatel juhtudel uuriti ühe uurimise käigus kahte või enamat väidetavat haldusomavoli liiki. Seetõttu on juhtumite koguprotsent suurem kui 100.

3.3 Ombudsmani uurimiste tulemused

Nagu eespool jooniselt 3.6 näha, 2008. aastal lõpetas ombudsman rekordarvu uurimisi (355). See arv on kaks korda suurem kui 2003. aastal. Neist 352 olid seotud kaebustega ja kolm olid omaalgatuslikud uurimised.

Enamik ombudsmani poolt 2008. aastal lõpetatud uurimisi lõpetati aasta jooksul (52%). Rohkem kui kolmandik (36%) lõpetati kolme kuuga. See arv hõlmab ka juhtumeid, mida ombudsman suutis

2008. aastal lõpetas ombudsman rekordarvu uurimisi (355). Enamik ombudsmani poolt 2008. aastal lõpetatud uurimisi lõpetati aasta jooksul (52%).

väga kiiresti lahendada, näiteks helistades asjaomasesse institutsiooni ja pakkudes välja lahenduse¹⁰ (vt eespool punkt 2.5). Peaaegu 70% uurimistest lõpetati 18 kuuga, samal ajal kui ülejäänud juhtumid võtsid keerukuse või viivituste tõttu kauem

aega. Keskmiselt kulus juhtumi lõpetamiseks 13 kuud. 2009. aastal on ombudsmani eesmärk suurendada institutsiooni jõudlust ja lahendada juhtumid veelgi kiiremini. On oluline märkida, et nüüdseks on lõpetatud lisatöö, mida tuli teha alates 2004. aastast seoses märkimisväärselt suurenenud kaebuste arvuga.

Tabel 3.4: 2008. aastal pärast uurimist lõpetatud juhtumid

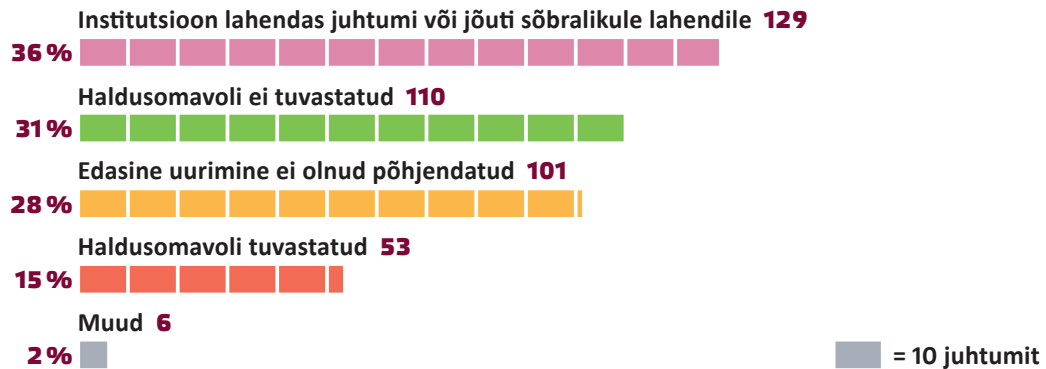
Uurimise keskmine kestus	13 kuud
3 kuuga lõpetatud juhtumid	36 %
12 kuuga lõpetatud juhtumid	52 %
18 kuuga lõpetatud juhtumid	68 %

MÄRKUS Arvud põhinevad 30-päevastel kuudel. Tähele tuleks panna ka seda, et protsendid peegeldavad kumulatiivseid näitajaid.

10. Hõlmab ka juhtumeid, mille puhul oleks ombudsman teostanud uurimise, kui kaebuse esitaja ei oleks kaebust tagasi võtnud, ning juhtumeid, millega seoses ei saanud ombudsman uurimist jätkata, sest kaebuse esitaja otsustas pöörduda kohtusse.

Nagu näha jooniselt 3.9, saavutati 2008. aastal kaebuse esitaja jaoks positiivne tulemus 129 lõpetatud juhtumi puhul (36 % kõikidest juhtumitest). Need olid juhtumid, mille lahendasid institutsioonid ise või kus jõuti sõbraliku lahendini. 2007. aastal oli selliste juhtumite arv 134. 101 juhtumi puhul ei olnud edasine uurimine vajalik ja 110 juhtumi puhul ombudsman haldusomavoli ei tuvastanud. Ombudsman tuvastas 53 haldusomavoli juhtumit, kuid tänu asjaomase institutsiooni aktsepteeritud soovitusettepanekutele suutis ombudsman kaheksa juhtumi puhul saavutada kaebuse esitajale positiivse tulemuse (vt joonis 3.10). Neid juhtumeid käsitletakse üksikasjalikumalt edaspidi¹¹.

Joonis 3.9: lõpetatud uurimiste tulemused

MÄRKUS Mõningatel juhtudel lõpetati uurimine kahel või enamal põhjusel. Seetõttu on juhtumite koguprotsent suurem kui 100.

■ Haldusomavoli puudumine

2008. aastal lõpetati 110 juhtumit haldusomavoli tuvastamata. See ei pruugi olla kaebuse esitaja jaoks negatiivne tulemus, sest ta saab asjaomastelt institutsioonilt või asutuselt tehtu kohta põhjaliku selgituse ning ombudsmanilt sõltumatu juhtumi analüüsi. Samas on selline tulemus konkreetne tõend selle kohta, et asjaomane institutsioon või asutus on toimunud kooskõlas hea halduse põhimõtetega.

Rikkumised arhitektide konkurssidel Austrias

Ombudsmanile esitatud kaebuses ei olnud Austria arhitekt rahul viisiga, kuidas komisjon oli käsitslenud tema kaebust rikkumise kohta. Komisjonile esitatud kaebuses väitis arhitekt, et Austria rikkus mitmel arhitektuurikonkursil riiklike teenuslepingute sõlmimist käsitlevat ühenduse õigust. Kuigi komisjon kinnitas ühenduse õiguse rikkumist, otsustas ta edasisi samme mitte astuda, viidates muudatustele Austria riigihangete seadustes, mis komisjoni arvates tagavad, et sarnased juhtumid enam ei kordu. Ombudsman mõistis kaebuse esitaja nõrdimust komisjoni otsuse üle mitte astuda edasisi samme pärast peaaegu viieaastast asjaga tegelemist. Ombudsman tuletas siiski meelde, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on komisjonil kaalutlusõigus otsustada, kas anda asi kohtusse või mitte. Ombudsman leidis, et komisjoni põhjendus on piisav ning lõpetas juhtumi haldusomavoli tuvastamata.

3570/2005/WP ■

11. Järgnev analüüs põhineb 2008. aastal lõpetatud uurimistel. Kui samas uurimises käsitletakse mitut väidet või nõuet, võib ombudsman teha mitu otsust.

■ Institutsiooni lahendatud juhtumid ja sõbralikud lahendid

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivse tulemuse, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati. Selliste tulemuste saavutamiseks on ülimalt

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivse tulemuse, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati.

tähtis ühenduse institutsioonide ja asutuste koostöö, mis aitab tugevdada suhteid institutsioonide ja kodanike vahel ning vältida kulukaid ja aeganõudvaid kohtuvaidlusi.

2008. aastal lahendasid institutsioonid või asutused ise 125 juhtumit pärast seda, kui ombudsmanile olid laekunud kaebused nende tegevuse kohta¹².

Uurimisasutuse ja komisjoni vahelise maksevaidluse lahendamine

2004. aastal kirjutasid Hollandi uurimisasutus ja komisjon alla inimese grippi uuriva projekti toetuslepingule. Detsembris 2006 pöördus uurimisasutus ombudsmani poole, väites, et komisjon pole teinud 288 000 EUR suurust osamakset. Komisjon väitis, et osamakset ei tehtud seetõttu, et uurimisasutus ei olnud esitanud projekti kohta piisavat eelarvetabelit. Ombudsman vaatas asjaomased dokumendid läbi ning märkis, et komisjon oli vahepeal saatnud uurimisasutusele vajalikud selgitused, eesmärgiga aidata asutusel kõnealune eelarvetabel esitada. Seejärel teatas komisjon, et vabastab lõppmakse blokeerimist. Ombudsman kiitis komisjoni uurimisasutuse abistamise eest, märkides, et selline kaebuse esitajate kohtlemine on hea haldustava näide.

3794/2006/FOR ■

Kui ombudsman tuvastab esialgselt uurimise käigus haldusomavoli, püüab ta võimaluse korral

Kui ombudsman tuvastab esialgselt uurimise käigus haldusomavoli, püüab ta võimaluse korral jõuda sõbraliku lahendini.

jõuda sõbraliku lahendini. Aasta jooksul lõpetati pärast sõbraliku lahendi saavutamist neli juhtumit. 2008. aasta lõpus oli 25 sõbraliku lahendi ettepanekut veel kaalumisel.

Ombudsman saavutab sõbraliku lahendi komisjoniga Itaalia riigiabi juhtumis

1993. aastal esitas Itaalia laevandusettevõtja komisjonile kaebuse Sardiinia laevandusettevõtjate toetuskava kohta. Kaebuse kohaselt diskrimineeris abikava Sardiinias registreeritud ettevõtteid, mille peakontorid asusid mujal. 1997. aastal leidis komisjon, et abikava kujutab endast ebaseaduslikku riigiabi ja on ühisturuga kokkusobimatu. 2000. aastal tühistas Euroopa Kohus komisjoni otsuse menetlusõiguslikel põhjustel. Komisjon uut otsust siiski vastu ei võtnud. Itaalia laevandusettevõtja esitas ombudsmanile kaebuse. Ombudsman leidis, et pikaajaline viivitus on haldusomavoli ning tegi sõbraliku lahendi ettepaneku. Detsembris 2007 teatas kaebuse esitaja ombudsmanile, et komisjon võttis vastu uue otsuse.

2713/2006/IP (Konfidentsiaalne) ■

12. Nagu kirjeldatud 2. peatükis, olid neist 101 juhtumit, mille korral ombudsmani sekkumise tulemusena saadi vastamata kirjadele kiire vastus.

Mõnel juhul on võimalik kaebus lahendada või saavutada sõbralik lahend, kui asjaomane institutsioon või asutus pakub kaebuse esitajale hüvitist. Mõnel juhul on võimalik kaebus lahendada või saavutada sõbralik lahend, kui asjaomane institutsioon või asutus pakub kaebuse esitajale hüvitist.

Mõnel juhul on võimalik kaebus lahendada või saavutada sõbralik lahend, kui asjaomane institutsioon või asutus pakub kaebuse esitajale hüvitist. Kõik sellised pakkumised tehakse *ex gratia*, st õiguslikku vastutust võtmata ja õiguslikku pretsedenti loomata.

→→→ Nõukogu maksab põhjustatud ebamugavuste eest kompensatsiooni

Nõukogu nõustus maksma kaebuse esitajale põhjustatud ebamugavuste ja stressi kompenseerimiseks 1 000 EUR vallandustasu. Esialgu pakkus nõukogu kaebuse esitajale üheaastast lepingut, kuid, saades teada, et kaebuse esitaja saab selle aja sees 65-aastaseks, muutis lepingutingimusi. Kaebuse esitaja väite osas ealise diskrimineerimise kohta ombudsman haldusomavoli siiski ei tuvastanud.

1162/2007/FOR (Konfidentsiaalne) ■

■ Haldusomavoli juhtumid

2008. aastal lõpetatud juhtumitest tuvastas ombudsman haldusomavoli 15% puhul. 44 sellist juhtumit lõpetati kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile või asutusele (2007. aastal 55 juhtumit). Kaheksa juhtumit lõpetati, kui asjaomane institutsioon aktsepteeris ombudsmani soovitusettepanekut. Ühe juhtumi puhul, kus komisjon soovitusettepanekut ei aktsepteerinud, esitas ombudsman Euroopa Parlamendile eriaruande. Neid juhtumeid kirjeldatakse üksikasjalikult edaspidi.

Joonis 3.10: uurimised, kus tuvastati haldusomavoli

Kriitilised märkused

Kui sõbralik lahend ei ole võimalik või kui seda ei õnnestu saavutada, lõpetab ombudsman juhtumi kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile või asutusele või esitab soovitusettepaneku. Kui sõbralik lahend ei ole võimalik või kui seda ei õnnestu saavutada, lõpetab ombudsman juhtumi kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile või asutusele või esitab soovitusettepaneku.

Kriitiline märkus tehakse tavaliselt järgmistel juhtudel: (i) asjaomasel institutsioonil ei ole haldusomavoli kõrvaldamiseks võimalik enam midagi ette võtta; (ii) haldusomavoli juhtumil ei näi olevat laiemaid tagajärgi; (iii) ombudsman ei pea vajalikuks võtta järelemeetmeid. Kriitiline märkus tehakse ka siis, kui ombudsmani arvates ei ole soovitusettepanekust kasu, või juhtudel, mil asjaomane institutsioon või asutus ei aktsepteeri soovitusettepanekut, kuid parlamendile eriaruande esitamine ei tundu ombudsmanile asjakohane.

Kriitiline märkus annab kaebuse esitajale kinnituse selle kohta, et tema kaebus oli põhjendatud, ning näitab asjaomasele institutsioonile või asutusele, mida tehti valesti, et edaspidi haldusomavoli vältida.

Taotlustes kasutatavate keelte õigustamatu piiramine

Saksamaa ühendus soovis osaleda komisjoni konkursikutses piinamisohvrite rehabiliteerimisprojekti leidmiseks osana programmist „Euroopa demokraatia ja inimõiguste algatus”. Kõnealune valitsusväline organisatsioon pöördus ombudsmani poole väitega, et komisjon nõudis taotluse esitamist inglise, prantsuse või hispaania keeles. Valitsusvälise organisatsiooni väitel on komisjonil õiguslik kohustus aktsepteerida pakkumiskutse alusel esitatud pakkumisi kõikides ELi ametlikes keeltes. Komisjon teatas, et keelte arvu piirati pragmaatilistel põhjustel. Ombudsman lõpetas juhtumi kriitilise märkusega, leides, et komisjoni nõue esitada projektitaotlus inglise, prantsuse või hispaania keeles oli haldusomavoli.

259/2005/(PB)GG ■

Põllumajandusprojekti personalikulude küsitav abikõlblikkus

Ühenduse kaasrahastatavas projektis osalenud Saksamaa ülikool pöördus ombudsmani poole väitega, et komisjon oleks pidanud nõudma tagasi esialgu projekti koordineerimise eest vastutanud Hispaania ülikoolile tehtud ettemaksud. Ombudsmani uurimine näitas, et 38 000 EUR küündivate personalikulude osas olid kahtlused põhjendatud, mis oleksid pidanud andma komisjonile alust teostada edasisi kontrollid. Kuna komisjon keeldus seda tegemast, lõpetas ombudsman juhtumi kriitilise märkusega, leides, et institutsioon ei uurinud piisavalt põhjalikult ega nõuetekohaselt kaebuse esitaja tugevaid argumente heaks kiidetud personalikulude osas.

576/2005/GG ■

Väidetav süstemaatiline elektrooniliste väljaannete pakkumismenetlustest välja jätmine

Madalmaade ettevõtte töötas ELi elektrooniliste väljaannete jaoks välja navigeerimis- ja otsingutarkvara. Ettevõtte kaebas ombudsmanile, et pärast vastutavate ametnike vaheutumist Ametlike Väljaannete Talituses, ei osutunud nende tooted süstemaatiliselt pakkumismenetluses valituiks. Ettevõtte viitas neljale juhtumile, mida ombudsman ka uuris. Ta jõudis järeldusele, et väljaannete talitus ei vaadanud esimest lepingut nõuetekohaselt läbi. Samuti kritiseeris ombudsman talitust, kuna see välistas võimaluse pikendada teist lepingut põhjustel, mis olid ilmselgelt põhjendamatud ja valed. Ombudsman ei leidnud siiski tõendeid selle kohta, et kaebuse esitaja toodet oleks reeglipäraselt pakkumismenetlustest välja jäetud.

1128/2004/GG ■

Üldsuse juurdepääs andmetele Euroopa Parlamendi liikmete hüvitiste kohta

2005. aastal lükkas parlament tagasi ajakirjaniku taotluse saada teavet viiele Malta parlamendiliikmele makstud hüvitiste kohta, viidates andmekaitsele. Ajakirjanik esitas ombudsmanile kaebuse, väites, et maksumaksjatel on õigus teada, kuidas Euroopa Parlamendi liikmed avalikke vahendeid kasutavad. Pärast konsulteerimist Euroopa andmekaitseinspektoriga, kelle seisukoht ühtis ombudsmani omaga, kutsus ombudsman parlamenti üles avaldama soovitud teavet vastavalt üldsuse õigusele pääseda juurde dokumentidele. Parlament keeldus, kuid teatas siiski, et avaldab üldteabe Euroopa Parlamendi liikmete hüvitiste kohta oma veebilehel, ning vihjas võimalusele hinnata olukord 2009. aastal ümber. Ombudsman tegi kriitilise märkuse, väljendades kahetsust, et parlament ei järginud

seadust sellisena nagu esimese astme kohus seda tõlgendab. Ombudsman tervitas siiski parlamendi otsust teavitada üldsust parlamendiliikmete hüvitistest oma veebilehel.

3643/2005/(GK)WP ■

Mõnel juhul on kaebuse esitaja ainsaks nõudeks, olgu siis sõnaselgelt või vaikimisi, et haldusomavoli avalikult tunnistataks. Nendel juhtudel piisab kaebuse esitajale kahjuhüvitiseks ka kriitilisest

Mõnel juhul on kaebuse esitaja ainsaks nõudeks, olgu siis sõnaselgelt või vaikimisi, et haldusomavoli avalikult tunnistataks.

märkusest. Kodanike ja liidu institutsioonide vaheliste suhete parandamise seisukohast on siiski parem, kui asjaomane institutsioon tunnustab haldusomavoli ja vabandab. Selline teguviis

näitab, et institutsioon mõistab, mida ta on valesti teinud, ning oskab sarnast haldusomavoli edaspidi vältida.

Samavõrd on ombudsmani eesmärgiks parandada ELi institutsioonide tööd, tehes halduse kvaliteedi parandamiseks üha enam märkusi. 2008. aastal tegi ombudsman kokku märkusi 41 korral, sealhulgas järgmistel juhtudel:

Viivitus rikkumiskaebuse menetlemisel

Ombudsmanile esitas kaebuse eraisik, kes kaebas viisi üle, kuidas komisjon käsitles rikkumiskaebust, mis puudutas Hispaania õigusaktide, mille alusel suurendati kapitali maksustamist. Ombudsman tegi komisjonile kriitilise märkuse, sest viimane ei teavitanud piisavalt kaebuse esitajat oma otsusest alгатada ametlik rikkumismenetlus. Ombudsman tegi ka lisamärkuse, milles andis soovitusi, kuidas komisjon võiks oma menetluskorda parandada.

3737/2006/(BM)JMA ■

Selleks, et institutsioonid ja asutused õpiksid oma vigadest ja väldiksid tulevikus haldusomavoli, avaldas ombudsman 2008. aastal oma veebilehel kaks uurimust järelmeetmete kohta, mida asjaomased institutsioonid 2006 ja 2007. aastal tehtud kriitiliste ja lisamärkustega seoses võtsid. Ombudsman tegi uurimuste käigus kindlaks juhtumid, mis on teistele institutsioonidele eeskujuks kriitilistele ja lisamärkustele reageerimisel. Ombudsman liigitas need tähtjuhtumiteks. Nende kokkuvõtte on esitatud edaspidi. Ombudsman kavatseb teavitada üldsust igal aastal järeldustest, uurides järelmeetmeid, mida institutsioonid neile tehtud kriitiliste ja lisamärkuste osas on võtnud.

Kriitiliste ja lisamärkuste osas võetud järelmeetmed →→→ 2007. aasta uurimuse tähtjuhtumid

Ombudsmani 2007. aasta uurimuses analüüsitud kuut järelmeetet võib pidada nn tähtjuhtumiteks. **Euroopa Parlament** tegi mitu algatust, eemärgiga tõhustada kandidaatide võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist konkurssidel seoses raseduse ja sünnitamisega (**3278/2004/ELB**). **Komisjon** astus mitu konstruktiivset sammu, luues muuhulgas nõuan-deteenuse, et Teadusuuringute Ühiskeskuse stipendiaadid saaksid piisavalt teavet ja nõu lepinguliste õiguste ja kohustuste ning siseriiklike õiguse kohta (**272/2005/DK**). Komisjon kehtestas ka uued eeskirjad, millega kõrvaldati puudujäägid rasket haigust põdevate ametnike endiste abikaasade ravikindlustuses, ning oli nõus avaldama ja laiemalt levitama neid eeskirju tutvustavat brošüüri (**368/2005/BM**). **Euroopa Keskpang** reageeris ombudsmani soovitudele, muutes hangete teostamise korda ja määrates kindlaks suhtelise osakaalu, mis antakse igale kriteeriumile, mille alusel valitakse majanduslikult soodsaim pakkumine (**1137/2005/ID**). **Euroopa Investeerimispank** selgitas oma operatiivtalituste kohustusi seoses keskkonnaalaste dokumentidega, raamlaenude uute menetlustega, sealhulgas panga talituste teostatud keskkonnaseirega, ning tõi mitu konkreetset näidet konstruktiivsetest suhetest valitsusväliste organisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna organisatsioonidega (**1807/2006/MHZ**). **Euroopa Personalivaliku Amet** reageeris konstruktiivselt kriitikale avalikel konkurssidel kehtivate erinevate keelenõuete kohta pärast ELi laie-

nemist 2004. aastal, otsustades rakendada tulevikus EL11 ja EL10 konkurssidel ühesuguseid keelenõudeid (3114/2005/MHZ). ■

→→→ 2006. aasta uurimuse tähtjuhtumid

Euroopa Parlament võttis huvide konflikti deklareerimiseks kasutusele uue vormi, milles võetakse arvesse varasemaid kontakte pakkujatega ja nendega seotud tegevusi (3732/2004/GG). **Komisjon** astus mitu konstruktiivset sammu, et (i) parandada teabevahetust praktikandikoha taotlejatega (2471/2005/BU); ning (ii) tagada, et välisdelegatsioonid oleksid täielikult teadlikud lisamärkusest, mis käsitles komisjoni rolli, millega tagatakse, et tellijad peaksid delegeeritud menetlustes kinni kohustustest seoses hankelepingu sõlmimise teadete kiire ettevalmistamise ja edastamisega (3706/2005/MHZ). Komisjon reageeris ka kriitilisele märkusele, pakkudes kaebuse esitajale kompensatsiooni, hoolimata asjaolust, et komisjon ei olnud nõus ombudsmani järeldusega haldusomavoli kohta (495/2003/ELB). Hea tava näidete hulka kuuluvad ka muudatused **Euroopa Investeermispanga** tegevuspõhimõtetes ja menetlustes, mille alusel käsitletakse teabele juurdepääsu taotlusi ja kaebusi (994/2004/IP ja 3501/2004/PB), ning **Euroopa Kaitseagentuuri** otsus muuta värbamismenetlust, võttes iga kandidaadi jaoks kasutusele kirjaliku hindamisvormi (2044/2005/BM). ■

Soovitustepepanekud

Kui asjaomasel institutsioonil on võimalik haldusomavoli kõrvaldada või kui kõnealune haldusomavoli juhtum on eriti tõsine või kui juhtumil on laiemaid tagajärgi, esitab ombudsman asjaomasele institutsioonile või asutusele tavaliselt soovitusettepaneku. Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 6 kohaselt peab institutsioon või asutus saatma ombudsmanile kolme kuu jooksul oma üksikasjaliku arvamuse. 2008. aastal esitati 23 soovitusettepanekut. Lisaks sellele järgnesid neljale 2007. aasta soovitusettepanekule 2008. aastal otsused ning lõpetati kaks juhtumit, mille puhul oli soovitusettepanek tehtud 2004. ja 2006. aastal. Aasta jooksul lõpetati kaheksa juhtumit, mille puhul võttis institutsioon soovitusettepaneku vastu (vt järgnevat illustreerivat näidet). Ühe juhtumi kohta esitati Euroopa Parlamendile eriaruanne. 2008. aasta lõpus oli menetluses kaheksa soovitusettepanekut, sealhulgas kaks 2007. aasta ettepanekut ja kümme 2008. aasta ettepanekut.

Euroopa Koolide kuratooriumi väidetav õigusemõistmisest keeldumine

Advokaat esitas komisjoni vastu kaebuse, mis käsitles Euroopa Koolide kuratooriumi kahte otsust tõsta Luxembourgis asuva kooli õppemaksu. Advokaat väitis, et kuratoorium keeldus õigusemõistmisest, kuna lastevanemate ühendused jäeti ilma õigusest kaevata kuratooriumi otsus õppemaksu tõstmise kohta pretensioonide nõukogule. Pidades silmas komisjoni mõju kuratooriumile, pöördus ombudsman uurimise käigus komisjoni poole palvega toetada seisukohta, mille kohaselt on pretensioonide nõukogu pädevuses tegeleda kuratooriumi vastu esitatud kaebuste, nagu seda oli ka kõnealune kaebus, lahendamiseks. Komisjon vastas, et kavatseb ühel järgmistest kuratooriumi koosolekutest paluda peasekretäril viia koolide üldeeskirjadesse sisse muudatus, millega sellised kaebused oleksid lubatud.

2153/2004/MF ■

Eriaruanded

Kui ühenduse institutsioon või asutus ei reageeri soovitusettepanekule rahuldaval viisil, võib ombudsman saata Euroopa Parlamendile eriaruande. Eriaruanne võib sisaldada soovitusi.

Kui ühenduse institutsioon või asutus ei reageeri soovitusettepanekule rahuldaval viisil, võib ombudsman saata Euroopa Parlamendile eriaruande.

Euroopa Parlamendile eriaruande esitamise võimalus on ombudsmani töö seisukohast hindamatu väärtusega, nagu märgiti juba Euroopa ombudsmani 1998. aasta aruandes. Eriaruanne Euroopa Parlamendile on viimane oluline samm, mille ombud-

smen juhtumit käsitledes astub, sest resolutsiooni vastuvõtmine ja parlamendi volituste teostamine on selle institutsiooni poliitilise otsuse küsimused¹³. Kahtlemata annab ombudsman parlamendile teavet ja abi, mida viimane eriaruannet käsitledes võib vajada.

Euroopa Parlamendi kodukorras on sätestatud, et parlamendi suhete eest ombudsmaniga vastutab petitsioonikomisjon. Petitsioonikomisjoni 12. oktoobri 2005. aasta koosolekul avaldas ombudsman kooskõlas parlamendi kodukorra artikli 195 lõikega 3 soovi osaleda komisjoni koosolekul iga kord, kui ta esitab parlamendile eriaruande.

2008. aastal esitati parlamendile üks eriaruande. Järgneb selle kokkuvõte.

Vabakutseliste tõlkide ealine diskrimineerimine

Belgia vabakutseline tõlk, keda institutsioonid olid rohkem kui 35 aastat palganud erinevatele konverentsidele ja kohtumistele tõlkima, kaebas ombudsmanile, kui talle pärast 65 aastaseks saamist enam tööpakkumisi ei tehtud. Ombudsman kinnitas, et tegemist on ealise diskrimineerimisega. Vastuseks ombudsmani soovitusettepanekule oli parlament nõus oma praktikad muutma (juhtum 186/2005/ELB). Komisjon keeldus siiski oma praktikad muutmast ega põhjendanud piisavalt, miks ta kohtleb üle 65-aastaseid tõlke eri viisil. Et kõnealune juhtum tõstatab olulise põhimõttelise küsimuse, esitas ombudsman parlamendile eriaruande.

185/2005/ELB ■

3.4 Hea tava tähtjuhtumid

Kaheksa 2008. aastal lõpetatud juhtumit illustreerivad head tava ning on seepärast arvatud nn tähtjuhtumite hulka. Sellised juhtumid on Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele eeskujuks,

Kaheksa 2008. aastal lõpetatud juhtumit illustreerivad head tava ning on seepärast arvatud nn tähtjuhtumite hulka. Sellised juhtumid on Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele eeskujuks, kuidas ombudsmani tõstatatud probleemidele kõige paremini reageerida.

kuidas ombudsmani tõstatatud probleemidele kõige paremini reageerida.

Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO) oli nõus avalikustama kandidaatide palvel valikumenetluses kasutatud hindamiskriteeriumid ning tooma igapäevase hindade eraldi välja. Sellele eelnes ombudsmani omaalgatuslik järelepärimine ning pärast sai EPSO läbipaistva lähenemise eest ombudsmanilt kiita (**OI/5/2005/PB**).

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) reageeris konstruktiivselt taotlusele tagada juurdepääs dokumentidele. Väljastades asjaomasest aruandest kaks varianti — ühe kaebuse esitaja isiklike andmetega ja teise ilma nendeta — järgis amet ELi dokumentidele juurdepääsu tagamise eeskirju, kuid näitas samal ajal üles kodanikukeskset lähenemist (**754/2007/BU**). Dokumentidele ja teabele juurdepääsu käsitles ka Austria kodaniku poolt ombudsmanile esitatud kaebus **Euroopa Kohtu** kantselei väljastatud ebapiisava teabe asjus. Pärast ombudsmani sekkumist saatis kantselei kaebuse esitajale üksikasjalikuma teabega kirja ning kinnitas ombudsmanile, et on lisanud need täiendavad andmed sarnastel juhtudel saadetavatesse standardkirjadesse (**2448/2008/WP**, vt ka eespool punkti 2.5).

Ombudsman kiitis **komisjoni** konstruktiivse lähenemise eest kahe lepingulisi vaidlusi käsitleva juhtumi puhul. Juhtumi puhul, mis käsitles maksevaidlust Itaalia ettevõttega ELi projekti üle varustada veega ümberasustatud inimesi Libeerias, oli komisjon kogu menetluse vältel põhjalik ja konstruktiivne, aktsepteerides nii enda teenistuste kui kaebuse esitaja poolt tuvastatud asjaomased täiendavad maksed. Selle tulemusel maksti Itaalia ettevõttele enam kui 100 000 EUR (**3490/2005/(ID)PB**). Juhtumi puhul, mis käsitles teadus- ja arendustegevusega seotud Austria instituudi lepingut keemia- ja tehnika valdkonnas, nõustus komisjon maksma 54 000 EUR. Sellele eelnes ombudsmani palve vaadata ümber otsus, millega komisjon keeldus seda summat maksmast, sest ei saanud õigeaegselt

13. 2008. aastal võttis parlament vastu resolutsiooni, milles toetati ombudsmani eriaruande järeldusi juhtumi 1487/2005/GG osas. Selles käsitleti keelte kasutamise korda nõukogu eesistujariikide veebilehtedel.

lõplikke kuluaruandeid (3784/2006/FOR). Juhtumi 2672/2008/VL lahendamisel kasutas ombudsman lihtsustatud uurimismenetlust ning tõdes, et komisjon reageeris sellele positiivselt, lahendades kiirelt ja eeskujulikult teadlase ja komisjoni töötaja vahel tekkinud vaidluse e-kirjade kasutamise üle (vt ka eespool jaotist 2.5).

Hea tava näidetena võib tuua ka juhtumi 1162/2007/FOR, kus nõukogu nõustus maksma *ex gratia* kaebuse esitajale põhjustatud ebamugavuste ja stressi kompenseerimiseks 1000 EUR. Esialgu oli nõukogu pakkunud kaebuse esitajale üheaastast lepingut, kuid, saades teada, et kaebuse esitaja saab selle aja sees 65-aastaseks, muutis nõukogu lepingutingimusi (vt eespool jaotist 3.3). Kolmandat aastat järjest väärrib kiitust Euroopa Lennundusohutusameti (EASA) reageering kaebusele, millele ombudsman tähelepanu juhtis. Juhtumi 893/2006/BU puhul EASA mitte ainult ei vabandanud valikumenetluses tehtud vea pärast, vaid oli nõus andma kaebuse esitajale nõutud teavet ning kohustus tegema seda ka tulevikus.

3.5 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs

Juhtumeid lõpetavad otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitamise keeles, kui see ei ole inglise keel.

2008. aastal hakkas ombudsman kasutama otsustes uut ülesehitust ja formaati, tänu millele on tekstid lühemad, kergemini loetavad ja seega paremini arusaadavad, sisaldades samal ajal olulisi fakte ja analüüsi.

2008. aastal hakkas ombudsman kasutama otsustes uut ülesehitust ja formaati, tänu millele on tekstid lühemad, kergemini loetavad ja seega paremini arusaadavad, sisaldades samal ajal olulisi fakte ja analüüsi.

Valitud arv juhtumeid avaldatakse kokkuvõtlikult ombudsmani veebilehel 23 ELi ametlikus keeles. Kokkuvõtted peegeldavad uurimiste teemasid ning institutsioone ja asutusi, mida 355 juhtumeid lõpetavat otsust 2008. aastal käsitlesid, samuti erinevaid juhtumite lõpetamise põhjuseid.

Käesolevas osas analüüsitakse 2008. aasta otsuste kõige tähelepanuväärsemaid õiguslikke ja faktilisi järeldusi. Järeldused on esitatud uurimiste peateemade järgi, mis on jagatud seitsmesse põhikategooriasse:

- Avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed;
- Euroopa Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana;
- Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine;
- Lepingute täitmine;
- Haldus- ja personalieeskirjad;
- Konkursid ja valikumenetlused;
- Institutsionaalsed, poliitika ja muud küsimused.

Tuleb märkida, et ülalnimetatud kategooriad on omavahel olulisel määral kattuvad. Näiteks tõstatatakse avatuse ja üldsuse juurdepääsu küsimus sageli kaebustes, mis on seotud töölevõtmise või komisjoni rolliga asutamislepingute täitmise järelevalvajana. Samuti tuleb märkida, et kõnelaused kategooriad ei ole loetletud selles järjekorras, nagu need on esitatud joonisel 3.11¹⁴.

14. Joonis 3.11 annab teemade kaupa teavet kõikide 2008. aastal algatatud uurimiste kohta, samas kui temaatiline analüüs annab ülevaate 2008. aastal lõpetatud juhtumite kõige tähelepanuväärsematest järeldustest. Graafik on esitatud käesolevas osas, et anda lugejale aimu, milline oli arutusel olnud teema osatähtsus ombudsmani uurimiste koguarvust.

Joonis 3.11: uurimiste teemad

■ Avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed

Nagu käesoleva aruande sissejuhatuses juba mainitud, on ombudsmani ülesandeks tagada läbipaistvus. Käesolevas punktis käsitletakse ombudsmani 2008. aasta otsuseid kaebuste osas, mis on

Nagu käesoleva aruande sissejuhatuses juba mainitud, on ombudsmani ülesandeks tagada läbipaistvus.

seotud (i) üldsuse juurdepääsuga dokumentidele, (ii) üldsuse juurdepääsuga teabele ja (iii) isikuandmete kaitse ja andmesubjektide õigusega pääseda ligi nende kohta käivatele andmetele.

Üldsuse juurdepääs dokumentidele

Euroopa Liidu lepingu artiklis 1 on sätestatud, et liidus tehakse otsused „nii avalikult kui võimalik”, ning EÜ asutamislepingu artikliga 255 on tagatud üldsuse juurdepääs Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele. Seda õigust reguleerib määrus (EÜ) nr 1049/2001¹⁵. 30. aprillil 2008 tegi komisjon ettepaneku¹⁶ määrust 1049/2001 muuta ja asendada. Ombudsmani osalust komisjoni ettepaneku avalikus arutelus käsitletakse edaspidi neljandas peatükis.

Paljud teised ühenduse institutsioonid ja asutused on pärast ombudsmani 1996. ja 1999. aasta omaalgatuslikke uurimisi võtnud samuti vastu dokumentidele juurdepääsu eeskirjad.

Määrusega (EÜ) nr 1049/2001 antakse taotlejale õigus dokumentidele juurdepääsust keeldumise korral valida, kas algatada asjaomase institutsiooni vastu kohtumenetlus kooskõlas EÜ asutamislepingu artikliga 230 või esitada kaebus ombudsmanile. 2008. aastal langetas ombudsman otsuse kaheteistkümne kaebuse kohta, mis hõlmasid määruse (EÜ) nr 1049/2001 rakendamist ja millest kuus olid esitatud komisjoni vastu, kaks Euroopa Parlamendi, kaks Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF), üks Europoli ja üks Euroopa Ravimiameti (EMA) vastu.

Viis kaebust sisaldasid väiteid viivituse kohta. Komisjon vabandas kahe taotluse hilinenud käsitlemise pärast. Juhtumi **255/2007/PB** puhul selgitas komisjon, et asjaomase talituse töökoormus on seoses määruse 1049/2001 muutmisega suur ning kinnitas ombudsmanile, et korraldab lisapersonali palgates talituse töö ümber. Juhtumi **2420/2007/BEH** puhul vabandas komisjon suutmatuse eest võtta vastu otsus kaebuse esitaja kordustaotluse kohta. Kaebuse esitaja oli rahul selgitusega, miks komisjon ei võimaldanud talle juurdepääsu kõnealustele dokumentidele. Ombudsman kritiseeris komisjoni juhtumi **3208/2006/GG** pärast, sest viimane ei ole suutnud luua enda koostatud ja komisjonile saadetud dokumentide ülevaatlikku registrit, mida nõutakse määrusega 1049/2001. Kuna komisjon oleks pidanud looma sellise registri juba 2002. aastal, kutsus ombudsman komis-

15. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsusele juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT 2001 L 145, lk 43.

16. KOM(2008) 229 (lõplik).

joni üles kiirele tegusemisele ning Euroopa Parlament toetas ombudsmani üleskutset oma resolutsioonis. Juhtum **1161/2007/TN** käsitles Euroopa Ravimiametile (EMA) esitatud taotlusi. Ombudsman leidis, et EMA-poolne vahetegemine ja kategoriseerimine selle alusel, kas taotleti juurdepääsu dokumentidele või teabele, oli põhjendatud. Kuigi ombudsman leidis, et kahel juhul tekkis teabetaotlusele vastamisel väike viivitus, haldusomavoli ta ei tuvastanud. Juhtumi **111/2008/TS** puhul, mida käsitleti lihtsustatud uurimismenetluse teel, vabandas Europol taotluse läbivaatamise hilinemise pärast ning võimaldas juurdepääsu nõutud dokumendile.

Juhtumi **2681/2007/PB** puhul kritiseeris ombudsman komisjoni selle eest, et viimane eitas varasema uurimise käigus teatud dokumendi olemasolu. Komisjon tunnistas dokumendi olemasolu pärast seda, kui kaebuse esitaja oli saanud selle koopias teisest allikast. Ombudsman märkis, et eeldus, et asutuse faktidele põhinev väide, et nõutud dokumenti ei eksisteeri, vastab tõele, toob kaasa kohustuse jälgida eriti rangelt, et sellised väited oleksid täpsed.

Ombudsman käsitles kuut dokumentidele juurdepääsust keeldumise kaebust. Juhtumi **3824/2006/IP** puhul nõustus komisjon ombudsmani pakutud sõbraliku lahendiga, mis hõlmas juurdepääsu lubamist nõutud dokumentidele. Komisjon lahendas juurdepääsu lubamisega ka juhtumi **1452/2007/PB**. Juhtumi **3398/2006/PB** puhul oli Euroopa Pettuste vastane Amet (OLAF) nõus võimaldama osalise juurdepääsu kõnealustele dokumentidele.

Kolm juhtumit olid seotud määruse 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktiga b¹⁷. Ombudsman konsulteeris nende kaebuste osas Euroopa andmekaitseinspektoriga vastavalt 30. novembril 2006 allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumile.

Juhtumi **152/2007/GG** puhul oli OLAF lükanud tagasi kaebuse esitaja taotluse pääseda juurde dokumendile liikmesriigi ametniku lähetuse pikendamise kohta OLAFis. Pärast dokumendi kontrollimist leidis ombudsman, et üldsuse juurdepääs kogu dokumendile võib konkreetset ja tegelikult kahjustada asjaomaste isikute eraelu puutumatust ja isikupuutumatust. Kuna kaebuse esitaja ütles selgelt, et ei soovi juhtumit jätkata, leidis ombudsman, et edasisteks uurimisteks pole alust.

Ülejäänud kaks juhtumit käsitlesid Euroopa Parlamendi vastu esitatud kaebusi seoses nõuetega, mida parlament pidas vajalikuks käsitleda määruse 1049/2001 raames. Mõlema juhtumi lõpetamise otsused võeti vastu ühel ja samal päeval.

Juhtum **3643/2005/WP** käsitles ajakirjaniku teabenõuet seoses Euroopa Parlamendi Malta saadikule makstud hüvitistega. Parlament lükkas taotluse tagasi, viidates andmekaitsele. Andmekaitseinspektori seisukoht oli, et kuigi Euroopa Parlamendi liikmete privaatsust peab kaitsma, tuleb lähtuda sellest, et üldsusel on õigus saada teavet nende käitumise ja eriti nende käsutusse usaldatud riiklike vahendite kulutamise kohta. Ombudsman tegi nõutud teabe avalikustamise kohta soovitusettepaneku. Parlament nõustus soovitusettepanekuga osaliselt ja lükkas ülejäänud tagasi, toetudes määruste 1049/2001 ja 45/2001¹⁸ vahelise suhte õiguslikule tõlgendusele, mis ombudsmani arvates oli vastuolus kohtuotsusega, mille esimese astme kohus tegi *Bavarian Lager* kohtuasjas¹⁹.

Juhtumi **655/2006/ID** puhul keeldus Euroopa Parlament võimaldamast kaebuse esitajale juurdepääsu Euroopa Parlamendi liikmete täiendava pensioniskeemiga liitunud isikute nimekirjale. Ombudsmani esialgne järeldus oli, et tegu on haldusomavoliga ja ta tegi ettepaneku jõuda sõbraliku lahendini, mille parlament tagasi lükkas. Kuna parlament lükkas eelarvekontrollikomisjoni ettepaneku nimekirja avaldamise kohta tagasi täiskogus, lõpetas ombudsman juhtumi, põhjendades, et parlamendi sellise toimimise tulemusena muutus küsimus poliitilise vastutuse küsimuseks, mille eest annab parlament asjakohaselt vastust valijatele, mitte ombudsmanile.

17. „Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks: (...) (b) eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, eelkõige kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate ühenduse õigusaktidega.”

18. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT 2001 L 8, lk 1.

19. Kohtuasi T-194/04 *Bavarian Lager versus komisjon* [2007] EKL II-4523.

Üldsuse juurdepääs teabele

Ombudsman uuris üheksat kaebust, mis käsitlesid suutmatust anda teavet²⁰. Kahel juhul leidis ombudsman, et tegelikult oli parlament andnud soovitud teavet. Ülejäänud seitse juhtumit lõpetati, sest asjaomased institutsioonid ja asutused andsid teavet pärast ombudsmani uurimist. Neli juhtumit oli seotud komisjoniga, üks OLAFi ja kaks Euroopa Kohtuga. Nelja juhtumit käsitleti lihtsustatud uurimismenetlust kasutades.

Andmekaitse

Lisaks eespool osutatud juhtumitele, mis olid seotud määruse 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti b rakendamisega, võttis ombudsman vastu kolm otsust andmekaitset hõlmavate kaebuste kohta.

Juhtumi **1129/2007/MF** puhul küsis kaebuse esitaja komisjonilt abielu lahutamise menetluse tarvis üksikasju oma endise abikaasa (komisjoni ametniku) palga kohta. Kuigi komisjon keeldus teavet andmast, viidates andmekaitsele, rõhutas ta, et aktsepteerib pädeva õigusasutuse teabenouet. Ombudsman leidis, et komisjoni seisukoht on põhjendatud.

Pärast seda, kui kaebuse esitaja algatas Regioonide Komitee vastu kohtumenetluse, lõpetas ombudsman vastavalt ombudsmani põhikirja artikli 2 lõikes 7 selgesõnaliselt sätestatud juhtumi **2585/2006/BU**, milles kaebuse esitaja väitis, et Regioonide Komitee töötles tema isiklikke rahaasju käsitlevaid isikuandmeid ebaseaduslikult. Uurimise käigus tõi andmekaitseinspektor siiski selgust olulistesse küsimustesse, mis käsitlesid õigust pääseda juurde isiklikule toimikule ning taotleda vigaste või ebatäielike andmete parandamist.

➔➔➔ Juhtumi **754/2007/BU** puhul väitis kaebuse esitaja, et OLAF peab saatma talle tema teabe põhjal algatatud juurduse lõpparuande. OLAF väljastas lõpparuande, millest oli välja jäetud määruse 1049/2001 alusel avaldamise eest kaitstud teave, sealhulgas kaebuse esitaja isikuandmed. OLAF väljastas aruandest ka ainult kaebuse esitaja jaoks mõeldud variandi, mis sisaldas tema isikuandmeid. Ombudsman leidis, et OLAF oli toiminud nõuetekohaselt, lõpetas juhtumi ning kandis juhtumi 2008. aasta tähtjuhtumite nimekirja. ⬅️⬅️⬅️

■ Komisjon asutamislepingu täitmise järelevalvaja rollis

Euroopa Liidu üks aluspõhimõtteid on õigusriik ning komisjoni üks tähtsamaid kohustusi on tegutseda asutamislepingute täitmise järelevalvajana²¹. EÜ asutamislepingu artikliga 226 on kehtestatud üldine kord, mille kohaselt võib komisjon

EÜ asutamislepingu artikliga 226 on kehtestatud üldine kord, mille kohaselt võib komisjon uurida ühenduse õiguse võimalikke rikkumisi liikmesriikide poolt ja edastada need juhtumid Euroopa Kohtule.

uurida ühenduse õiguse võimalikke rikkumisi liikmesriikide poolt ja edastada need juhtumid Euroopa Kohtule. Komisjon võib alustada uurimisi omal algatusel, kaebuse alusel või Euroopa Parlamendi palvel tegeleda parlamendile EÜ asutamislepingu artikli 194 kohaselt esitatud

petitsioonidega. Konkreetsete küsimuste, näiteks ebaseadusliku riigiabi suhtes, rakendatakse teistsugust menetlust.

Euroopa ombudsman võtab vastu ja käsitleb kaebusi, mis on esitatud komisjoni kui asutamislepingu täitmise järelevalvaja vastu. Kui ombudsman algatab sellise kaebuse uurimise, selgitab ta vajaduse korral kaebuse esitajale alati põhjalikult, et uurimist ei korraldata rikkumise tuvastamiseks, sest Euroopa ombudsmanil puudub pädevus uurida liikmesriikide ametivõimude tegevust. Ombudsmani uurimise ainus eesmärk on uurida komisjoni käitumist talle esitatud rikkumiskaebuse analüüsimisel ja käsitlemisel. Ombudsman võib tegeleda nii komisjoni käitumise menetluslike kui ka sisuliste aspektidega. Ombudsman võtab uurimiste teostamisel ja järelduste tegemisel täiel määral arvesse asutamislepingute ja ühenduse kohtupraktikaga tunnustatud komisjoni õigust

20. Asjaomaste institutsioonidega telefoni teel toimunud otsekontaktide kaudu lahendati veel teisigi juhtumeid, kus oli tegemist suutmatusega anda teavet (vt eespool punkt 2.5).

21. EÜ asutamislepingu artiklis 211 on sätestatud, et komisjon peab „tagama käesoleva lepingu sätete ja institutsioonide poolt käesoleva lepingu alusel võetud meetmete kohaldamise”.

otsustada, kas alustada rikkumismenetlust ja esitada asjaomase liikmesriigi vastu hagi Euroopa Kohtusse või mitte.

Mis puudutab komisjoni menetluslikke kohustusi kaebuste esitajate suhtes, siis tugineb ombudsman eelkõige komisjoni 2002. aasta teatisele²². Nimetatud teatises on sätestatud menetluslikud kohustused seoses komisjonile esitatud kaebuste registreerimisega, erandid sellest kohustusest ning kaebuse käsitlemise ja kaebuse esitajate teavitamise tähtajad. Teatis anti välja 2002. aastal vastusena ombudsmani varasematele uurimistele ja nendes küsimustes komisjoni aadressil tehtud kriitikal. Ombudsmani arvates kujutab teatis endast väga olulist sammu kodanike usalduse suurendamisel komisjoni kui asutamislepingute täitmise järelevalvaja vastu. 2008. aastal kontrollis ombudsman, kuidas komisjon oma eeskirju rakendab, ning tuvastas teatise rakendamises mitmeid puudusi. Järgnevalt on esitatud sellekohased näited ja puuduste analüüs.

Nagu osutatud juhtumi **880/2005/TN** kohta vastu võetud otsuse raames tehtud kriitilisele märkusele järgnenud järeelmeetmetes, on teatise punktis 8 eri keeleversioonide vahel erinevused. Kui ingliskeelses ja rootsikeelses versioonis on sätestatud, et institutsioon teavitab kaebuse esitajat, kui institutsioon pole suutnud võtta kaebuse sisu osas vastu otsust ühe aasta jooksul²³, siis teistes keeltes on lisatud, et see kohustus kehtib ainult juhul, kui kaebuse esitaja seda nõuab. Komisjon peab õigeks neid keeleversioone, milles on sätestatud, et kaebuse esitaja peab konkreetse nõude esitama. Ombudsman leiab, et arvestades kõnealuse punkti teist lauset, ei pidanud komisjon teatist vastu võttes seda silmas. Sama probleem kerkis üles juhtumi **3737/2006/(BM)JMA** uurimisel, mis käsitles kapitali maksustamise suurendamist Hispaania õigusaktidega. Komisjonil kulus Hispaania ametiasutustele põhjendatud arvamuse edastamiseks kaks aastat ning kui kaebuse registreerimisest oli möödunud aasta, ei teavitanud komisjon kaebuse esitajat. Ombudsman tegi kriitilise märkuse ning lisamärkuse, soovitades komisjonil kaaluda järgmist lähenemist: komisjon võiks teavitada kodanikke hea haldustava normidest, mida tema talitused peavad rikkumismenetlustes järgima. Need normid võiksid hõlmata hinnanguid aja kohta, mis kulub kaebuste uurimiseks pärast märgukirja väljastamist, või teavet, mida antakse kaebuse esitajale pärast märgukirja väljastamist.

Ebapiisava teavitamise probleem on pidevalt üles kerkinud ombudsmani uurimiste käigus selle kohta, kuidas komisjon käsitleb kodanikelt laekunud kaebusi seoses artikliga 226. Juhtumi **885/2007/JMA** puhul kritiseeris ombudsman komisjoni, sest viimane ei vastanud kaebuse esitaja kirjale, mis laekus pärast seda, kui komisjon oli kaebuse esitajale teatanud, et lõpetab kaebuse uurimise. Komisjon ei teavitanud kaebuse esitajat ka juhtumi ametlikust lõpetamisest. Samasugune kaebuse esitaja teavitamata jätmise juhul oli ka juhtumi **2697/2006/(ID)MF** puhul, kuid ombudsman lõpetas uurimise kriitilist märkust tegemata, kuna komisjon vabandas oma tegematajätmise pärast.

Teatises sätestatud menetluslike kohustustega seoses tegi ombudsman juhtumi **1512/2007/JMA** puhul lisamärkuse, milles kutsus komisjoni üles rakendama teatise neljanda punkti viiendat lõiku, selgitades kaebuse esitajale, kust on veel võimalik saada abi liikmesriikide poolt väidetavate ühenduse õiguse rikkumiste puhul, kinnitades samas, et ei tuvastanud haldusomavoli viisis, kuidas komisjoni kaebust käsitles.

Veel üks korduv probleem, mis ilmnes selles valdkonnas tehtud ombudsmani uurimistes, on seotud kaebuste registreerimisega. Komisjoni teatises on sätestatud kohustus registreerida laekunud kaebused keskregistris (teatise kolmanda punkti lõige üks). Erandid sellest kohustusest on loetletud järgmises lõikes: „Kui tekib kahtlus kirja laadis, konsulteerib komisjoni peadirektoraat asjaomas(t) e osakonnaga(osakondadega) 15 päeva jooksul alates kirja saamisest. Kui osakond(osakonnad) ei vasta 15 tööpäeva jooksul, registreeritakse kaebus ametlikult kaebuste keskregistris.” See selgesõnaline kohustus on tekitanud palju probleeme. Näiteks avastas ombudsman, et kodanikelt laekunud kirju ei registreeritud kaebustena, kuigi oli ilmne, et need olid sellistena mõeldud. Lisaks sellele ei

22. Teatis Euroopa Parlamendile ja Euroopa ombudsmanile suhete kohta kaebuse esitajaga seoses ühenduse õiguse rikkumisega, EÜT 2002 C 244, lk 5.

23. „Reeglina uurivad komisjoni osakonnad kaebusi ... mitte kauem kui ühe aasta jooksul alates registreerimise kuupäevast ... Kui seda tähtaega ületatakse, teavitab juhtumi käsitlemise eest vastutav komisjoni osakond kaebuse esitajat sellest kirjalikult.”

viidanud komisjon ka mingitele põhjustele, miks ta seda ei teinud. Sellise olukorraga oli tegemist juhtumi **2152/2006/OV** puhul, kus komisjon nõustus pakutud sõbraliku lahendiga, registreerides kaebuse. Kuid juhtumi **2914/2006/WP** puhul, mis käsitles konkurentsioigust, keeldus komisjon oma eksimust tunnistamast. Kuigi komisjon tõi välja registreerimiskohustuse erandi ja toetus sellele, jäi ta seisukohale, et ei ole kohustatud seda tegema. Samuti leidis komisjon, et ei ole kohustatud teavitama kaebuse esitajat kaebuse registreerimata jätmise põhjustest. Ka juhtumi **431/2008/ELB** puhul oli tegemist kaebuse registreerimata jätmise ja kaebuse esitajale selle põhjustest mitteteatamisega. Selle juhtumi puhul käsitleti sisuliselt küsimusi parlamendi petitsioonina ja ombudsman neid ei uurinud. Ombudsman lõpetas juhtumi lisamärkusega, tuletades komisjonile meelde teatise sätestatud kohustusi.

Ombudsman võib rikkumiskaebusi uurides kontrollida ka komisjoni analüüside ja järelduste sisu. Ombudsmani kontrolli eesmärk on teha kindlaks, kas järeldused, milleni komisjon on jõudnud, on põhjendatud ja kas neid on kaebuse esitajale läbimõeldult ja põhjalikult selgitatud. Kui ombudsmani seisukoht peaks komisjoni hinnangust täielikult erinevama, ütleb ta seda, rõhutades, et ühenduse õiguse tõlgendamisel on kõrgeimaks organiks Euroopa Kohus. Seda liiki eriarvamused on siiski erandlikud. Enamiku eespool mainitud juhtude puhul leidis ombudsman, et komisjoni hoiak juhtumi sisu osas oli olnud õige.

Juhtumi **841/2008/BEH** puhul vaidlustas kaebuse esitaja, alkohoolse segujoogi tootja, komisjoni otsuse lõpetada juhtum, mis käsitles kaupade vaba liikumise põhimõtte väidetavat rikkumist. Ombudsman leidis, et komisjoni seisukoht on põhjendatud, võttes nõuetekohaselt arvesse asjaolu, et liikmesriikidel on kaalutusõigus EÜ asutamislepingu artiklis 30 sätestatud erandite suhtes. Juhtum **1551/2007/JMA** käsitles samuti nimetatud lepingu sätet, täpsemalt komisjoni uurimist seoses Prantsusmaa ametiasutuste otsusega keelata pärast salmonelloosi juhtumit munade import Hispaaniast. Ombudsman leidis, et komisjon oli järginud eespool nimetatud teatise kõiki menetluslikke nõudeid ning pidas põhjendatuks komisjoni seisukohta, mille kohaselt otsustab liikmesriik rahva tervise kaitse taseme üle, võttes arvesse toote võimalikke kahjulikke mõjusid ja olemasolevaid teaduslikke andmeid.

Juhtum **885/2007/JMA** käsitles Kanaari saarte projekti, millel võib olla negatiivne keskkonnamõju kahele „ühenduse tähtsusega alale“. Kaebuse esitaja väitis, et komisjon ei olnud võtnud arvesse teavet alternatiivsete alade kohta. Ombudsman leidis, et komisjon analüüsis kaebuse esitaja argumente põhjalikult, selgitades põhjusi, mis viisid järelduseni, et teatud tingimustel võib kõnealune projekt jätkuda. Ombudsman kritiseeris siiski komisjoni selle eest, et komisjon ei vastanud kaebuse esitaja viimasele kirjale ega käsitletud selles esitatud konkreetseid argumente ning selle pärast, et komisjon ei teavitanud kaebuse esitajat kaebuse menetlemise ametlikust lõpetamisest.

Juhtum **789/2005/(GK)ID** käsitles keskkonnamõju uuringuid käsitleva ühenduse direktiivi väidetavat rikkumist Kreeka ametiasutuste poolt seoses trammitee ehitamisega Ateenas. Ombudsman tegi komisjonile ettepaneku vaadata kaebuse esitaja argumentid seoses keskkonnamõju uuringutega vastava asja- ja nõuetekohasusega uuesti läbi. Samuti soovitas ta komisjonil uuesti kaaluda, kas vastavasisulisest avalikust arutelust on piisavalt teavitatud. Komisjon keeldus ombudsmani soovitusi järgimast ja ombudsman lõpetas juhtumi kahe kriitilise märkusega.

Juhtumi **2152/2006/OV** puhul kaebas Prantsusmaal elav Madalmaade pensionär komisjonile, et Madalmaad rikuvad ühenduse eeskirju sotsiaalkindlustushüvitiste kohta. Nagu käesolevas punktis juba mainitud, jättis komisjon kaebuse registreerimata ega vastanud kaebuse olulistele punktidele. Komisjon tegi seda alles pärast ombudsmani sekkumist. Komisjon jäi siiski juhtumi sisu osas oma esialgsele seisukohale. Juhtumit lõpetades väljendas ombudsman lootust, et juhtumit uurides võtab komisjon nõuetekohaselt arvesse kaebuse esitaja uuemaid argumente ning märkis, et kaebuse esitaja võiks esitada uue kaebuse, kui ta pole komisjoni lõppotsusega rahul.

Juhtumi **3249/2006/(PB)WP** puhul esitas Saksamaa kodanik ombudsmanile kaebuse pärast seda, kui komisjon oli keeldunud võtmast meetmeid Saksamaa vastu, kes olevat piiranud tema liikumisvabadust. Sellele oli eelnenud vaidlus maksuteatise üle. Ombudsman tuletas meelde, et rikkumismenetluste peamine eesmärk on tagada, et liikmesriigid järgiksid tulevikus ühenduse õigust

ning et menetluste eesmärk pole tagada kaebuse esitajale hüvitisi minevikus toimunud sündmuste eest. Ombudsman leidis, et edasine uurimine pole põhjendatud.

Juhtum **1962/2005/IP** käsitles kolmest iseseisvast osast koosnenud projekti möödasõidutee rajamiseks. Kaebuse esitaja väitis, et enne ehitusprotsessi käivitamist ei järgitud ühenduse õiguses sisalduvaid keskkonnaeeskirju. Komisjon lõpetas rikkumismenetluse, väites, et ühenduse õigust ei rikutud. Ombudsman leidis, et komisjoni selgitused selle kohta, miks ta oli otsustanud juhtumi lõpetada, ei olnud piisavad ega mõistlikud. Ombudsman tegi kriitilise märkuse.

■ Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine

Ombudsman käsitleb kaebusi hankelepingute sõlmimise või mittesõlmimise ning toetuste andmise või mitteandmise kohta. Ombudsman on siiski seisukohal, et institutsioonidel, eriti hindamiskom-

Ombudsman käsitleb kaebusi hankelepingute sõlmimise või mittesõlmimise ning toetuste andmise või mitteandmise kohta.

misjonidel ja tellijatel, on ulatuslik kaalutusõigus nende tegurite suhtes, mida nad soovivad avaliku pakkumise teel saadud lepingu sõlmimisel arvesse võtta. Ombudsman leiab, et selliste juhtumite

läbivaatamisel peaks tema osa piirduma menetlusreeglitest kinnipidamise, faktide õigsuse ning oluliste hindamisvigade või võimu kuritarvitamise esinemise uurimisega. Ühtlasi saab ta uurida, kas institutsioonid on esitanud ettenähtud põhjendused ning kas need on selged ja mõistlikud.

Mitme juhtumi puhul, kus kaebuse esitajate väitel oli tegemist pakkumiseeskirjade rikkumisega, mistõttu nad olid vaidlustanud hindamiskomisjoni otsuse, lõpetas ombudsman uurimise haldusomavoli tuvastamata²⁴. Pidades silmas menetluste kvaliteedi edasist parandamist, tegi ta siiski ühe juhtumi kohta lisamärkuse²⁵ ja teise juhtumi puhul tegi ta kriitilise märkuse, sest asjamine institutsioon ei olnud viidanud tehtud otsuse edasikaebamise mehhanismidele²⁶.

Juhtum **546/2007/JMA** käsitles ühe ettevõtja väljajätmist mitmest teatava projekti täideviimiseks väljakuulutatud pakkumismenetlusest. Kaebuse esitaja oli hiljuti teinud teostatavusuuringu nimetatud projekti kohta ja institutsioon leidis, et tegemist võib olla huvide konfliktiga. Ombudsman pidas institutsiooni põhjendusi mõistlikeks ega tuvastanud haldusomavoli.

Juhtumi **3113/2007/ELB** puhul jäeti üks pakkuja kaasamata seetõttu, et leiti, et tal puudub lepingu täitmiseks vajalik majanduslik ja finantssuutlikkus. Ombudsman tuletas meelde, et taotluse esitajate vastavust sätestatud tingimustele peab hindama pakkumismenetlust korraldav haldusasutus ning et ombudsmani hinnang ei saa asendada haldusasutuse hindamist. Ta leidis, et selle juhtumi raames oli institutsioon oma seisukohta mõistlikult selgitanud.

Juhtumi **3346/2005/MHZ** puhul, mis hõlmas IT-süsteemi tarnimist käsitlevat pakkumist, väitis kaebuse esitaja, et komisjon ei põhjendanud piisavalt tema pakkumise tagasilükkamist, ei kohaldanud õigesti pakkumise vastuvõetavaks tunnistamise kriteeriume ning tühistas pakkumise valedel põhjustel. Ombudsman kinnitas, et pakkumismenetluse läbiviimisel tegutseti nõuetele mittevastavalt. Ta kritiseeris komisjoni selle eest, et see oli lükanud tagasi tema sõbraliku lahendi saavutamise ettepaneku ja rõhutas, et ombudsman võib jõuda mõlemat poolt rahuldava tulemuseni üksnes siis, kui institutsioonid on nõus järgima kodanikusõbralikku lähenemisviisi.

Juhtum **2283/2004/GG** käsitles üht Saksamaa sõjapõgenikke ja -ohvreid toetavat vabähendust. Ühendus oli taotlenud komisjonilt mitme projekti kaasrahastamist. Ombudsman leidis, et lisaks muule ei olnud komisjon kaebuse esitaja toetustaotlusi õiglaselt ja objektiivselt käsitlenud ning et komisjon oli kaebuse esitajat alusetult pettuses süüdistanud. Komisjon vabandas, et oli oma otsuseid põhjendanud alles ligi kolm aastat pärast nende vastuvõtmist ja kahetses, et oli üle reageerinud, süüdistades kaebuse esitajat pettuses. Ühtlasi märkis komisjon, et oli oluliselt parandanud oma abikõlblikkuse kontrolli süsteemi ning vabandas mõnede oma meetmete pärast. Ometi jättis komisjon kõnealuse juhtumi puhul lahendamata kõige tõsisemad ombudsmani tuvastatud

24. Juhtumid 118/2006/PB, 1667/2007/(BM)JMA, 494/2006/TN, 3006/2004/BB ja 3114/2004/IP.

25. Juhtum 3148/2007/BEH.

26. Juhtum 2989/2006/OV.

haldusomavoliga seotud rikkumised. Ombudsman jätkas komisjoni kritiseerimist, rõhutades, et tõenäoliselt ei tekita viimase reageering usaldust ei kodanikes ega ka kaasatud sidusrühmades.

■ Lepingute täitmine

Ombudsman leiab, et haldusomavoliga on tegemist siis, kui avalik asutus ei järgi tema jaoks siduvat õigusnormi või põhimõtet. Seega võib haldusomavoli esineda ka ühenduse institutsioonide või

Ombudsman leiab, et haldusomavoliga on tegemist siis, kui avalik asutus ei järgi tema jaoks siduvat õigusnormi või põhimõtet. Seega võib haldusomavoli esineda ka ühenduse institutsioonide või asutustega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmisel.

asutustega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmisel.

Ombudsman saab selliseid juhtumeid läbi vaadata siiski vaid piiratud ulatuses. Ombudsman on seisukohal, et kui vaieldakse lepingu rikkumise üle, ei ole tema ülesanne välja selgitada, kas mõni osapool on seda tõesti teinud. Selle küsimuse saab tõhusalt

lahendada üksnes pädeva jurisdiktsiooniga kohus, kellel on võimalus ära kuulata poolte väited asjakohase siseriikliku õiguse kohta ja hinnata vasturääkivaid tõendeid mis tahes vaidlusaluse küsimuse korral.

Ombudsman leiab, et kui tekib küsimus lepingu võimaliku rikkumise kohta, uurib ta ainult seda, kas ühenduse institutsioon või asutus on esitanud talle selge ja mõistliku ülevaate oma tegevuse õiguslikest alustest ning sellest, miks institutsioon või asutus peab oma seisukohta kõnealuse lepingu küsimuses põhjendatuks. Kui see on nii, järeltab ombudsman, et tema uurimise käigus ei ole haldusomavoli avastatud. See järelendus ei võta pooltelt õigust kasutada oma lepinguvaidluse uurimiseks ja lahendamiseks pädeva jurisdiktsiooniga kohtu abi. Kui pooled seda teevad, siis vastavalt oma põhikirja artikli 2 lõikele 7 lõpetab ombudsman oma uurimise viivitamata, ilma edasise hindamiseta²⁷.

Eespool nimetatud uurimisviisi kasutades on ombudsman lõpetanud mitu haldusomavoli käsitletud uurimist tõendeid leidmata või teinud otsuse, et asja täiendav uurimine ei ole põhjendatud. Kõnealused juhtumid hõlmasid vaidlusi maksete alusena tunnistatud ja heakskiidetud tööpäevade²⁸, abikõlblike kulude ja/või pärast auditit hüvitamisele või väljamaksmisele kuuluvate summade²⁹, hilinevad väljamaksete eest intresside maksmisest keeldumise³⁰ või teatava toetuse eelrahastamismaksete ülemäärase hilinevise³¹ üle.

Mitmed maksete hilinevise käsitletud uurimised lõpetati seoses juhtumi lahendamisega, kuna pärast ombudsmani uurimise algatamist oli kõnealusel institutsioonil (komisjon) võimalik kaebuse esitajatele maksta ja nende nõuded rahuldada³². Väärrib märkimist, et 2008. aastal lõpetas ombudsman ühe komisjoni maksete hilinevise puudutava omaalgatusliku uurimise (OI/5/2007/GG), mille puhul tõdeti, et selles valdkonnas on veel arenguruumi.

Lepinguid puudutavate juhtumite puhul on ombudsman tegelenud veel üht liiki probleemidega, mis on seotud Euroopa Liidu rahastatud meetmete ja programmide rakendamiseks sõlmitud konk-

2008. aastal tegid institutsioonid, eriti komisjon, suuri jõupingutusi, et jõuda lepingulistest vaidlustest ombudsmani pakutud sõbralike lahenditeni.

reetsete lepingutega. Komisjon sõlmib lepingu teatava ettevõtte või konsortsiumiga, kes seejärel teostab kõnealuse projekti, kasutades selleks alltöövõtjaid, eksperte või oma töötajaid. Mõned neist lepingutest ja vastavad raamprogrammid annavad komisjo-

nile teatavaid õigusi tööettevõtja ekspertide või töötajate suhtes. See eriline lepingukeskkond võib tekitada vaidlusi komisjoni tööettevõtjate ning nende personali ja ekspertide vahel ning ombudsman leiab, et sellistel juhtudel on ka komisjon teataval määral vastutav³³. Juhtum **193/2007/JMA**

27. Juhtum 2392/2005/OV.

28. Juhtum 1331/2007/JMA.

29. Juhtumid 3394/2005/(TN)DK, 3736/2006/JF, 1367/2007/ELB, 2689/2005/BB ja 1785/2005/OV.

30. Juhtum 1644/2007/FOR.

31. Juhtumid 3794/2006/FOR ja 1564/2006/VIK.

32. Juhtumid 338/2008/BEH, 1945/2007/WP, 2272/2008/JMA ja 2273/2007/MF.

33. Lisaks siintoodule võib näiteid selle teema kohta leida juhtumites 579/2007/(TN)TS, 2306/2007/(OV)BEH, 3375/2006/JF ja 3090/2005/(GK)MHZ.

puudutas projektijuhil ametist vabastamist pärast seda, kui komisjon oli väljendanud oma rahulolematust tema tehtud tööga. Kuigi ombudsman haldusomavoli ei tuvastanud, juhtis ta tähelepanu tösiastajale, et institutsioon oleks pidanud esitama oma arvamuse kirjalikult, et kõnealusel isikul oleks olnud võimalik selgitada oma seisukohti oma tööandjale, kes oli komisjoni tööttevõtja. Ombudsman tegi sama märkuse juhtumi **1084/2006/MHZ** puhul, mis puudutas tööttevõtja ja tema alltöövõtjate vahelisi suhteid.

Ombudsman rõhutab, et 2008. aastal tegid institutsioonid, eriti komisjon, suuri jõupingutusi, et jõuda lepingulistest vaidlustes ombudsmani pakutud sõbralike lahenditeni.

➔➔➔ Juhtumi **3490/2005/(ID)PB** puhul, mis on üks selle aasta tähtjuhtumeid, leidis ombudsman, et komisjon reageeris eeskujulikult. Ta oli olnud põhjalik ja konstruktiivne kogu menetluse jooksul, isegi siis, kui tal oli tulnud nõustuda oluliste lisamaksude tegemisega, mille vajalikkuse olid välja selgitanud tema enda talitused ja kaebuse esitaja. Juhtumi lahendamiseks tuli projekti lõpetamisel maksta projekti arvelt kaebuse esitajale 48 486,79 EUR ja 101 938,40 USD. 2008. aasta teine tähtjuhtum oli juhtum **3784/2006/FOR**, mis puudutas ühe Austria uurimisinstituudi süüdistust selle kohta, et komisjon oli jätnud talle välja maksmata 97 000 EUR suuruse summa keemiatehnika valdkonnas sõlmitud uurimis- ja arendustöö lepingu eest. Maksimisest keeldumist põhjendas komisjon sellega, et ta ei saanud õigeaegselt kulude lõpparuandeid. Ombudsmani hinnangul oli komisjoni reageering ebaproportsionaalne ning ta palus viimasel oma seisukoht uuesti läbi vaadata. Komisjon nõustus maksma 54 000 EUR. Instituut võttis pakkumise vastu ja tänas ombudsmani sekkumise eest. ⬅️⬅️⬅️

Ühtlasi lahendas komisjon juhtumi **2273/2007/MF**, nõustudes maksma hüvitist kaebuse esitajale, kellega ta oli lõpetanud lepingu pärast seda, kui oli avastanud eeskirjade eiramise lepingu sõlmimise menetluses. Kuna lepingu lõpetamise põhjus ei olnud seotud kaebuse esitajaga, tunnistas komisjon, et ettevõtjal on õigus saada hüvitist. Hiljem teatas kaebuse esitaja ombudsmanile, et oli algatatud uus pakkumismenetlus ning et kõnealune ettevõtja oli pääsenud lõppvooru jõudnud ettevõtjate nimekirja.

■ Haldusküsimused ja personalieeskirjad

Igal aastal saab ombudsman teatava hulga kaebusi institutsioonide haldustegevuse peale (31 uurimist ehk 10 % 2008. aastal algatatud uurimiste koguarvust). Haldustegevuse kohta esitatud kaebused

Igal aastal saab ombudsman teatava hulga kaebusi institutsioonide haldustegevuse peale.

on seotud ametnike personalieeskirja kohaldamisega ja muude asjakohaste dokumentidega. Nende juhtumite sisu varieerub oluliselt ning need hõlmavad peaaegu kõiki institutsioone ja asutusi.

2008. aastal lõpetas ombudsman nelja juhtumi käsitlemise, mis olid seotud institutsioonide poolt alusetult makstud summade kohta tehtud sissenõudeotsustega, mida kaebuse esitanud ametnikud või nende sugulased pidasid ebaõiglaseks. Ombudsmani lähenemisviisi aluseks selliste küsimuste puhul on ühenduse kohtute väljakujunenud kohtupraktika³⁴ ning erapooletuse ja põhjendatuse põhimõtetest kinnipidamine nimetatud sissenõudeotsuste hindamisel. Kindlasti võetakse arvesse ka seda, kas alusetud maksed on tehtud ametnikele või kolmandatele isikutele, kes on vähem teadlikud ühenduse eeskirjadest. Ombudsman peab oluliseks ja rõhutab tösiastja, et üldiselt on kõnealused institutsioonid püüdnud reageerida positiivselt tema sõbraliku lahendi saavutamise ettepanekutele või soovitusettepanekutele. Juhtumi **902/2007/(MHZ)RT** puhul kiitis parlament heaks sissenõudeotsuse osalist vähendamist käsitleva soovitusettepaneku. Teisel korral, seoses juhtumiga **3464/2004/(TN)TS**, leidis ombudsman, et sissenõudeotsuse puhul, mille parlament oli pensionile jäänud ametniku suhtes väljastanud, ei olnud tegemist haldusomavoliga, kuid ta kritiseeris institutsiooni tegutsemisviisi, sest kaebuse esitajat ei teavitatud tehtud otsusest ega põhimõtetest, millest otsuse tegemisel lähtuti. Pärast seda, kui ombudsman oli sissenõudeotsuse 8-aastast hilinemist puudutava juhtumi **3778/2005/ELB** puhul otsustanud läbi viia täiendava uurimise, tühistas

34. Juhtum T-205/01 *Ronsse versus komisjon* [2002] EKL-SC II-1065.

komisjon selle sissenõudeotsuse ja tunnistas, et tõenäoliselt on raha sissenõudmise kulud juba võlasumma ületanud. Seoses juhtumiga **2879/2008/BU** nõustus komisjon pärast seda, kui ombudsman oli algatanud lihtsustatud uurimismenetluse, tühistama sissenõudeotsuse vähem kui 200 EUR suuruse intressisumma kohta.

2008. aastal lõpetas ombudsman üheksa juhtumit, mis olid seotud komisjoni tegevusega välisuhete valdkonnas (RELEX). Neist juhtumitest kolm olid seotud komisjoni delegatsioonide noorte ekspertide programmiga. Probleemide sisuks oli personali valik³⁵, töölevõtmine ja töötingimused³⁶ ning elatusraha määramine³⁷. Ka lõpetas ombudsman mitu juhtumit, mis käsitlesid kohalike töötajate palkade³⁸, Euroopa Liidu rahastatud projekti raames töötavate konsultantide ametist vabastamise³⁹, kohalikele töötajatele EPSO konkurssidel osalemise erikorra loomisest keeldumise⁴⁰ ja komisjoni delegatsiooni IT-juhtide värbamismenetluse⁴¹ kohta tehtud otsuseid. Nende uurimiste tulemused on väga erinevad, kuid ombudsmanile saadetud kaebuste suhteliselt suur arv näib viitavat sellele, et selles komisjoni ülimalt detsentraliseeritud tegevusvaldkonnas on ilmne vajadus personalijuhtimise täiustamise järele.

Ombudsmanil on hea meel teatada, et tänu administratsiooni aktiivsele hoiakule sai küllaltki suur osa personaliküsimusi puudutavaid kaebusi positiivse lahenduse. Juhtum **1918/2007/ELB**, mis oli

Ombudsmanil on hea meel teatada, et tänu administratsiooni aktiivsele hoiakule sai küllaltki suur osa personaliküsimusi puudutavaid kaebusi positiivse lahenduse.

seotud kaebusega, mis hõlmas viivitusi mitme kaebuse esitaja karjääriga seotud kohtuotsuste rakendamisel, lahendas komisjon probleemi kaebuse esitajat rahuldaval viisil. Ombudsmani pakutud sõbralik lahend saavutati juhtumi **693/2006/(BM)FOR**

puhul, mis käsitles vaidlust kolmandatele riikidele antava toidu- ja koostööabi valdkonna töötajatele makstava kodumaalt lahkumise toetuse suuruse üle. Ka sai ombudsman lõpetada matusekulude hüvitamist käsitleva juhtumi **2331/2007/RT**, mille lahendas institutsioon ise. Positiivse lahenduseni jõuti ka juhtumi **2465/2004/(TN)DK** suhtes, kuigi komisjon oli alguses keeldunud sõbraliku lahendi saavutamise ettepanekust, milles soovitati võimaldada ametnikule, kes ei olnud nõus talle määratud ametiastmega, juurdepääs kvalifikatsioonikomisjoni poolt otsuse tegemisel kasutatud hindamisvormile. Juhtumi **3579/2006/TS** puhul, mis puudutas värbamismenetluse käigus tehtud arstliku läbivaatuse kulude hüvitamata jätmist, nõustus komisjon ombudsmani uurimise käigus nimetatud kulud hüvitama. Ombudsman tegi täiendava märkuse selle kohta, kuidas komisjon kaebuste esitajate taotlusi üldiselt käsitleb.

Kuigi juhtumi **2782/2006/(MHZ)RT** puhul maksis komisjon kaebuse esitajale välja kahjukindlustuse hüvitise, millele viimasel oli õigus, tegi ombudsman juhtumi lõpetamisel kaks kriitilist märkust, millest üks oli seotud viivitamisega makse sooritamisel ning teine komisjoni käitumisega, mida ombudsman pidas kaebuse esitaja suhtes ebaviisakaks. Ülejäänud kaks uurimist lõpetati komisjoni poolset haldusomavoli tuvastamata. Need juhtumid käsitlesid ajutiste töötajate pensioniõiguse üleviimist ühenduse pensioniskeemist riiklikku pensioniskeemi (**743/2007/(BM)MF**) ja ühe töötaja ametinimetuse muutmist (**2393/2007/RT**). Olukorra edaspidiseks parandamiseks tegi ombudsman täiendavaid märkusi. Nii positiivset tulemust ei saavutatud juhtumi **1584/2006/OV** puhul, mis käsitles konkursi edukalt läbinud ja reservnimekirja kantud kandidaati, kes oli osalenud mitmel tööintervjuul, kuid ei saanud ühtegi soovitud töökohta. Kaebuses oli esitatud üksteist väidet sisuliste ja menetlusvigade kohta. Ombudsman lõpetas uurimise kahe kriitilise märkusega menetlusvigade kohta, mida komisjon oli teinud kaebuste esitaja taotluste käsitlemisel.

Ühtlasi lõpetas ombudsman neli personaliga seotud juhtumit, mis seonduvad parlamendiga. Neist kolme puhul ta haldusomavoli ei tuvastanud. Need juhtumid hõlmasid (i) kandidaatide töölevõtmist ja nende ametiastme määramist pärast avatud konkurssi, mis oli alanud enne uue personali-

35. Juhtum 3738/2006/(SAB)TS.

36. Juhtum 1054/2007/MHZ.

37. Juhtum 554/2006/(BM)FOR.

38. Juhtumid 1104/2005/ELB ja 2851/2005/PB.

39. Juhtum 1411/2006/JMA.

40. Juhtum 2507/2007/VIK.

41. Juhtum 887/2007/(BM)JMA.

eeskirja jõustumist⁴²; (ii) ühe vabakutselise tõlgi töölevõtmist⁴³ ja (iii) teatava arvu teenetepunkte kogunud ametniku edutamata jätmist⁴⁴. Teise juhtumi korral (**3051/2005/(PB)WP**), mis käsitles samuti kaebuse esitaja teenete võrdleva hindamise puudumist, järeltas ombudsman, et tegemist on haldusomavoliga ja pärast seda, kui parlament tema soovitusettepanekut nõuetekohaselt ei rakan-danud, lõpetas ta juhtumi kriitilise märkusega.

2008. aastal võeti vastu üks personali puudutavate juhtumite kohta tehtud otsus, mis oli seotud nõukoguga.

→→→ Juhtumi **1162/2007/FOR** puhul, mis oli üks kõnealuse aasta tähtjuhtum, nõustus nõukogu maksma 1 000 EUR suurust vallandustoetust kaebuse esitajale viimasele osaks langenud ebamuga-vuste ja läbi elatud stressi eest. Algul pakkus nõukogu kaebuse esitajale aastast töölepingut, kuid muutis oma tingimusi, kui sai teada, et kaebuse esitaja saab teenistusperioodi jooksul 65 aastaseks. Uurides kaebuse esitaja väidet, et tegemist on ealise diskrimineerimisega, ombudsman haldusoma-voli ei tuvastanud (samas tuleks vaadata ka järgmises lõigus käsitletud juhtumit **185/2005/ELB**, mis puudutab ealist diskrimineerimist komisjonis). ←←←

Juhtum **1473/2006(SAB)TS** käsitles Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu suunatud kaebust, mis puudutas Ungari tõlkijat, kes taotles juurdepääsu institutsiooni ahistamisküsimusi käsitleva komisjoni poolt tema juhtumi kohta koostatud aruandele ning soovis saada teavet nende järelemeetmete kohta, mida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee antud küsimuse lahendamisel on võtnud. Ka kaebas ta halduseeskirjade rikkumise kohta ning väitis, et tõsiselid probleeme tekitab antisemitismiga seotud diskrimineerimine. Pärast ombudsmani uurimise algatamist muutis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kaebuse esitajale kättesaadavaks aruande ja andis talle teavet järele-meetmete kohta. Ombudsman kritiseeris komiteed teabe edastamisega viivitamise pärast.

Ombudsman lõpetas ka mitmed uurimised, mis olid seotud asutuste personaliküsimusi käsit-levate juhtumitega. Juhtumi **524/2005/BB** puhul maksis Euroopa Raviamet rahalise hüvitise välja pärast seda, kui ombudsman oli leidnud, et nimetatud amet ei olnud andnud kaebuse esita-jale täpset, selget ja piisavat teavet viimase uuest personalieeskirjast tuleneva lepingulise seisundi kohta. Juhtumi **2209/2007/VIK** puhul, mis puudutas reisikulude hüvitamist kandidaadile, lahenda-ti tekkinud probleem koos Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga ombudsmani uurimise käigus. Sarnaselt eespool öeldule lahendas ka Euroopa Raudteeagentuur tõhusalt probleemi seoses juhtu-miga **2467/2007/MF**, mis puudutas väidet moraalse ahistamise ja võimu kuritarvitamise kohta. Juhtumi **1180/2006/ID** puhul oli tegemist Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse kohta esitatud kaebusega, mis puudutas lepingu lõpetamist ja töötaja teisele ametikohale määramist. Ombudsman leidis, et tegemist on haldusomavoliga, kuna asutus ei olnud oma otsust põhjendanud. Ombudsman lõpetas juhtumi kriitilise märkusega.

■ Konkursid ja valikumenetlused

Alates Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) asutamisest on enamik ombudsmani uurimisi, mis käsitlevad avalikke konkursse ja muid valikumenetlusi, suunatud selle suhteliselt uue ühenduse

Alates Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) asutamisest on enamik ombudsmani uurimisi, mis käsitlevad avalikke konkursse ja muid valikumenetlusi, suunatud selle suhteliselt uue ühenduse asutuse vastu.

asutuse vastu. Kuna EPSO väga suur potentsiaal saada paljude Euroopa kodanike jaoks silmapaistvaks ja eesõigustatud kontak-torganiks, on eriti oluline, et ta täiustaks oma kodanike teeninda-mise kultuuri ning et tema valikumenetlused ja üldine tegevus oleksid läbipaistvad.

Kuigi ombudsman on oma uurimiste kaudu teadlik neist paratamatutest pingetest, mis tekkivad vajadusest vältida ühelt poolt valikukomisjonide lubamatut mõjutamist või neile surve avaldamist ning teiselt poolt sama olulisest vajadusest kindlustada komisjonide töö läbipaistvus ja vastutuse võtmine, usub ta siiski, et neid vajadusi on võimalik ühitada, ja seda arvamust toetab ka hiljutine

42. Juhtum 3770/2006/JF.

43. Juhtum 2485/2006/MF.

44. Juhtum 1586/2007/(MHZ)RT.

ühenduse kohtupraktika kõnealuses valdkonnas⁴⁵. Mitmed allpool esitatud näited illustreerivad EPSO väga positiivset suhtumist nende nõuete kokkusobitamisse.

2005. aastal algatas ombudsman omaalgatusliku uurimise (**OI/5/2005/PB**) EPSO võimaluste kohta anda teavet tema poolt läbiviidavate testide hindamiskriteeriumide kohta. 2008. aastal esitas ta soovitusettepaneku, kutsudes EPSOt üles avalikustama kandidaatidele, kes seda soovivad, valikukomisjoni poolt kokku lepitud kriteeriumid kirjalike või suuliste testide hindamisel (kui need on olemas) ning saavutatud tulemuste eest pandud hinnete üksikasjaliku jaotuse (kui see on olemas). EPSO positiivne reageering aitas suurendada valikumenetluse läbipaistvust ning see peaks tekitama kodanikes usaldust EPSO tegevuse vastu. Mis puutub konkreetsetesse kaebustesse, siis reageeris EPSO positiivselt ombudsmani soovitusettepanekule seoses juhtumiga **1000/2006/TN**, nõustudes, et eksami sooritajale tuleks tema suulise eksami hinnete analüüs osaliselt teatavaks teha. Juhtumi **50/2007/DK** korral ombudsman järeldas, et see, et EPSO keeldus andmast kandidaadile pärast suulist eksamit tema hinnete jaotust, ei olnud haldusomavoli, sest komisjon ei olnud kandidaatide hindamise kohta ühtki dokumenti või asjakohast teavet koostanud. Ombudsman tuletas EPSO le siiski meelde oma soovitusettepanekut, mille ta oli esitanud seoses eespool nimetatud omaalgatusliku uurimisega, ning tegi seda veel mitme muu 2008. aastal lõpetatud juhtumi puhul⁴⁶. Mitmel korral järeldas ombudsman, et teave kandidaatidele edastatud EPSO hindamislehtedel oli piisav, et neile selgitada, miks nad teatavat eksamit edukalt ei sooritanud⁴⁷. Ombudsman lõpetas need juhtumid haldusomavoli tuvastamata.

Täiendav EPSO tööga seotud probleem ajendas ombudsmani algatama uue omaalgatusliku uurimise (**OI/4/2007/(ID)MHZ**). See puudutas edu mittesaavutanud kandidaatide juurdepääsu arvutipõhiste testide küsimustele ja nende endi poolt antud vastustele. EPSO keeldus sellele teabele juurdepääsu andmast, põhjendades keeldumist lisaks muule ka sellega, et avalikustatud küsimusi ei saa edaspidi konkurssidel kasutada. Pärast seda, kui ombudsman oli saanud hulgaliselt üksik-kaebusi selle tegutsemisviisi kohta ning kui ta oli jõudnud järeldusele, et tegemist on haldusomavoliga⁴⁸, algatas ta uurimise. Ka hiljem on ta saanud rohkesti kaebusi sama teema kohta. Ta on korranud kõikidele kaebuse esitajatele, et neid teavitatakse omaalgatusliku uurimise tulemustest ning et uurimise arengut on võimalik jälgida ombudsmani veebileheküljel⁴⁹.

Seoses EPSO valikumenetlustega on ombudsmanile esitatud lahendamiseks ka veel teist liiki juhtumeid, mis puudutavad olulisi testidega seotud probleeme, mis on tekitanud kandidaatidele ebamugavust. Näited selliste juhtumite kohta hõlmavad ebaõigeid küsimusi testides, mis on tulnud tühistada ja mis on väidetavalt raisanud kandidaatide aega⁵⁰; müra ja mõnede kandidaatide segamist mõnes eksamiruumis⁵¹; ebavõrdseid istumistingimusi vasakukäelistele arvutipõhiste testide tegemisel⁵² ning vigase õigekirja kontrollimise funktsiooni paigaldamisega puudega kandidaatide arvutisse⁵³. Mõningate juhtumite puhul vabandas EPSO vea pärast või pakkus võimaluse korral probleemi heastamise võimalust.

Teine valdkond, mille kohta esitati palju kaebusi, hõlmas valikukomisjoni otsuseid selle kohta, et teataval konkursil osalemise õiguse annab üksnes teatav konkreetne diplom. Suur kaebuste arv selles valdkonnas näitab ilmekalt, et EPSO peaks koostama selgemad konkursiteated, kus oleksid määratletud diplomite liigid, mis annavad juurdepääsu soovitud profiilile. Ka tuleks kandidaatidele paremini selgitada, kuidas nad saavad tõestada oma ametialaseid kogemusi — see aitaks vältida kaebusi ja komisjoni otsuste läbivaatamise taotlusi selles valdkonnas⁵⁴. Üks konkreetne kaebus väärrib esiletõstmist. Juhtumi **2826/2004/PB** korral järeldas ombudsman, et valikukomisjon on ühe kandidaadi inglisekeelsete sekretäride konkursilt alusetult välja jätnud, tuues põhjuseks selle, et

45. Juhtum F-74/07 *Meierhofer versus komisjon*, kohtuotsus tehti 14. oktoobril 2008, avaldamata.

46. Juhtumid 801/2007/ELB, 1312/2007/IP ja OI/8/2006/BU.

47. Juhtumid 2589/2006/BU ja 2900/2006/BU.

48. Juhtum 370/2007/MHZ.

49. Juhtumid 3492/2006/(WP) BEH, 1312/2007/IP, 7/2007/PB ja 801/2007/ELB.

50. Juhtumid 7/2007/PB and 1850/2006/IP.

51. Juhtum 2214/2006/IP.

52. Juhtum 1848/2007/(WP) BEH.

53. Juhtum 2596/2007/RT.

54. Juhtumid 2189/2007/RT, 1500/2007/VIK, 1641/2007/VIK ja 3224/2006/(SAB) TS.

tema diplom ei võimalda alustada õpinguid ülikoolis. EPSO ei olnud nõus oma viga tunnistama isegi pärast pikka uurimist, mille käigus olid asjaomased riiklikud ametiasutused komisjoni otsuse sisulist põhjendamatus kirjalt kinnitanud, ja EPSO ei teinud seda ka siis, kui esimese astme kohus oli sama valikukomisjoni samalaadsed alusetud otsused kehtetuks tunnistanud. Alguses kavatses EPSO rakendada kohtu otsused üksnes nende juhtumite suhtes, millega seoses olid kandidaadid kohtu poole pöördunud. Ombudsman kinnitas, et ka kaebuse esitajale tuleks pakkuda samalaadset õiguslikku kaitset ja lõpuks EPSO nõustus sellega.

Veel kaks EPSOga seotud juhtumit väärivad märkimist. Üks neist hõlmab väidetavat diskrimineerimist seoses teatavate keelte kasutamisega konkurssidel (juhtum **3147/2006/IP**), teine on seotud valikukomisjoni ühe liikme väidetava erapoolikusega, kes oli olnud koolitaja EPSO korraldatud eksamite ettevalmistuskursusel, kus oli osalenud ka kaebuse esitaja (juhtum **688/2008/RT**).

Kuigi suur osa töölevõtmisega seotud kaebusi on suunatud EPSO vastu, saab ombudsman vahetevahel ka muude institutsioonide või organite vastu suunatud kaebusi, eriti uute agentuuride vastu, kes oma värbamismenetlusi alles välja töötavad. Ombudsman rõhutab, et üldiselt suhtusid asutused tema uurimistesse ja soovitusesse positiivselt. Näiteks käsitles juhtum **1678/2005/(ID)MF** mitmeid Euroopa Ravimiameti (EMA) kasutatud valikumenetlusi. Pärast esitatud tõendite põhjalikku analüüsi järeldas ombudsman, et tegemist on haldusomavoliga ja soovitas Euroopa Ravimiametil vabandada ning maksta kaebuse esitajale 1 000 EUR suurune kahjutasu tekitatud moraalse kahju eest. Euroopa Ravimiameti nõustus ettepanekuga ja teatas ombudsmanile, et arvestab edaspidi valikumenetluste läbiviimisel tema tähelepanekuid ja järeldusi. Juhtumi **1332/2007/(BM)MF** korral, mil kaebus oli suunatud Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse vastu, tervitas ombudsman keskuse otsust võtta kasutusele hea haldustava eeskiri ja järgida oma tegevuses hea halduse põhimõtteid. Juhtumi sisulise külje kohta järeldas ombudsman, et Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus oli esitanud kaebuse esitaja taotluse tagasilükkamise kohta mõistliku selgituse, mis oli piisavalt põhjalik ja selge.

➔➔➔ Üks kaebuse esitaja pöördus ombudsmani poole seoses Euroopa Lennundusohutusameti korraldatud valikumenetlusega. Euroopa Lennundusohutusamet reageeris ombudsmani uurimisele väga positiivselt. Juhtumi **893/2006/BU** korral, mis samuti on üks 2008. aasta tähtjuhtum, asutus mitte üksnes ei tunnistanud tehtud viga ega vabandanud, vaid nõustus ka uurimise käigus andma kaebuse esitajale soovitud teavet ning lubas seda teha ka edaspidi läbiviidavate menetluste ajal. ←←←

Kahe paralleelse juhtumi korral, millest üks oli suunatud parlamendi (**186/2005/ELB**) ja teine komisjoni (**185/2005/ELB**) vastu, olid tulemused erinevad. Parlament kiitis ombudsmani soovitusettepaneku heaks, kuid komisjon keeldus seda tegemast. Need juhtumid on seotud ealise diskrimineerimisega, täpsemalt otsusega mitte võtta tööle vanemaid kui 65-aastaseid abitõlke, s.t vabakutselisi tõlke erikonverentside ja koosolekute jaoks. Kaebuse esitaja oli töötanud nimetatud institutsioonides abitõlgina rohkem kui 35 aastat, kuid pärast seda, kui ta sai 65 aastaseks, ei saanud ta enam tööpakkumisi. Ombudsman asus seisukohale, et komisjon ei põhjendanud piisavalt, miks ta kohtleb üle 65 aastaseid abitõlke muudest tõlkidest erinevalt. Kuna see juhtum tõstatas olulise põhimõttelise küsimuse, esitas ombudsman parlamendile eriaruande. See oli ainus ombudsmani eriaruanne 2008. aastal.

■ Institutsionaalsed, poliitika ja muud küsimused

See täiendav rubriik hõlmab institutsioonide poliitikat kujundava või üldise tegevuse kohta esitatud kaebusi.

Juhtumi **284/2006/PB** korral esitas üks taanlane kaebuse ühenduse õigusaktide rakendamise kohta seoses digitaalsõidumeerikute kasutuselevõtuga sõidukites. Konkreetselt väitis ta seda, et komisjonil ei ole õigusvõimu, et peatada nimetatud sõidumeerikute kohustuslik paigaldamine kõikidele sõidukitele. Ombudsman leidis, et väide oli õigustatud ja tegi kriitilise märkuse.

Juhtumi **2487/2006/DK** puhul väitis kaebuse esitaja, et otsus keelata tema juurdepääs komisjoni hoonetele on alusetu. Ombudsman leidis, et kaebuse esitajalt ei võetud juurdepääsu, vaid sellele seati teatavad tingimused. Ta järeldas, et komisjon oli seda tööruumidele juurdepääsu reguleerimisega seotud otsust tehes oma võimu mõistlikult kasutanud. Juhtumi **2819/2005/BU** korral kritiseeris ombudsman Euroopa Parlamenti, kelle turvateenistus kohtles jämedalt kaebuse esitajat, ühe parlamendiliikme endist abi, kes oli otsustanud oma töölepingu lõpetada. Ombudsman järeldas, et kohtlemine oli vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega ja esitas soovitusettepaneku. Parlament keeldus ombudsmani ettepanekust vabandada kaebuse esitaja ees ja maksta talle hüvitist.

Juhtum **2235/2005/(TN)TS** oli seotud väitega, mille kohaselt komisjon ei kontrollinud nõuetekohaselt üksikekspertide pensionikindlustuse skeemi järgimist ning juhtis halvasti uue kindlustaja leidmiseks korraldatud pakkumist. Ombudsman järeldas, et komisjon ei ületanud kõnealuses valdkonnas oma kaalutusõiguse piire ega toiminud selgelt ebamõistlikul viisil.

Kuigi Euroopa koolid ei ole ühenduse asutus, on ombudsman läbi viinud mõned uurimised, mis on seotud Euroopa koolide üldise tegutsemisraamistikuga. Need uurimised on olnud suunatud komisjoni vastu, kellel on esindaja Euroopa koolide juhatuses ja kes vastutab ka koolide tegevuseelarve olulise osa eest. 2008. aastal lõpetas ombudsman mitu uurimist, mille raames käsitleti komisjoni rolli Euroopa koolide tegevuses. Juhtum **262/2006/OV** puudutas väidetavat diskrimineerimist, mille põhjuseks oli reegel, mille kohaselt on Euroopa koolide õpetajate lähetusperioodi maksimaalne pikkus üheksa aastat. Juhtum **2153/2004/MF** puudutas Euroopa koolide kuratooriumi kahte otsust õppemaksude suurendamise kohta. Kaebuse esitaja väitis, et tegemist on kohtuliku arutuse mittevõimaldamisega, kuna lapsevanemate ühendustel ei lubatud esitada kaebusi nende otsuste kohta koolikaebustega tegelevale komisjonile. Reageerides ombudsmani pöördumistele märkis komisjon, et ühel kuratooriumi järgmistest koosolekutest kavatses ta peasekretärilt paluda, et nõukogu teeks paranduse Euroopa koolide üldeeskirjadesse.

Ombudsman kritiseeris komisjoni juhtumi **101/2004/GG** puhul, mis puudutas Karlsruhe Transuuraanide Uurimise Instituudi endise teadusuuringute assistendi poolt komisjonile esitatud taotlust uurida mitmeid ohutuseeskirjade rikkumise juhtumeid selles komisjoni alluvuses tegutsevas instituudis. Üks eriti tõsine vahejuhtum oli väidetavalt seotud radioaktiivse materjali tahtlikku väljaveoga ühte Ameerika Ühendriikides asuvasse laboratooriumisse 1997. aastal. Saksa ametivõimud kontrollisid kaebuse esitaja väidet ning komisjon võttis meetmeid, et kõrvaldada teatavad puudused ja vältida samalaadsete probleemide teket tulevikus. Ombudsman järeldas siiski, et komisjon ei olnud tõestanud, et ta on nõuetekohaselt kontrollinud kõiki kaebuse esitaja väiteid, eriti eespool mainitud juhtumit. Ta nõustus küll sellega, et kuna Ameerika Ühendriikide vastuvõttev asutus ei olnud nõus selle küsimuse kohta teavet andma, ei olnud võimalik kindlaks teha, kas radioaktiivne materjal oli tõepoolest transporditud Ameerika Ühendriikidesse ebaseaduslikult, kuid ta kritiseeris komisjoni selle eest, et viimane ei hinnanud ega kontrollinud nõuetekohaselt kõiki muid asjaolusid, mis olid selles kontekstis olulised.

3.6 Edasisaatmised ja nõuanded

Kui kaebus ei kuulu ombudsmani pädevusse, püüab ta alati soovitada kaebuse esitajale mõnda muud asutust, kes võiks kaebusega tegeleda, eriti kui juhtum hõlmab Euroopa Liidu õigust. Võimaluse korral ning eeldusel, et kaebusel on piisavalt alust, edastab ombudsman kaebuse esitaja nõusolekul otse pädevale asutusele.

Kui kaebus ei kuulu ombudsmani pädevusse, püüab ta alati soovitada kaebuse esitajale mõnda muud asutust, kes võiks kaebusega tegeleda.

Kaebused, mis ei kuulu Euroopa ombudsmani pädevusse, on sageli seotud ühenduse õiguse väidetava rikkumisega liikmesriikide poolt. Sageli saavad neid juhtumeid paremini käsitleda teised Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmed. Euroopa ombudsman teeb Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaudu tihedat koostööd riiklike ja piirkondlike ombudsmanidega liikmesriikides (vt punkt 4.2). Võrgustiku üks eesmärk on kaebuste pädevale riik-

Euroopa ombudsman teeb Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaudu tihedat koostööd riiklike ja piirkondlike ombudsmanidega liikmesriikides.

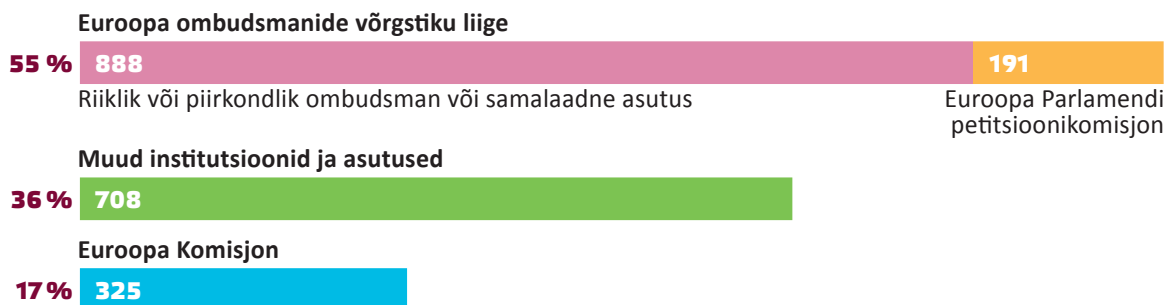
likule või piirkondlikule ombudsmanile või samalaadsele asutusele kiire edasisaatmise hõlbustamine. Ka Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon osaleb võrgustiku töös täisliikmena.

Mõnel juhul peab ombudsman asjakohaseks teatava juhtumi edastamist komisjonile või SOLVITile — see on komisjoni loodud võrgustik, mille eesmärk on aidata inimesi, kes on ELi siseturul oma õiguste kasutamise raskustesse sattunud. Enne kaebuse edasisaatmist või soovitude andmist teevad ombudsmani talitused kõik nendest oleneva, et nende nõuanded oleksid võimalikult asjakohased.

Kõikidest 2008. aastal uuritud juhtumitest 70 % puhul anti kaebuse esitajale nõu või saadeti tema kaebus edasi teisele asutusele. Nagu on näha jooniselt 3.12, edastati kaebus 1 079 juhul Euroopa ombudsmanide võrgustiku mõnele liikmele või soovitati kaebuse esitajal mõne võrgustiku liikmega ühendust võtta (888 korral suunati kaebuse esitaja riikliku või piirkondliku ombudsmani juurde ning 191 juhtumi korral soovitati pöörduda Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni poole). Lisaks soovitati 325 korral kaebuse esitajal pöörduda Euroopa Komisjoni poole⁵⁵ ning 708 juhtumit suunati muudele institutsioonidele ja asutustele, näiteks SOLVITile või spetsialiseerunud ombudsmanile või liikmesriigi kaebusi käsitlevatele asutustele.

Ülejäänud osa käesolevast peatükist sisaldab näiteid juhtumite kohta, mis saadeti edasi või mille puhul anti nõu, kelle poole pöörduda.

Joonis 3.12: Teistele institutsioonidele ja asutustele edasisaadetud kaebused Kaebused, mille puhul soovitati pöörduda muu institutsiooni ja asutuse poole

MÄRKUS 1 Joonis hõlmab kuni 2007. aasta lõpuni registreeritud 158 kaebust, mida käsitleti 2008. aastal, välja on jäetud kuni 2008. aasta lõpuni registreeritud 220 kaebust, mille käsitlemine oli aasta lõpul veel pooleli ja millega seoses võetavad meetmed olid kindlaks määramata.

MÄRKUS 2 Mõningatel juhtudel anti kaebuse esitajale rohkem kui vaid ühte tüüpi nõuandeid. Seetõttu on juhtumite koguprotsent suurem kui 100.

Kaebused, mille puhul kaasati Euroopa ombudsmanide võrgustik

Prantsuse kodanik, kellel oli raskusi pensionimaksede kättesaamisega, esitas kaebuse Prantsusmaa piirkondliku tervisekindlustuse büroo vastu. Euroopa ombudsman võttis ühendust oma Prantsuse kolleegiga, et teha kindlaks, kas viimane saaks selle küsimusega tegeleda. Seejärel leppis ta kaebuse esitajaga kokku, et kaebus saadetakse edasi Prantsusmaa ombudsmanile. Viimatinimetatu uuris kaebust ja kinnitas, et pension makstakse kaebuse esitajale välja ja et seda tehakse ka tagasiulatuvalt.

1617/2008/CHM ■

Euroopa ombudsman sai Bulgaaria kodanikelt kaebusi Bulgaaria energiaettevõtjate kohta (keskküttesoojuse ja sooja vee tarnijad). Kuna kaebuste esitajad väitsid, et energia lõppkasutuse tõhusust ja energiateenuseid käsitlevat ühenduse õigust ei ole nõuetekoha-

55. See arv hõlmab mõningaid juhtumeid, mille puhul komisjoni vastu esitatud kaebus tunnistati vastuvõetamatuks, kuna enne ombudsmanile institutsiooni kohta kaebuse esitamist ei kasutatud halduslikke lähenemisviise.

selt üle võetud, soovitas ombudsman esitada komisjonile kaebuse rikkumise kohta ning teavitas asjast komisjoni.

Bulgaaria ombudsman oli saanud sadu samalaadseid kaebusi, milles käsitletud küsimused hõlmasid erinevaid probleeme alates tarbijate õiguste rikkumisest kuni üksikisikutele esitatavate arvete koostamise meetodikani. Kuna kõnealused energiaettevõtjad kuulusid Bulgaaria ombudsmani pädevusalasse, uuris viimane esitatud kaebusi ja avaldas aruande, mis sisaldas soovitusi valitsusele, spetsialiseeritud valitsusasutustele, kohalikele omavalitsustele ja tootmisettevõtjatele. Hiljem teavitas ta Euroopa ombudsmani valdkonnas toimuvast arengust, eriti kui oli tegemist Bulgaaria õiguses energiatõhususe osas tehtud muudatustega.

2349/2008/VIK ja samalaadsed juhtumid ■

Hispaania kodanik esitas Euroopa ombudsmanile ühe poliitilise partei nimel kaebuse väidetava põhiõiguste rikkumise kohta Hispaania riiklike ja piirkondlike asutuste poolt. Ta väitis, et Hispaania ametiasutused ei olnud võtnud kõiki vajalikke meetmeid Hispaania teatavates piirkondades elavate ja oma piirkonna keelt rääkivate kodanike õiguste kaitseks, eriti seoses hispaania keele kasutamisega koolides ja ülikoolides, ning et nad ei ole suutnud tagada ka seda, et kodanikud tunneksid end kaitstuna terroristliku organisatsiooni ETA eest. Ombudsman edastas juhtumi Hispaania ombudsmanile, kellel oli võimalik teha nende süüditustega seotud vajalikud algatused.

Ühtlasi väitis kaebuse esitaja, et Euroopa Komisjon ei ole võtnud meetmeid Hispaania ametiasutuste suhtes nimetatud õiguste ja vabaduste tagamiseks. Kuna kaebuse esitaja ei olnud seda institutsiooni veel oma murest teavitanud, soovitas Euroopa ombudsman tal esitada oma kaebus komisjonile.

3009/2007/SMG ■

Euroopa ombudsman sai kaebuse Ungarist. Kaebuse esitaja maksis elatisraha oma endisele naisele, kes elas Prantsusmaal. Ta kaebas, et Ungaris ei ole tal võimalik elatusraha oma maksustatud tulust maha arvata. Kaebuse esitaja väitis, et kui ta elaks Prantsusmaal, saaks ta elatusraha oma maksustatud tulust maha arvata. Ta järeldas, et Euroopa Liit peaks astuma samme selle küsimuse lahendamiseks.

Ombudsman edastas selle kaebuse petitsioonina Euroopa Parlamendile. Petitsioonikomisjon alustas petitsiooni uurimist ja palus, et Euroopa Komisjon viiks läbi probleemi erinevate aspektide eelläbivaatuse.

2592/2007/LR ■

Euroopa Komisjonile edastatud kaebused

Euroopa ombudsman sai Hispaaniast Andalusia piirkonna ombudsmanilt kaebuse, mis puudutas Cadizi ranniku ja Gibraltari territooriumi läheduses kahe laeva kokkupõrke tagajärjel tekkinud õlireostust. Kaebuse esitaja väitel avaldas õlireostus lähiümbrusele tugevat mõju ning asja eest vastutavad ametiasutused ei olnud võtnud asjakohaseid meetmeid. Ta järeldas, et selles olukorras on rikutud ühenduse keskkonnavastutust käsitlevat õigust.

Kuna juhtum oli seotud ühenduse õiguse võimaliku rikkumisega liikmesriigi poolt, edastas ombudsman juhtumi komisjonile. Viimane teatas ombudsmanile, et ta on kirjutanud Andalusia ombudsmanile ja on selgitanud, et asjaomane direktiiv ei ole veel Gibraltari ametivõimude poolt üle võetud, ning teatas, et ta jätkab juhtumi selle aspekti käsitlemist rikkumismenetluse kaudu. Konkreetse probleemi kohta märkis komisjon, et ta oli palunud Ühendkuningriigi ametiasutustelt täiendavat teavet veetud materjali omaduste kohta ning ka selle kohta, kas Ühendkuningriigi asutused olid täitnud oma ühenduse õigu-

sest tulenevaid kohustusi. Ka kohustus ta edaspidi teavitama Andalusia ombudsmani kõikidest uurimuse käigus tehtavatest edusammudest.

2017/2008/JMA ■

Euroopa ombudsman sai kaks kaebust, mis olid seotud Euroopa Liidu kodanike abikaasade probleemidega, kes vajasid viisat teise liikmesriiki sisenemiseks. Esimese juhtumi korral nõuti Nigeeria kodanikult, kes oli abielus Rumeenia kodanikuga, viisat Ühendkuningriiki sisenemiseks. Teise juhtumi korral nõuti Tai kodanikult, kes oli abielus Ühendkuningriigi kodanikuga, viisat Hispaaniasse sisenemiseks. Mõlemad juhtumid olid seotud ühenduse õiguses sätestatud Euroopa Liidu kodanike ja nende pere liikmete õigusega liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil. Ombudsman edastas need juhtumid komisjonile.

Komisjon andis mõlema juhtumi korral abivalmilt selgitusi. Ta märkis seoses teise juhtumiga, et on võimalik, et Hispaania on asjakohase direktiivi valesti üle võtnud. Ta teatas kaebuse esitajale, et ta võtab selle juhtumi üksikasju arvesse siis, kui hakkab uurima riiklike õigusaktide vastavust kõnealusele direktiivile. Lisaks soovitas komisjon kaebuse esitajal pöörduda oma kaebusega ka Ühendkuningriigi SOLVITI keskuse poole või kui probleemi ei suudeta seal lahendada, siis esitada ametlik kaebus komisjonile.

2709/2008/EC ja 2733/2008/EC ■

Solvitile edastatud kaebus

Ombudsmanile esitas kaebuse üksikisik, väites, et Küprose avaliku teenistuse komisjon keeldus tema vanaduspensioni arvestamisel arvesse võtmast Ühendkuningriigis töötatud aastaid, sest Küpros ei olnud sel ajal Euroopa Liidu liige. Kaebuse esitaja tundis, et teda on diskrimineeritud, kuna selleks, et hakata pensionile jäädes täispensioni saama, oleks tal tulnud töötada kauem kui teistel avaliku teenistuse töötajatel.

Kaebus edastati SOLVITile, kes võttis ühendust Küprose Töö- ja Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumiga. Viimane kinnitas, et Ühendkuningriigis töötatud ajavahemikku arvesse võtmine ei tohiks olla probleem. Kuna kaebuse esitaja oli oma järgmiste kontaktide ajal SOLVITiga selgitanud, et ta oli esitanud kaebuse avaliku teenistuse komisjoni kohta seetõttu, et seoses edutamisega ei olnud viimatinimetatu tunnistanud tema tööperioodi Ühendkuningriigis ning et ta oli andnud asja ka riiklikesse kohtutesse, teatas SOLVIT talle, et ta ei saa tema kaebusega tegeleda.

796/2008/TIS ■

Suhted
institutsioonide,
ombudsmanide
ja muude
sidusrühmadega

EUROOPA ombudsman pühendab märkimisväärselt palju aega avalikkuse teavitamisele oma töösthaldusomavoli vastu võitlemisel ning läbipaistvuse ja hea haldustava edendamisel. Käesolev peatükk annab ülevaate Euroopa ombudsmani jõupingutustest ühise keele leidmisel teiste ELi institutsioonide ja asutustega, oma ombudsmanidest kolleegide ja muude oluliste sidusrühmadega.

4.1 Suhted ELi institutsioonide ja asutustega

Euroopa ombudsmanile on ülimalt olulised konstruktiivsed suhted ELi institutsioonide ja asutustega, et saavutada kaebustele parimad võimalikud lahendused. Ombudsman kohtub regulaarselt

Euroopa ombudsmanile on ülimalt olulised konstruktiivsed suhted ELi institutsioonide ja asutustega, et saavutada kaebustele parimad võimalikud lahendused.

institutsioonide liikmete ja ametnikega, et arutada ELi halduse paremaks muutmise viise. Allpool on täpsemalt kirjeldatud tema tegevust selles valdkonnas.

■ Euroopa Parlament

Euroopa Parlament valib ombudsmani ja ombudsman annab parlamendile oma tegevusest aru, eelkõige oma aastaaruande ja ka eriaruannete kaudu. Ombudsmanil on suurepärase töösuhte Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoniga, kes vastutab parlamendi suhete eest ombudsmaniga ja koostab ettekande tema aastaaruande kohta. Nimetatud komisjoni soovil esindas ombudsmani 2008. aasta komisjoni koosolekul tema kantselei töötaja.

12. märtsil 2008 esitas ombudsman oma 2007. aasta aruande Euroopa Parlamendi esimehele Hans-Gert PÖTTERINGile. Järgmisel päeval esitas ta selle petitsioonikomisjoni esimehele Marcin LIBICKILE ja 19. mail petitsioonikomisjonile. Euroopa Parlamendi liige Dushana ZDRAVKOVA koostas komisjoni ettekande ombudsmani tegevuse kohta. 23. oktoobri täiskogu istungil võttis parlament 465 poolthääle ja 1 vastuhäälega vastu tema ettekande põhjal koostatud resolutsiooni. Resolutsioonis teatas

Euroopa Parlament valib ombudsmani ja ombudsman annab parlamendile oma tegevusest aru eelkõige aastaaruande kaudu. Pildil tutvustab ombudsman Euroopa Parlamendi presidendile Hans-Gert PÖTTERINGile 2007. aasta aruannet. Strasbourg, 12. märts 2008.

parlament, et on rahul ombudsmani tööga, tema konstruktiivse koostööga institutsioonidega ning avalikkuse teadlikkusega tema tegevusest.

Ombudsmani ja Euroopa Parlamendi suhete seisukohalt 2008. aastal on oluline ka Euroopa ombudsmani põhikirja läbivaatamine. 2007. aasta lõpus arutas Euroopa Parlamendi põhiseaduskomisjon raporti projekti kavandatavate põhikirja muudatuste kohta (raportöör Euroopa Parlamendi liige Anneli JÄÄTTEENMÄKI). 24. jaanuaril 2008 tegi hr DIAMANDOUROS nimetatud komisjonile teise ettekande oma põhikirja muutmise ettepanekute kohta ja 10. märtsil võeti Anneli JÄÄTTEENMÄKI raport komisjonis vastu 19 poolt- ja 0 vastuhäälega. Nagu on kirjeldatud käesoleva aastaaruande 2. peatükis, võttis parlament 18. juunil vastu otsuse¹ põhikirja läbivaatamise kohta (576 poolt- ja 8 vastuhäälega). Põhikirja läbivaadatud versioon jõustus 31. juulil 2008.

Käimasolev avalikkuse dokumentidele juurdepääsu käsitleva määruse nr 1049/2001² reform oli samuti ombudsmani 2008. aasta institutsioonidevahelises tegevuskavas. Ombudsmani seisukohad komisjoni ettepaneku kohta see määrus läbi vaadata esitati 2. juunil Brüsselis Euroopa Parlamendi kodanike õiguste, justiits- ja siseasjade komisjoni koosolekul ning uuesti 11. detsembril Brüsselis Soome parlamendi ja Soome justiitsministeeriumi korraldatud seminaril. Ombudsman julgustas Euroopa Parlamenti kasutama kõnealuse määrusega seoses oma rolli kaasendusandjana, et tagada kodanikele võimalikult laialdane juurdepääs dokumentidele. Osana oma panusest selle küsimuse arutamisse korraldas ombudsman võrdleva uurimise liikmesriikide õiguse ja tava kohta, mida kohaldatakse avalikkusele juurdepääsu tagamisel andmebaasides sisalduvale teabele. Uurimus innustas teda tegema konkreetseid ettepanekuid seoses dokumentidele ligipääsu tagavate eeskirjade reformiga.

■ Euroopa Liidu Nõukogu

Ombudsmani põhikirja läbivaatamine oli üks tähtsamaid päevakorrapunkte enamikel kohtumistel, mis hr DIAMANDOUROS pidas nõukogu liikmesriikide esindajatega 2008. aasta esimesel poolel. 16. mail tegi ombudsman nõukogu üldasjade töörühmale ettekande, et seletada põhikirja läbivaatamise eesmärki ja vastata kõikidele liikmesriikide delegatsioonide küsimustele. Nõukogu andis 18. juuni parlamendi täiskogu istungil nõukogu ametis oleva eesistuja hr Janez LENARČIČI avalduses mõista, et kiidab läbivaadatud põhikirja heaks.

■ Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjon on institutsioon, mille arvele langeb kõige suurem osa ombudsmani läbi viidavatest uurimistest. Seega on korrapärased kohtumised volinike ja vanemametnikega olulised konstruktiivsete töösuhete tagamiseks ja rahuldavate vastuste saami-

Euroopa Komisjon on institutsioon, mille arvele langeb kõige suurem osa ombudsmani läbi viidavatest uurimistest.

seks ombudsmani päringutele. 2008. aastal kohtus hr DIAMANDOUROS komisjoni presidendi José Manuel BARROSoga,

komisjoni institutsiooniliste suhete ja teabevahetusstrateegia eest vastutava asepresidendi Margot WALLSTRÖMiga, teadusvoliniku Janez POTOČNIKiga ja tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste voliniku Vladimír ŠPIDLAGA.

Tagamaks parimat võimalikku teenindust kaebuste lahendamisel, kasutab ombudsman ka muid hüvitamismehhanisme, kaasa arvatud neid, mida koordineerib komisjon. 20. novembril tutvustas hr DIAMANDOUROS Luksemburgis toimunud seminaril oma tööd koostöövõrgustikule SOLVIT. SOLVIT on komisjoni loodud võrgustik, mille eesmärk on aidata ELi siseturul oma õiguste kasutamise raskustesse sattunud inimesi. Mõlemad osapooled nõustusid, et rohkem tööd tuleks teha suuna-

1. Euroopa Parlamendi 18. juuni 2008 otsus 2008/587/EÜ, Euratom, millega muudetakse otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta; ELT 2008 L 189, lk 25.

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, ELT 2001 L 145, lk 43.

mise parandamiseks, nii et kaebused jõuaksid juba esimesel korral kõige sobivama hüvitismehhanismini. Selles kontekstis juhtis ombudsman tähelepanu tema büroos institutsiooni uue veebilehe osana loodavale interaktiivsele juhendile.

■ Euroopa Investeerimispank (EIP)

2008. aastal pühendas ombudsman märkimisväärselt palju aega suhete arendamisele EIPga, kohtudes selle presidendi Philippe MAYSTADTi, asepresidendi Plutarchos SAKELLARISE ja teiste vanemametnikega. Samuti toimusid vastastikused töötajate vahetuskülaskäigud, mis osutusid mõlema institutsiooni liikmetele äärmiselt harivaks.

Kõnealusel aastal oli erilise tähtsusega sündmuseks ombudsmani ja EIP presidendi vahelise vastastikuse mõistmise memorandum³ allakirjutamine 9. juulil. Lepingu eesmärk on suurendada sidusrühmade kaitset mis tahes haldusomavoli eest seoses EIP tegevusega. Lepingus nähakse ette, et sidusrühma kaitse laieneb ka neile, kes ei ole ELi kodanikud ega residendid või kellel pole ELis registreeritud tegevuskohta. Lisaks sellele on väidetava haldusomavoli juhtumi korral kaebuse esitajal enne ombudsmani poole pöördumist juurdepääs EIP tihusale sisemisele kaebuste lahendamise menetlusele. See menetlus on paika pandud panga algatatud kaebuste menetlemise poliitikas, mis esitatakse avalikuks aruteluks 2009. aastal⁴.

■ Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO)

Arvestades EPSO kesksel rolli ELi värbamistegevuses ja sellest tulenevalt suhteid Euroopa kodanikega, langeb selle ameti arvele suhteliselt suur osa ombudsmani läbi viidavatest uurimistest.

Arvestades EPSO kesksel rolli ELi värbamistegevuses ja sellest tulenevalt suhteid Euroopa kodanikega, langeb selle ameti arvele suhteliselt suur osa ombudsmani läbi viidavatest uurimistest.

Selleks et aidata tagada selles valdkonnas kodanikele kõrgeim teenindustase, kohtusid ombudsman ja tema büroo töötajad 2008. aastal mitu korda EPSO direktori David BEARFIELDi ja tema meeskonnaga. Hr DIAMANDOUROS tutvustas 15. aprillil oma tegevust EPSO töötajatele. Sellele järgnes elav arvamustevahetus

teemal, kuidas kõige paremini vastata kaebustele. Hr BEARFIELD kasutas ühtlasi võimalust, et anda selgitusi „EPSO arengukava” kohta, mis on EPSO plaan ELi värbamismenetluse kaasajastamiseks. Nimetatud kava esitas ta uuesti 9. oktoobril, kui ta külastas koos EPSO töötajate delegatsiooniga ombudsmani Brüsseli esindust, et kohtuda ombudsmani, peasekretäri, õigusosakonna juhataja ja

Ombudsman kohtub korrapäraselt oma kolleegidega teistest ELi institutsioonidest, et vahendada teavet ja parimaid tavasid. Pildil vahetab ombudsman mõtteid Euroopa andmekaitseinspektori Peter HUSTINXI ja abiinspektori Joaquín BAYO DELGADOGA. Ombudsman andis ülevaate oma koostööst Euroopa andmekaitseinspektoriga 17. detsembril 2008. aastal toimunud üritusel, mis oli pühendatud Euroopa andmekaitseinspektori tegutsemise viiendale aastapäevale ja abiinspektor BAYO DELGADO lahkumisele.

3. Euroopa ombudsmani ja Euroopa Investeerimispanka vaheline vastastikuse mõistmise memorandum panga poliitikat, norme ja menetlusi käsitleva teabe ning kaebuste, sealhulgas Euroopa Liidu mittekodanike ja mitteresidentide kaebuste menetlemise kohta; ELT 2008 C 244, lk 1.

4. Teavet EIP kaebuste menetlemise poliitika kohta saab: <http://www.eib.org>

õigustalituste juhatajaga. Kokkusaamise eesmärk mõlema poole jaoks oli õppida paremini tundma teineteise tööd. Ombudsman ja hr BEARFIELD kohtusid uuesti 17. detsembril.

■ Euroopa Liidu ametid

Ombudsmani peasekretär Ian HARDEN osales ametite juhtide koosolekul 24. oktoobril Lissabonis. Sellel koosolekul leppisid ametid kokku, et nad kõik tunnistavad Euroopa hea halduse tava eeskirja ja otsivad võimalusi, et seda oma töötajate seas kõige paremini teatavaks teha. Ombudsman tervitas eriliselt seda arengut, mis peaks kodanikele selgitama, millised ootused oleksid ametitega suhtlemisel õigustatud. Samuti peaks nimetatud eeskiri olema juhendiks avalikkusega suhtlemise eest vastutavatele ametite töötajatele.

■ Muud ELi institutsioonid ja asutused

2008. aastal pidas ombudsman mitmeid kohtumisi ELi institutsioonide ja asutuste esindajatega. 24. jaanuaril kohtus ta ELi institutsioonide personalikomiteede esimeestega, et selgitada oma rolli ELi halduse kvaliteedi tõstmisel. 5. septembril osales ta Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti direktori Morten KJAERUMI korraldatud seminaril Viinis. 20. ja 21. novembril käis ombudsman Luksemburgis, et kohtuda Euroopa Kohtu presidendi Vassilios SKOURISE ja esimese astme kohtu presidendi Marc JAEGERIGA ning avaliku teenistuse kohtu presidendi hr Paul J. MAHONEYGA. 17. detsembril andis ombudsman ülevaate oma institutsiooni ja Euroopa andmekaitseinspektori suhetest Euroopa andmekaitseinspektori Peter HUSTINXI korraldatud seminaril Brüsselis. Seminar oli pühendatud Euroopa andmekaitseinspektori tegutsemise viiendale aastapäevale ja abiinspektori Joaquín BAYO DELGADO lahkumisele.

4.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega

Euroopa ombudsman teeb tihedat koostööd oma kolleegidega riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et tagada kiire ja tõhus tegelemine kodanike kaebustega. Samuti on selline koostöö äärmiselt oluline teabe vahetamiseks ELi õiguse kohta, ombudsmanide

Euroopa ombudsman teeb tihedat koostööd oma kolleegidega riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et tagada kiire ja tõhus tegelemine kodanike kaebustega.

töoga seotud oluliste arengute jälgimiseks ja parimate tavade vahetamiseks. Suuresti toimub see koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku egiidi all, kuigi Euroopa ombudsman osaleb ka konverentsidel, seminaridel ja kohtumistel väljaspool võrgustikku.

■ Euroopa ombudsmanide võrgustik

Euroopa ombudsmanide võrgustik koosneb praegu ligikaudu 90 büroost 31 riigis, hõlmates riiklikku ja piirkondlikku tasandit ELi sees, samuti riiklikku tasandit ELi kandidaatriikides ning Norras

Võrgustik toimib tõhusa koostöömehhanismina juhtumitega tegelemisel.

ja Islandis. Võrgustik toimib tõhusa koostöömehhanismina juhtumitega tegelemisel. Võrgustik tegeleb aktiivselt kogemuste ja parimate tavade jagamisega — neid eesmärke püüab ta saavutada seminaride ja kohtumiste, korrapäraselt ilmuva teabelehe, elektroonilise arutelufoorumi ja igapäevaste elektrooniliste uudiste abil.

Sellega seoses oli 2008. aastal eriti oluline Euroopa ombudsmani korraldatud võrdlev uurimus liikmesriikide õiguse ja tava kohta, millega reguleeritakse avalikkuse juurdepääsu andmebaasides sisalduvale teabele. Ombudsman võttis võrgustikus ühendust oma kolleegidega, et saada teadmisi parimate tavade kohta riiklikul tasandil, eesmärgiga tagada avalikkuse maksimaalne juurdepääs

andmebaasidele. Uurimuse tulemused innustasid teda tegema konkreetseid ettepanekuid, mis on seotud dokumentidele avalikkuse juurdepääsu tagavate ELi eeskirjade reformiga.

Võrgustikus osalevad ombudsmanid võtsid 2007. aasta oktoobris Strasbourgis peetud kuuendal riiklike ombudsmanide seminaril vastu ühisavalduse. Selle avalduse eesmärk on laiemalt tutvustada ombudsmanide tegevuse ELi mõõdet ja selgitada, milliseid teenuseid nad pakuvad inimestele, kes esitavad kaebusi ELi õiguse kohaldamisalasse jäävates küsimustes. 2008. aastal tegi Euroopa ombudsman kõvasti tööd, et suurendada oma väljaannete ja esinemiste abil teadlikkust nimetatud avalduse kohta, tehes selle oma veebilehel kättesaadavaks 23 keeles. Erilist tähelepanu juhtis hr DIAMANDOUROS sellele avaldusele teabe levitamise eesmärgil tehtud visiitide käigus liikmesriikidesse, milles koordineerivad tööd tema ombudsmanidest kolleegid.

Koostöö juhtumitega tegelemisel

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa ombudsmani poole, kui neil on probleeme riikliku, piirkondliku või kohaliku haldusega. Paljudel juhtudel võib tõhusat abi osutada asjaomase riigi

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa ombudsmani poole, kui neil on probleeme riikliku, piirkondliku või kohaliku haldusega. Paljudel juhtudel võib tõhusat abi osutada asjaomase riigi ombudsman.

ombudsman. Kui võimalik, annab Euroopa ombudsman juhtumid otse üle riiklikele või piirkondlikele ombudsmanidele või annab kaebuse esitajale sobivat nõu. Üksikasjalikum teavet selle koostöö kohta antakse 3. peatüki lõpus.

Riiklikud ja piirkondlikud ombudsmanid võivad Euroopa ombudsmanilt paluda kirjalikku vastust ELi õiguse ja selle tõlgendamise seotud päringutele, sealhulgas küsimustele, mis kerkivad konkreetsete juhtumitega tegelemise käigus. Euroopa ombudsman kas annab vastuse otse või, kui selleks on vajadus, suunab päringu vastuse saamiseks teise ELi institutsiooni või asutusse. 2008. aastal saadi kaheksa uut päringut (riiklikelt ombudsmanidelt viis ja piirkondlikelt kolm). See kujutab endast märkimisväärset tõusu eelmiste aastatega võrreldes ja peegeldab suurenenud teadlikkust päringute esitamise korra kohta, mis on eespool nimetatud ühisavalduse avaldamise tulemus. Need päringud hõlmasid küsimusi, mis ulatuvad lennureisijatele kompensatsiooni maksmist käsitlevate ELi eeskirjade tõlgendamisest Madalmaades kuni ühis-transporti käsitlevate ELi eeskirjade tõlgendamiseni Hispaanias.

Seminarid

Riiklike ja piirkondlike ombudsmanide seminarid toimuvad üle aasta ja neid korraldab Euroopa ombudsman koos riikliku või piirkondliku ombudsmaniga.

Kuues ELi liikmesriikide piirkondlike ombudsmanide seminar peeti 2.-4. novembrini Berliinis. Selle korraldasid Berliini liidumaa parlamendi petitsioonikomisjoni esimees Ralf HILLENBERG ja Euroopa ombudsman *Europäische Akademie Berlin* toetusel. Sellel üritusel osales ligikaudu 90 osavõtjat kuuest riigist, kus on piirkondliku tasandi ombudsmanid (Belgiast, Saksamaalt,

2.-4. novembril toimus Berliinis kuues ELi liikmesriikide piirkondlike ombudsmanide seminar. Üritusest võttis osa üle 90 inimese, kes on kujutatud pildil. Seminari teema oli „Ühiskonna kõige haavatavamate kaitsmine: kaebuste ja petitsioonide roll“.

Hispaaniast, Itaaliast, Austriast ja Ühendkuningriigist⁵). Seminari teema oli „Ühiskonna kõige haavatavamate kaitsmine: kaebuste ja petitsioonide roll”. Plenaarettekande „Ombudsmanide roll riikliku ja Euroopa taseme õiguskaitstes” pidas endine Saksamaa ülemkohtu president ja praegune Saksamaa kindlustusküsimuste ombudsman Günter HIRSCH. Sellele järgnesid istungid ombudsmanide ja petitsioonikomisjonide sõltumatuse, tõhusalt kodanike heaks töötamise ning tervishoiu, vanurite, sotsiaalküsimuste ja rände teemadel. Arutelud seminaridel olid elavad ja harivad ning saadud tagasiside kinnitas, et ombudsmanide arvates oli valitud teema nende igapäevatoos väga oluline.

2008. aastal toimus veel üks võrgustiku seminar, nimelt 1.-3. juunil Strasbourgis peetud kuues kontaktametnike seminar. Kontaktametnikud on esimesed isikud, kellega võrgustik riiklike ombudsmanide büroodes ühendust võtab. Kontaktametnike kuuendal seminaril arutati paljusid teemasid, sealhulgas vabadus väljendada oma arvamust, juurdepääs teabele ja dokumentidele, hea halduse edendamine ja tõhus kaebustega tegelemine. ELi avaliku teenistuse kohtu president Paul J. MAHONEY pidas esimesel päeval plenaarettekande teemal „ELi põhiõiguste harta ja ametnike vabadus väljendada oma arvamust”. Sellele järgnes ametlikele dokumentidele juurdepääsu käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni eelnõu tutvustus, mille esitas Rootsi apellatsioonikohtu peakohtunik ja dokumentidele juurdepääsuga tegelevate spetsialistide töörühma esimees Helena JÄDERBLOM. Seminar lõppes istungiga teemal „ELi õiguse rakendamise tagamine”, mille peaesineja oli Euroopa Parlamendi liige ja endine Prantsusmaa Euroopa asjade minister Alain LAMASSOURE. Kokku osales seminaril 30 osavõtjat 28 Euroopa riigist.

Teabeleht *European Ombudsmen — Newsletter*

Teabeleht *European Ombudsmen — Newsletter* kajastab Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmete ja laiemalt Rahvusvahelise Ombudsmani Instituudi (IOI) Euroopa piirkonna liikmeskonna tööd. Teabelehte antakse välja inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaania keeles ning seda saadetakse üle 400 Euroopa riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusele. Euroopa ombudsman annab teabelehte välja kaks korda aastas — aprillis ja oktoobris. 2008. aasta kaks väljaannet kajastasid laia teemadevalikut, sisaldades artikleid rassilise diskrimineerimise, isikute vaba liikumist takistavate asjaolude, rände- ja varjupaigaküsimuste, Euroopa keskkonnaõiguse ja ombudsmani rolli kohta vanglate järelevalves, samuti puuetega inimeste õiguste, laste õiguste ja meelevaldamisõiguse kohta. Ühine teema, mida käsitleti paljudes artiklites, oli ombudsmani roll ELi õiguse täiel määral rakendamise tagamisel.

1.–3. juunil toimus Strasbourgis kuues Euroopa ombudsmanide võrgustiku kontaktametnike seminar . Seminarist osavõtjad arutasid mitmeid teemasid, sealhulgas vabadus väljendada oma arvamust, juurdepääs teabele ja dokumentidele, hea halduse edendamine ja tõhus kaebustega tegelemine.

5. Riigid on järjestatud vastavalt ELi protokollilisele korrale, see tähendab tähestikuliselt vastavalt iga riigi nimele tema oma keeles. Sellist järjestust kasutatakse kogu käesoleva väljaande raames.

Elektroonilised suhtlusvahendid

Ombudsmani internetifoorum aruteludeks ja dokumentide jagamiseks Euroopa ombudsmanidele ja nende töötajaskonnale on osutunud võrgustiku jaoks äärmiselt kasulikuks töövahendiks. Rohkem kui 230 isikul on ligipääs foorumile, mis annab võimaluse igapäevaseks koostööks büroode vahel.

Foorumi kõige populaarsem osa on uudisteteenus *Ombudsman Daily News*, mis ilmub igal tööpäeval ja sisaldab uudiseid ombudsmanide büroodest ja Euroopa Liidust. *Daily News*'ile teevad kaastööd ja seda kasutavad regulaarselt peaaegu kõik Euroopa riiklike ja piirkondlike ombudsmanide bürood.

2008. aastal jätkas kõnealune foorum ombudsmanide büroodele vägagi kasuliku teabe jagamise võimaluse tagamist küsimuste ja vastuste postitamise teel. Sel viisil algatati mitu ulatuslikku arutelu. Need hõlmasid niivõrd mitmekesiseid küsimusi, nagu streigiõigus, kogunemisvabadus, politsei järelevalvemehhanismid, eutanaasia, meditsiiniliste andmete avaldamine, kodutuse probleem, varjupaigataotlejate ligipääs tervishoiuteenustele, juurdepääs avaliku sektori töökohtadele ja kaebuste esitamine e-maili teel.

Aruteluforumis on olemas ka ELi liikmesriikide, Norra, Islandi ja ELi kandidaatriikide riiklike ja piirkondlike ombudsmanide ametlik nimekiri. Nimekirja ajakohastatakse iga kord, kui mõne ombudsmani büroo kontaktandmed muutuvad, ja seetõttu on see asendamatu abivahend kõikidele Euroopa ombudsmanidele.

■ Ombudsmani kohtumised

Kõnealusel aastal ulatusid ombudsmani jõupingutused teha koostööd oma kolleegidega välja poole Euroopa ombudsmanide võrgustikku. Eesmärgiga edendada ombudsmanide tegevust ja vahetada teavet parimate tavade kohta võtsid hr DIAMANDOUROS ja tema töötajad osa kogu Euroopa, sealhulgas Belgia, Bulgaaria, Eesti, Prantsusmaa, Iirimaa ja Itaalia riiklike ja piirkondlike ombudsmanide korraldatud üritustest. Neil üritustel käsitleti teemasid, mis ulatusid dokumentidele juurdepääsust ombudsmanide võrgustike rajamiseni. Ühtlasi kohtusid Euroopa ombudsman ja tema töötajad 2008. aastal paljude ombudsmanide ja ombudsmani institutsioonide esindajatega nii EList kui ka kaugemalt.

4.3 Suhted muude sidusrühmadega

Euroopa ombudsmani kohustuseks on tagada, et iga isik ja organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonide või asutustega, oleks teadlik oma õigusest esitada talle kaebus haldusomavoli kohta.

Euroopa ombudsmani kohustuseks on tagada, et iga isik ja organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonide või asutustega, oleks teadlik oma õigusest esitada talle kaebus haldusomavoli kohta.

2008. aastal suurendati veelgi jõupingutusi teadlikkuse tõstmiseks, selleks tegid ombudsman ja tema töötajad ligikaudu 135 esitlust. Lisaks loodi ombudsmani Brüsseli esinduses uus meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talitus eesmärgiga luua kontakte kodanike, valitsusväliste organisatsioonide, ühingute ja ettevõtetele.

Käesolevas osas antakse ülevaade neist paljudest viisidest, millega ombudsman püüdis aasta jooksul tõsta teadlikkust kaebuse esitamise õigusest.

■ Konverentsid ja kohtumised

Ombudsmani osalusel

2008. aastal veetis ombudsman märkimisväärselt palju aega kohtumisteks oluliste sidusrühmadega, et tutvustada oma teenistust. Ta tutvustas oma tegevust üle 60 üritusel juriidilistele ringkondadele, äriliitudele, ajutrustidele, valitsusvälistele organisatsioonidele, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste esindajatele, lobistidele ja huvirühmadele, akadeemikutele, kõrgetasemelistele poliitilistele esindajatele ja riigiteenistujatele. Neid konverentse, seminare ja kohtumisi korraldati Brüsselis ja liikmesriikides, sageli olid need ombudsmani teavitusvisiidi osaks (vt allpool).

15. septembril sõitis hr DIAMANDOUROS Budapesti, et osaleda Ungari ombudsmani büroost kolleegide Máté SZABÓ, Sándor FÜLÖPI ja Ernő KÁLLAI korraldatud teabejagamise üritusel. Üritusest võtsid osa paljud ajakirjanikud, samuti valitsusvälised organisatsioonid, ettevõtjad ja huvitatud kodanikud.

Ombudsmani büroo töötajate osalusel

Ombudsmani büroo töötajad tegelevad samuti aktiivselt sellega, et suurendada teadlikkust institutsiooni tegevuse kohta. 2008. aastal korraldati üle 75 tutvustamisürituse ligikaudu 2 500 kodanikule kogu ELis. Kõige rohkem külastajate rühmi tuli Saksamaalt, arvukuselt teine oli Prantsusmaa. Tutvustamisüritustel osalesid üliõpilased ja praktikandid, advokaadid ja kohtunikud, ettevõtjad ja lobistid, valitsus- ja riigiametnikud ning ombudsmanide büroode töötajad.

Kuigi vahendite hulk seab piirid igal aastal korraldatavate esitluste arvule, püüab ombudsman nii palju kui võimalik võtta vastu sihtrühmade kutseid ja palveid. Kõik need esitlused on äärmiselt olulised ning aitavad lisada „inimlikkust“ ELi juhtimisele.

Kogu aasta vältel jagati ombudsmani tööd selgitavaid väljaandeid, eriti ettevõtlusvõrgustiku *Enterprise Europe Network* aastakonverentsil, mis toimus novembris Strasbourgis, ning Euroopa Parlamendi mais korraldatud avatud uste päeval Brüsselis ja Strasbourgis. Avatud uste päevadel külastas ombudsmani stendi mitu tuhat inimest ja paljud neist pidasid põhjalikke arutelusid ombudsmani töötajaskonnaga.

■ Teavitusvisiidid

Eesmärgiga tõsta teadlikkust kaebuste esitamise õiguse kohta ja muuta oma töösuhted riiklike ja piirkondlike ombudsmanidega tihedamaks, alustas ombudsman 2003. aastal tihedat teavitusvisiitide programmi liikmesriikidesse ja läbirääkijariikidesse. Need visiidid on siiani sama tempoga jätkunud. 2008. aastal käis ombudsman teavitusvisiitidel Küprosel, Kreekas, Lätis ja Leedus.

2008. aastal käis ombudsman teavitusvisiitidel Küprosel, Kreekas, Lätis ja Leedus.

siitide programmi liikmesriikidesse ja läbirääkijariikidesse. Need visiidid on siiani sama tempoga jätkunud. 2008. aastal käis ombudsman teavitusvisiitidel Küprosel, Kreekas, Lätis ja Leedus.

(i) Küprosel korraldas haldusvolinik (ombudsman) Eliana NICOLAOU ombudsmani neli päeva kestnud visiidi jaoks 17.-20. märtsil tiheda kava. Hr DIAMANDOUROS kohtus Küprose presidendi Dimitris CHRISTOFIASE, parlamendi esimehe Marios GAROYIANI, kolme ministri, erakondade juhtide ja ülemkohtu presidendi hr Christos ARTEMIDESEga. Viibides Nicosias pidas ombudsman oma tegevuse kohta kaks avalikku loengut, kohtus Küprose Kaubandus- ja Tööstuskoja juhatusega ning võttis vastu „Yannos Kranidiotise” auhinna avaliku teenistuse eest.

(ii) Külaskäigul Kreekasse 23.-28. mail kohtus Euroopa ombudsman Kreeka presidendi Karolos PAPOULIASE, peaministri Kostas KARAMANLISE, parlamendi esimehe Dimitris SIOUFASE, Riiginõukogu esimehe Georgios PANAGIOTOPOULOSE, kolme ministri, erakondade juhtide ning ka endise presidendi ja kahe endise peaministriga. Samuti kohtus hr DIAMANDOUROS juristide, valitsusväliste organisatsioonide, ametnike ja äriühingute liikmetega, et oma teenust tutvustada. Hr DIAMANDOUROSE visiidi korraldasid Kreeka ombudsman Yorgos KAMINIS ja tema töötajad.

(iii) 28.-30. septembril külastas Euroopa ombudsman Lätti. Külaskäigu korraldas Läti ombudsman Romāns APSĪTIS ning selle jooksul tutvustas ombudsman oma tegevust kohalike omavalit-

Kõik need visiidid olid ülimalt olulised, et tõsta teadlikkust kodanike õigustest ELi õiguse alusel, suurendada Euroopa ombudsmani ja tema riiklike kolleegide avalikku tuntust ning jagada teavet kaebuse esitamise õiguse kohta.

suse esindajatele, valitsusvälistele organisatsioonidele, äriühingute liikmetele ja üliõpilastele. Ta pidas kohtumisi kohtuvõimu esindajatega ja tutvustas oma tööd mitmele parlamendikomisjonile. Lõpuks kohtus hr DIAMANDOUROS Riias Läti presidendi Valdis ZATLERSI ja kolme ministriga.

(iv) Ombudsman käis 1.-3. oktoobril Vilniuses Leedu seimi (parlamendi) ombudsmanide Romas VALENTUKEVIČIUSE, Albina RADZEVIČIŪTĒ, Augustinas NORMANTASE, Virginija PILIPAVIČIENĒ, Zita ZAMŽICKIENĒ ja nende töötajate korraldatud visiidil. Ta kohtus, mitme seimi komisjoni ja justiitsministri Petras BAGUŠKAGA. Ombudsman esines avaliku loenguga riigiametnikele ja üliõpilastele ning kohtus Leedu äriühingute ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatega.

LEEDU — 1.-3. oktoobril 2008 tegi Euroopa ombudsman teavitusvisiidi Leedusse. Visiit korraldati koostöös Leedu seimi (parlamendi) ombudsmanidega. Pildil on koos hr DIAMANDOUROSEga vasakult paremale: Virginija PILIPAVIČIENĒ, Albina RADZEVIČIŪTĒ, Augustinas NORMANTAS, Zita ZAMŽICKIENĒ ja Romas VALENTUKEVIČIUS.

(v) Lisaks sellele käis hr DIAMANDOUROS 15. detsembril Budapestis, et osaleda tema Ungari ombudsmanidest kolleegide Máté SZABÓ, Sándor FÜLÖPI ja Ernő KÁLLAI korraldatud teabejagamise üritusel.

Kõik need visiidid olid ülimalt olulised, et tõsta teadlikkust kodanike õigustest ELi õiguse alusel, suurendada Euroopa ombudsmani ja tema riiklike kolleegide avalikku tuntust ning jagada teavet kaebuse esitamise õiguse kohta.

© Athens News Agency

KREEKA — Kreeka teabevisiidi ajal 23.-28. mail kohtus Euroopa ombudsman mitme kõrgema ametnikuga, sealhulgas presidendi, peaministri ja parlamendi esimehega. Pildil on ombudsman koos Kreeka parlamendi Euroopa asjade alalise komitee esimehe Elsa PAPADEMETRIOuga. Külaskäigu ajal kohtus hr DIAMANDOUROS oma töö tutvustamiseks samuti juristide, valitsusväliste organisatsioonide, riigiametnike ning äriühingute liikmetega. Hr DIAMANDOUROSE teabevisiiti koordineeris Kreeka ombudsman Yorgos KAMINIS.

LÄTI — Euroopa ombudsman külastas 28.-30. septembril 2008. aastal Lätti eesmärgiga tõsta teadlikkust oma töö kohta. Visiidi kaaskorraldajaks oli Läti ombudsman Romāns APSĪTIS. Pildil on hr DIAMANDOUROSE paremal käel hr APSĪTIS ja vasakul käel Läti president Valdis ZATLERS.

© A.F.I.

LÄTI — osana teabevisiidil Lätti 28.-30. septembril 2008 tutvustas Euroopa ombudsman oma tööd omavalitsuste esindajatele ja riigiametnikele, valitsusvälistele organisatsioonidele, äriühingute liikmetele ja üliõpilastele. Pildil on ombudsmanist vasakul pool Läti ombudsman Romāns APSĪTIS, paremal pool Läti konstitutsioonikohtu esimees Gunārs KŪTRIS ning samuti on pildil konstitutsioonikohtu kohtunikud ja personal.

■ Meediategevus

Ombudsman tunnistab, et meedial on oluline roll avalikkuse teavitamisel, väitluste rikastamisel ja tema teenuste nähtavamaks muutmisel kõikides ELi liikmesriikides. Tema tegevuses ning samuti

Tema tegevuses ning samuti tema pingutustes ELi õigusest tulenevate õiguste austamise tagamiseks ja halduse kvaliteedi parandamiseks, on keskne koht aktiivsel meediapoliitikal.

tema pingutustes ELi õigusest tulenevate õiguste austamise tagamiseks ja halduse kvaliteedi parandamiseks, on keskne koht aktiivsel meediapoliitikal.

Ombudsmani peamine meediategevus 2008. aastal hõlmas igaaastase aruande tutvustamiseks kokku kutsutud pressikonverentsi Brüsselis ja pressikonverentsi Strasbourgis, kus ta jagas seletusi põhikirja tehtavate muudatuste kohta, ning Ateenas, Budapestis,

Nikosias, Riias ja Vilniuses eespool kirjeldatud visiitide osana peetud pressikonverentsid. Infotunnid huvitatud ajakirjanikele paljudest ajalehtedest ja pressiagentuuridest andsid samuti ombudsmanile võimaluse tutvustada oma tööd kodanike heaks ja oma vaateid olulistel teemadel. Lisaks andis hr DIAMANDOUROS 2008. aastal umbes 30 intervjuud kirjutava pressile, ringhäälingu ja elektroonilise meedia ajakirjanikele Strasbourgis, Brüsselis ja mujal, eriti oma visiitide ajal.

Tavaliselt on Euroopa ombudsmani teavitusvisiitide osaks pressikonverentsid. Pildil on ombudsman ühisel pressikonverentsil Leedu seimi (parlamendi) ombudsmani Romas VALENTUKEVIČIUSEGA, mille käigus tutvustasid ombudsmanid oma büroode pakutavaid teenuseid.

2008. aastal anti välja 17 pressiteadet, mis jagati ajakirjanikele ja asjast huvitatud isikutele kogu Euroopas. Käsitletud teemad hõlmasid parlamendiliikmete kuluhüvitiste läbipaistvust, Euroopa Komisjoni maksete hilinemist, ombudsmani põhikirja läbivaatamist ja ELi avalikkuse dokumentidele juurdepääsu käsitlevate eeskirjade läbivaatamist. Viimati nimetatud teemal avaldas ombudsman ka *European Voice*'is avaliku kirja komisjoni asepresidendile Margot WALLSTRÖMile, milles avaldas muret seoses komisjoni ettepanekutega selles valdkonnas.

■ Väljaanded

Materjale ombudsmani töö kohta jagati kogu aasta jooksul, eriti *Enterprise Europe Network* aastakonverentsil, mis toimus novembris Strasbourgis, ning Euroopa Parlamendi mais korraldatud avatud üste päevadel Brüsselis ja Strasbourgis.

Kõik ombudsmani väljaanded on kättesaadavad veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu> ja neid saab tasuta ELi raamatupoest <http://bookshop.europa.eu>

Väljaannetest pakkus 2008. aastal erilist huvi uus ombudsmani töö tutvustus 23 ametlikus Euroopa Liidu keeles. Seda väljaannet jaotati olulisematele sidusrühmadele ja avalikkusele.

Kõik ombudsmani väljaanded on kättesaadavad veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu> ja neid saab tasuta ELi raamatupoest <http://bookshop.europa.eu>

■ Elektrooniline suhtlemine

Suhtlemine e-kirja teel

Ligikaudu 60 % kõikidest 2008. aastal ombudsmanile saadetud kaebustest esitati interneti kaudu. Suur osa neist saadeti ombudsmani veebilehel 23 keeles kättesaadavat elektroonilise kaebuse vormi

Ligikaudu 60% kõikidest 2008. aastal ombudsmanile saadetud kaebustest esitati interneti kaudu.

kasutades.

2008. aastal kasutati ombudsmani peamist meilikontot kokku üle 4 300 teavet küsivale e-kirjale vastamiseks. Umbes 3 300 olid individuaalsed teabepäringud, millele vastasid ombudsmani töötajaskonna asjakohased liikmed. Võrdluseks vastati 2007. aastal ligikaudu 4 100 ja 2006. aastal 3 500 e-kirjale. 4 300 e-kirjast olid

umbes 1 000 seotud massipostitusega, mis puudutas Katalaani TV kanalite väidetavaid raskusi edastada saateid Valencia piirkonnas.

Veebilehe arendamine

Ombudsmani veebileht loodi juulis 1998. Kogu 2008. aasta vältel jätkas Euroopa ombudsmani tarkvaraarendaja tihedat koostööd teabetalituse juhataja ja Euroopa Parlamendi tehniliste teenuste osutajatega, et muuta ombudsmani veebileht moodsaks, dünaamiliseks, informatiivseks, interaktiivseks ja pidevalt arenevaks teenuseks kodanikele. Uus veebileht kavatakse käiku lasta 2009. aasta alguses.

Ombudsmani veebilehte täiendati regulaarselt otsustega, pressiväljaannetega ning üksikasjadega tema teavitustegevuse kohta. 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2008. aastal külastas ombudsmani

1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2008. aastal külastas ombudsmani veebilehte 440 000 iseseisvat külastajat.

veebilehte umbkaudu 440 000 iseseisvat külastajat. Kõige enam vaadati inglisekeelseid lehekülgi, millele järgnesid prantsuse-, saksa-, hispaania- ja itaaliakeelsed leheküljed. Võttes aluseks

külastuste geograafilise päritolu, oli enim külastajaid Ühendkuningriigist, millele järgnesid Saksamaa, Prantsusmaa, Hispaania ja Itaalia. Ombudsmani veebilehe linkide osa sisaldab viiteid Euroopa riiklike ja regionaalsete ombudsmanide veebilehete aadressidele. 2008. aastal külastati linkide lehte enam kui 97 000 korral, mis näitab selgelt Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaudu osutatud teenuste kasulikkust kodanikele.

Tagamaks, et ombudsmani veebileht jääks ELi parimate veebilehete hulka, osales ombudsmani büroo 2008. aastal ELi institutsioonidevahelise interneti toimetuskomisjoni (*Inter-Institutional Internet Editorial Committee, CEiii*) töös.

Interneti jututoad

2008. aastal osales ombudsmani büroo esmakordselt interneti jututoas, mille korraldas Bulgaaria Euroopa Instituut osana projektist „Nüüd, suheldes Euroopa Parlamendiga“. Pealkirja „Euroopa ombudsmani roll: aidata parandada suhteid ELi ja tema kodanike vahel“ all vastasid ombudsmani töötajaskonna liikmed küsimustele paljudel teemadel, mis olid seotud ombudsmani tööga kaebuste käsitlemisel. Tänu jututoale kajastati meedias laialdaselt ombudsmani tööd Bulgaarias ja see loeti väga edukaks.

A large, white, stylized number '5' is positioned on the left side of the page, set against a solid green background. The number is partially cut off on the left edge. The word 'Ressursid' is written in a dark red, sans-serif font to the right of the number's top bar.

Ressursid

5.1 Personal

Selleks, et institutsioon saaks kõikides 23 asutamislepingu keeles nõuetekohaselt käsitleda haldusomavoli kaebusi ning suurendada inimeste teadlikkust kaebuste esitamise õigusest, toetab ombudsmani kõrge kvalifikatsiooniga mitmekeelne töötajaskond. Käesolevas osas käsitletakse ombudsmani büroo eri osakondade ja talituste tööd. Kõigepealt kirjeldatakse 2008. aastal läbi viidud ümberstruktureerimist, seejärel antakse lühike ülevaade iga-aastasest töötajate mõttekojast ning muudest aasta jooksul peetud töötajate koosolekutest.

■ Ümberstruktureerimine

2008. aastal viidi ellu jõuline sisemise ümberstruktureerimise kava, mis jõustus 1. juulil. See hõlmas nelja talituse moodustamist igas olemasolevas osakonnas: õigusosakonnas ja haldus- ja finantsosakonnas. Ümberstruktureerimise eesmärk on luua juhtimisstruktuur, milles büroo kahte osakonnajuhatajat, kes vastavad direktorile ja alluvad peasekretärile, toetab neli laiendatud juhti-

2008. aastal viidi ellu jõuline sisemise ümberstruktureerimise kava, mis jõustus 1. juulil.

misõigusega talituste juhatajat.

Ombudsman viis oma büroo sisemise ümberkorraldamise läbi uusi töötajaid palkamata, töökohade arvuks organisatsioonis jäi 57. Eelarvepädev institutsioon on 2009. aasta eelarves andnud nõusoleku kuue lisakoha loomiseks.

Ombudsman on pildil koos oma töötajaskonnaga institutsiooni teisel mõttekojal, mis toimus 27.-29. veebruaril 2008. Töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa igal aastal toimuvatest üritustest, mis annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada mitteametlikult oma vaateid teemade kohta, mis seonduvad otseselt ombudsmani tööga. Mõttekodades tehtud järeldused aitavad kujundada ombudsmani strateegilisi eesmärgi, millest omakorda institutsioon oma tegevuses juhindub.

■ Töötajate mõttekojad

Euroopa ombudsmani töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa ombudsmani strateegilisest planeerimisest, nende kõige suurem kasu seisneb selles, et nende tulemusena saadakse kasulikke juhiseid poliitika kavandamiseks ja iga-aastase juhtimiskava koostamiseks. Mõttekojad on aruteludeks, dialoogiks ja ajurünnakuks avatud foorumid. Need kuuluvad iga-aastaste ürituste tsükklisse, mis annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani tööga otseselt seotud teemade kohta. Mõttekodades tehtud järeldused aitavad kujundada ombudsmani strateegilisi eesmärke, millest omakorda iga talitus juhindub oma tegevuses.

Institutsioon pidas oma teise mõttekoja 27.-29. veebruaril 2008. Mõttekojaks valmistudes paluti töötajatel vastata küsimustikule ombudsmani eesmärkide ja tema kuvandi kohta avalikkuses ning büroo töö kohta. Küsimustiku tulemused koos muude taustmaterjalidega olid aluseks, millele rajanesid üritusel peetud arutelud. Kõiki personali liikmeid julgustati aktiivselt osalema arutlustel, mille käigus keskenduti institutsiooni eesmärkidele ja prioriteetidele, välisele kuvandile ning ombudsmani reageerivale ja ennetavale tegevusele.

Üritusejärgne tagasiside töötajatelt näitab selgelt, et teist mõttekoda loeti väga positiivseks kogemuseks. Sellel arutatud küsimusi ja teemasid peeti väga oluliseks. Kõikide osavõtjate tõeline huvi, entusiasm ja avatus aitasid luua suurepärase tööõhkkonna.

■ Töötajate koosolekud

Selleks, et tagada teabe sujuv liikumine töötajate vahel ja edendada ametialaseid arenguvõimalusi, kutsus ombudsman regulaarselt kokku töötajate koosolekuid. Reeglina kuulub nende koosolekute päevakorda ombudsmani ülevaade oma hiljutistest ja tulevastest tegemistest ning institutsiooni mõjutavate halduslike, õiguslike ja poliitiliste arengute tutvustamine. Kõnealusel aastal toimusid töötajate koosolekud 3. juulil ja 12. detsembril, pakkudes kasulikku võimalust arutlusteks ja teabe jagamiseks. Viimati mainitud koosolek oli esimene, milles pärast eespool kirjeldatud büroo ümberstruktureerimist osalesid aktiivsemas rollis talituste juhatajad, tutvustades oma talituste tegevust ja muid olulisi arenguid.

Ombudsman ja tema töötajad

Alljärgnevalt antakse ülevaade ombudsmani büroo struktuurist ning taustateavet ombudsmani ja tema büroo juhtkonna kohta. Lõpus esitatakse ombudsmani personalikomitee ja andmekaitseametniku rolli lühikirjeldus.

Euroopa ombudsman

P. Nikiforos DIAMANDOUROS — EUROOPA OMBUDSMAN

P. Nikiforos DIAMANDOUROS on sündinud Ateenas (Kreekas) 25. juunil 1942. Ta valiti Euroopa ombudsmaniks 15. jaanuaril 2003, ta astus ametisse 1. aprillil 2003 ja ta valiti tagasi viieaastaseks ametiajaks 11. jaanuaril 2005.

1998-2003 oli ta Kreeka esimene riiklik ombudsman. Alates 1993. aastast on ta olnud ka võrdleva poliitika professor Ateena ülikooli politoloogia ja avaliku halduse osakonnas (praegu puhkusel). 1995-1998 töötas ta Kreeka Rahvusliku Sotsiaaluuringute Keskuse (EKKE) direktori ja esimehena.

Ta omandas bakalaureusekraadi politoloogias Indiana ülikoolis (1963) ja teaduskraadid MA (1965), MPhil (1969) ja PhD (1972) samal erialal Columbia ülikoolist. Enne liitumist Ateena ülikooli teaduskonnaga 1988 tegeles ta õppe- ja teadustööga New Yorgi osariigi ülikoolis ja Columbia ülikoolis (1973-1978). 1980-1983 töötas ta Kreekas Ateena kolledži arengudirektorina. 1983-1988 oli ta New Yorgis Sotsiaalteaduste Uurimiskoogu Lääne-Euroopa ning Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika programmidirektor. 1988-1991 oli ta Ateenas Fordi ja MacArthuri Fondi ühiselt rahastatava poliitikal orienteeritud teadusliku mõttekoja Kreeka

Rahvusvaheliste ja Strateegiliste Uuringute Instituudi direktor. 1997 oli ta politoloogia külalisprofessor Juan March'i sotsiaalteaduste süvauuringute keskuses Madridis.

Ta on olnud Kreeka Politoloogiaassotsiatsiooni (1992-1998) ja USA Tänapäeva Kreeka Uuringute Assotsiatsiooni (1985-1988) president. Aastail 1999-2003 oli ta Kreeka rahvusliku inimõiguste komisjoni ja 2000-2003 Kreeka rahvusliku haldusreformi nõukogu liige. 1988-1995 oli ta New Yorgis Volkswageni Fondi toetusega rahastatava sotsiaalteaduste uurimisnõukogu Lõuna-Euroopa allkomisjoni kaesesimees. Samuti on ta uue Lõuna-Euroopat käsitleva sarja üldtoimetaja ning Fulbrighti ja rahvusliku humanitaarteaduste kapitali teadusstipendiumide laureaat.

Ta on avaldanud palju kirjutisi Kreeka, Lõuna-Euroopa ja Kagu-Euroopa poliitikast ja ajaloost ning eelkõige demokratiseerimisest, riigi ja rahvuse ülesehitamisest ning kultuuri ja poliitika suhetest. ■

— Euroopa ombudsmani sekretariaat

Euroopa ombudsmani sekretariaat vastutab ombudsmani isikliku büroo töö eest. Ta korraldab

Euroopa ombudsmani sekretariaat vastutab ombudsmani isikliku büroo töö eest.

ombudsmani päevakava, koordineerib sissetulevat ja väljaminevat kirjavahetust, nõustab suhteid teiste ELi institutsioonide ja

asutustega, tegeleb institutsiooni töö protokolliliste külgedega ning täidab üldisi ombudsmani sekretäri kohustusi.

Peasekretär

Peasekretär vastutab strateegilise planeerimise eest institutsiooni sees ning büroo üldise juhtimise eest. Ta nõustab ombudsmani büroo struktuuri ja juhtimise, tegevuste kavandamise ning töö

Peasekretär vastutab strateegilise planeerimise eest institutsiooni sees ning büroo üldise juhtimise eest.

ja toimimise järelevalve asjus. Õigusosakonna tööga seoses abistab ja nõustab peasekretär ombudsmani kaebuste ja päringutega tegelemisel. Lisaks sellele koordineerib peasekretär veel ombud-

smani büroo ja muude Euroopa institutsioonide suhteid ning tal on määrav roll suhete arendamisel ombudsmani büroodega kogu Euroopas ja kontaktide loomisel Euroopa kodanikega.

Ian HARDEN — PEASEKRETÄR

Ian HARDEN on sündinud Inglismaal Norwichis 22. märtsil 1954. Ta õppis õigusteadust Churchill Kolledžis Cambridge'is ja sai 1975. aastal bakalaureusekraadi *summa cum laude* ja 1976. aastal õigusteaduse bakalaureuse kraadi (LLB). Pärast lõpetamist asus ta tööle Sheffieldi ülikooli õigusteaduskonda, olles aastatel 1976-1990 lektor, 1990-1993 vanemlektor, 1993-1995 dotsent ning alates 1995. aastast avaliku õiguse professor. 1996. aastal liitus ta peaõigusnõunikuna Euroopa ombudsmani bürooga, oli aastatel 1997-1999 sekretariaadi juhataja ja alates 2000. aastast õigusosakonna juhataja. 1. augustil 2006 nimetati ta ombudsmani büroo peasekretäri ametikohale. Ta on mitme ELi õigust ja avalikku õigust käsitleva teose autor või kaasautor, näiteks *The Contracting State* (Buckingham: Open University Press, 1992); *Flexible Integration: Towards a more effective and democratic Europe* (London CEPR, 1995), ja *European Economic and Monetary Union: The Institutional Framework* (Kluwer Law International, 1997). Ta on *Association française de droit constitutionnel* ja Ühendkuningriigi „parlamendiuuringute rühma” liige ning Sheffieldi ülikooli auprofessor. ■

Õigusosakond

Õigusosakond koosneb suuremalt osalt juristidest, kelle peamine töö on Euroopa ombudsmanile laekunud kaebuste analüüsimine ning uurimise läbiviimine õigusosakonna juhataja ja nelja õigus-

Õigusosakond koosneb suuremalt osalt juristidest, kelle peamine töö on Euroopa ombudsmanile laekunud kaebuste analüüsimine ning uurimise läbiviimine.

talituse juhataja juhtimise all. Lisaks annab õigusosakonna juhataja ombudsmanile nõu institutsiooni õigusliku strateegia ja suuniste kohta ning juhib osakonna tööd.

2008. aastal oli osakonnas kokku 24 töötajat, kelle hulka kuulusid õigusosakonna juhataja, neli õigustalituste juhatajat, kolm peaõigusnõunikku, 14 õigusametnikku, õiguskeele spetsialist ja õigusosakonna juhataja assistent. Kõnelausel aastal juhendati õigusosakonnas 23 praktikanti.

João SANT'ANNA — ÕIGUSOSAKONNA JUHATAJA

João SANT'ANNA sündis Portugalis Setúbalis 3. mail 1957. Aastatel 1975-1980 õppis ta Lissaboni ülikoolis õigusteadust ja astus 1981. aastal Lissabonis advokatuuri liikmeks. 1980-1982 töötas ta Portugali siseministeeriumi õigus- ja haldusosakonna Lissaboni piirkonna juristina. 1982-1984 tegeles ta juuraõpingutega

intellektuaalse omandi õiguse valdkonnas Ludwig-Maximiliani Ülikoolis ja Max-Plancki Instituudis Münchenis. Pärast naasmist Portugali 1984. aastal nimetati ta Portugali siseministeeriumi õigus- ja haldusosakonna Lissaboni piirkonna juhatajaks. 1986. aastal sai temast ametnik Euroopa Parlamendis, kus ta töötas teabe ja avalike suhete, teadusuuringute, personali ja rahandusküsimuste peadirektoraadis ning lõpuks Euroopa Parlamendi õigusteenistuses. 2000. aastal asus ta tööle Euroopa ombudsmani bürosse haldus- ja finantsosakonna juhatajana. 1. juulil 2007 nimetati ta õigusosakonna juhatajaks. ■

— Õigustalituste juhatajad

Iga õigustalituse juhataja juhib õigusametnikest ja praktikantidest koosnevat meeskonda, eesmärgiga kindlustada kaebustega tegelemise kõrge tase. Nad aitavad õigusosakonna juhatajal tagada, et

Iga õigustalituse juhataja juhib õigusametnikest ja praktikantidest koosnevat meeskonda, eesmärgiga kindlustada kaebustega tegelemise kõrge tase.

osakonna töö oleks täpne, õigeaegne ja järjekindel. Selle hulka kuulub majasisestest protseduuridest, normidest ja tähtaegadest kinnipidamise edendamine ja jälgimine. Õigustalituste juhatajatel on ka oma vastutusala, mis sarnanevad allpool kirjeldatud õigus-

ametnike vastutusaladega. Nad kõik alluvad õigusosakonna juhatajale, kellega nad regulaarselt kohtuvad.

Praegu on büroses neli õigustalituse juhatajat. Need on saksa rahvusest Gerhard GRILL, kes asus ombudsmani bürosse tööle 1999. aastal, poolakas Marta HIRSCH-ZIEMINSKA, kes tuli tööle 2003. aastal, ja Fergal Ó REGAN Irimaalt, kes astus teenistusse 2006. aasta. Taanlane Peter BONNOR, kes on õigustalituse juhataja ajutine kohusetäitja, on töötanud ombudsmani büroses alates 1998. aastast.

— Õigusametnikud

Õigusametnikud tegelevad kaebustega, mille võib ombudsmanile esitada ükskõik millises 23st Euroopa Liidu asutamislepingu keelest. Samuti teevad nad ettepanekuid omaalgatuslike uurimiste

Õigusametnikud tegelevad kaebustega, mille võib ombudsmanile esitada ükskõik millises 23st Euroopa Liidu asutamislepingu keelest.

kohta ja viivad neid läbi, vastavad kodanike teabepäringutele, abistavad ombudsmani õigusküsimustes, annavad nõu oma liikmesriigi õiguslike menetluste, arengute ja tavade kohta ning koostavad ombudsmani tööd tutvustavaid ettekandeid.

Haldus- ja finantsosakond

Haldus- ja finantsosakond vastutab ombudsmani büroo töö selle poole eest, mis ei ole otseselt seotud kaebustega tegelemise ja uurimiste läbiviimisega. Alates 1. juulist 2008 koosneb see neljast allpool kirjeldatud talitusest ja kaebuste käsitlemise talitusest. Haldus- ja finantsosakonna juhataja koordineerib osakonna üldist tööd. Selles pädevuses vastutab ta büroo üldise korralduse ja tegevuse, personalipoliitika, institutsiooni eelarve- ja finantsstrateegia soovitamise ja rakendamise ning ombudsmani esindamise eest erinevatel institutsioonidevahelistel foorumitel. 2008. aastal oli osakonnas kokku 31 töötajat.

João SANT'ANNA

HALDUS- JA FINANTSOSAKONNA JUHATAJA (AJUTINE KOHusetäITJA) ■

— Kaebuste käsitlemise talitus

Kaebuste käsitlemise talitus vastutab Euroopa ombudsmanile esitatud kaebuste registreerimise, jaotamise ja nendega tegelemise jälgimise eest. Talitus tagab, et kõik kaebused on andmebaasis

Kaebuste käsitlemise talitus vastutab Euroopa ombudsmanile esitatud kaebuste registreerimise, jaotamise ja nendega tegelemise jälgimise eest.

registreeritud, kinnitatud ja õigusosakonnale edasi saadetud. Ta vastutab kogu sissetuleva ja väljamineva kaebustega seotud kirjavahetuse haldamise eest, tagab, et andmeid kaebuste kohta ajakohastatakse andmebaasis kogu kaebuse menetlemise aja jooksul,

jälgib tähtaegadest kinni pidamist, koostab kaebustega seotud statistikat ning arhiveerib kaebustega seotud dokumente. Peter BONNOR on kaebuste käsitlemise talituse juhataja.

— Haldus- ja personalitalitus

Haldus- ja personalitalitusel on laialdased ülesanded. Nende hulka kuulub töötajate värbamine ja personalitöö korraldamine, sissetuleva ja väljamineva kirjavahetusega tegelemine, telefonikesk-

Haldus- ja personalitalitusel on laialdased ülesanded. Nende hulka kuulub töötajate värbamine ja personalitöö korraldamine.

jaam, büroo infrastruktuur, dokumentide tõlkimise korraldamine, õigusteadusliku raamatukogu korraldamine ja juhtimine ning institutsiooni dokumendi- ja arhiveerimispoliitika. Talitus

vastutab ka institutsiooni infotehnoloogiaalase poliitika ja büroo IT-alaste vajaduste täitmise eest; viimase ülesande täitmisel teeb ta tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga. Talituse juhataja on Alessandro DEL BON, kes on saksa-itaalia segapäritolu ja asus ombudsmani büroosse tööle 1998. aastal.

— Eelarve- ja finantstalitus

Eelarve- ja finantstalitus peab hoolitsema selle eest, et ombudsmani büroo täidaks kehtivaid finantseeskirju ja tagama, et olemasolevaid vahendeid kasutataks säästlikult ja tõhusalt ning et

Eelarve- ja finantstalitus peab hoolitsema selle eest, et ombudsmani büroo täidaks kehtivaid finantseeskirju ja tagama, et olemasolevaid vahendeid kasutataks säästlikult ja tõhusalt ning et need oleks piisavalt kaitstud.

need oleks piisavalt kaitstud. Ühtlasi vastutab talitus nende eesmärkide saavutamiseks vajalike sisekontrollimehhanismide kehtestamise ja rakendamise eest. Nimetatud ülesanneteks kohustab Euroopa ombudsmani iseseisev eelarve. Eelarve valmistavad ette ja seda täidavad rahandusametnikud volitatud eelar-

vevahendite käsutaja juhatusel. Talituse juhataja on prantslane Loïc JULIEN, kes asus ombudsmani juures tööle 2005. aastal.

— Teabetalitus

Teabetalitus vastutab ombudsmani väljaannete ja tutvustava materjali koostamise, ombudsmani veebilehe hooldamise ja arendamise ning institutsiooni visuaalse identiteedi loomise eest. Peale

Teabetalitus vastutab ombudsmani väljaannete ja tutvustava materjali koostamise, ombudsmani veebilehe hooldamise ja arendamise ning institutsiooni visuaalse identiteedi loomise eest.

selle koordineerib talitus Euroopa ombudsmanide võrgustiku tegevust ja üldisemas plaanis suhteid ombudsmanide liitudega Euroopas ja mujal. Talituse juhataja on inglase Ben HAGARD, kes ühines ombudsmani bürooga 1998. aastal.

— Meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talitus

Meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talituse ülesanne on abistada ombudsmani kontaktide loomisel üksikisikute ja organisatsioonidega, kes võivad tema teenuseid vajada. See talitus aitab

Meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talituse ülesanne on abistada ombudsmani kontaktide loomisel üksikisikute ja organisatsioonidega, kes võivad tema teenuseid vajada.

tõsta teadlikkust ombudsmani tegevusest kogu ELis. Talitus hoiab ja edendab suhteid meediaga ning korraldab ombudsmani teabe jagamiseks mõeldud külastusi ja üritusi. Selle talituse töötajad vastutavad ka ombudsmani väljaannete ja kõnede kirjutamise eest. Talituse juhataja on iirlane Rosita AGNEW, kes asus ombud-

smani juures tööle 2001. aastal.

— Personalikomitee

Ombudsmani personalikomitee esindab töötajate huve ning edendab pidevat dialoogi institutsiooni ja töötajate vahel. Personalikomitee on väga palju kaasa aidanud teenistuse sujuvale tööle, pakkudes töötajatele kanalit oma arvamuste väljendamiseks ja juhtides juhtkonna tähelepanu asjaste eeskirjade tõlgendamise ja rakendamisega seotud raskustele. Personalikomitee teeb ettepanekuid teenistuse korralduse ja töö ning töötajate elu- ja töötingimuste parandamise kohta. Selles suhtes oli personalikomiteel oluline roll töötajate mõttekodades 2006. ja 2008. aastal.

— Andmekaitseametnik

Igal ELi institutsioonil on andmekaitseametnik, kes teeb koostööd Euroopa andmekaitseinspektoriga ning tagab, et andmesubjektide õigused ja vabadused ei satuks andmetöötlemise käigus ohtu. Ühtlasi tagab andmekaitseametnik, et andmete kontrollijaid ja andmete subjekte teavitatakse

nende õigustest ja kohustustest vastavalt määrusele nr 45/2001¹. Alates märtsist 2006 on Euroopa ombudsmani büroo andmekaitseametnik Loïc JULIEN.

5.2 Eelarve

■ 2008. aasta eelarve

Alates 1. jaanuarist 2000 on ombudsmani eelarve olnud Euroopa Liidu eelarve iseseisev osa (praegu VIII osa)². See on jagatud kolmeks jaotiseks. Jaotis 1 sisaldab palku, töötasusid ja muid personaliga seotud kulusid. Jaotis 2 katab ehitiste, mööbli, varustuse ja mitmesugused tegevuskulud. Jaotis 3 sisaldab kulusid, mis tulenevad institutsiooni üldiste ülesannete täitmisest.

Eelarveassigneeringud 2008. aastaks olid kokku 8 505 770 EUR.

■ Institutsioonidevaheline koostöö

Et tagada ressursside võimalikult parim kasutamine ja vältida töötajate mittevajalikku dubleerimist, teeb ombudsman võimaluse korral koostööd muude ELi institutsioonide ja asutustega. Kuigi nende teenuste eest saadetakse arve Euroopa ombudsmanile, on selline koostöö aidanud ühenduse eelarvet tänu tõhususele märkimisväärselt säästa. Ombudsman teeb koostööd eelkõige järgmiste institutsioonide ja asutustega:

- (i) Euroopa Parlament, kes aitab tehniliste teenuste, sealhulgas ehitiste, infotehnoloogia, side, meditsiiniteenuste, täiendõppe, tõlkimise ja tõlkega;
- (ii) Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus seoses väljaannete eri aspektidega;
- (iii) Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus, kes teeb suure osa tõlgetest, mida ombudsman kodanike heaks töötades vajab.

■ Eelarve kontroll

Pidades silmas vajadust tagada ombudsmani käsutusse antud vahendite tõhus haldamine, kontrollib siseaudiitor, kes on Euroopa Parlamendi ametnik, regulaarselt institutsiooni sisekontrollisüsteeme ja büroo tehtud finantstehinguid.

Samuti auditeerib institutsiooni Euroopa Kontrollikoda.

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 45/2001, 18. detsember 2000, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ELT 2001 L 8, lk 1.

2. Nõukogu määrus (EÜ, ESTÜ, Euratom) nr 2673/1999, 13. detsember 1999, millega muudetakse Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat 2. detsembri 1977. aasta finantsmäärust, ELT 1999 L 326, lk 1.

Kuidas Euroopa ombudsmaniga ühendust võtta

Postiaadress

Euroopa ombudsman
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
PRANTSUSMAA

Telefon

+33 3 88 17 23 13

Faks

+33 3 88 17 90 62

E-posti aadress

eo@ombudsman.europa.eu

Veebileht

<http://www.ombudsman.europa.eu>

**Euroopa Ombudsman uurib
Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste
vastu esitatud kaebusi.**

→→→ www.ombudsman.europa.eu

**Euroopa ombudsman
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
PRANTSUSMAA**

ISBN 978-92-9212-179-2 · ISSN 1725-972X · QK-AA-09-001-ET-C